

OBNOVA ZÁMKU VE CHVATĚRUBECH

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉHO ÚKOLU 2011/2012:

Diplomant:

Bc. Hana Nezvedová (nar. 26. 6. 1987)

Diplomový úkol (téma): Obnova zámku ve Chvatěrubech

Modul památkové péče

Stručný popis úkolu (zadání):

SHP: Zpracování výseku podrobného SHP dle instrukcí zadavatele a v návaznosti na SHP zpracovaný v rámci SHP III a předdiplomního semináře.
Návrh obnovy: Celková obnova areálu zámku, který bude upraven pro kulturní a společenské funkce s cílem posílit vybavenost obce (kulturní sál, výstavy, expozice, občerstvení), včetně řešení vhodného bydlení pro majitele. Součástí projektu bude i úprava nádvoří, příkopu a dalších venkovních prostorů, které jsou součástí areálu.

Návrh úprav musí respektovat hodnotový potenciál památky. Bude vycházet ze zhotovených průzkumů a zjištěných informací, přičemž funkční využití bude přiměřené a bude směřovat k zachování a případné rehabilitaci hodnot.

Rozsah práce:

SHP: Doplnění stávajícího SHP, příklady inventarizačních karet, detailní analýza určeného výseku objektu.

Návrh obnovy: plány s širšími vztahy, vystihující urbanistické souvislosti (1:1000), půdorysy, řezy a pohledy se zřetelným vyznačením rozsahu úprav, přičemž přehledně budou dokumentovány navržené doplňované objekty. Nadhledové vizualizace celku, exteriérové zákresy do fotografií znázorňující vztah mezi stávajícími a nově navrhovanými objekty, interiérové vizualizace.

Fyzický model celku s návazností na nejbližší zástavbu v měřítku 1:200, průvodní zpráva ve standardním členění a rozsahu (zadání, SHP, urbanismus, provozní řešení, stavební program, kapacity, objemy, architektonické řešení, specifikace výsadby a venkovních úprav, konstrukční řešení, technická infrastruktura).

portfolio ve formátu A3 v předepsaném rozsahu (ve dvojím vyhotovení), projekt na CD,

Vedoucí diplomové práce:

prof. Ing. arch. akad. arch. Václav Girsá

Konzultant diplomové práce: Ing. arch. Tomáš Efler

Konzultant oboru SHP: doc. Ing. Michael Rykl, PhD

Zadání diplomové práce: 9. 2. 2012

Diplomová práce započne: 9. 2. 2012

Odevzdání diplomové práce: 18. 5. 2012 do 10.00 hod.!!!

V Praze 9. 2. 2012

Prof. Ing. arch. akad. arch. Václav Girsá

Vedoucí ústavu 15114

Děkan FA ČVUT:

**ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V PRAZE
FAKULTA ARCHITEKTURY**

AUTOR, DIPLOMANT: Bc. Hana Neuvodová
AR 2011/2012, LS

NÁZEV DIPLOMOVÉ PRÁCE:
(ČJ) OBNOVA ZÁMKU VE CHVATĚRUBECH

(AJ) RESTORATION OF CHVATĚRUBY CASTLE

JAZYK PRÁCE:

Vedoucí práce: prof. Ing. arch. Akad. arch. Václav Gísa
Ústav: 18714 Ústav památkové péče

Oponent práce:

klíčová slova (Česká): Obnova, zámek, Chvatěruby

Anotace (Česká):

Předmětem diplomové práce je kompletní obnova zámeckého objektu ve Chvatěrubech včetně okolního pozemku. Celý areál je poznamenán dlouhodobě zanedbanou údržbou. Základním předpokladem pro obnovu je citlivě uchopení rozličných částí dochovaného objektu a rehabilitace původních hodnot. V zámecké stavbě je navrženo nové kulturní sál, expozice farního bytu a byt správce. V areálu je nově navržen objekt oranžerie s kavárnou.

Anotace (anglická):

Diploma thesis deals with a complete restoration of Chvatěruby castle including surrounding area. The whole area is marked by long term careless maintenance. The basic prerequisite for restoration is to grasp sensitively various parts of the surviving object and to rehabilitate original values. New culture hall, exposition of parochials and stewards flat are renewed inside of castle building. Also, there are newly designed buildings of café and orangery in the castle area.

Prohlášení autora

Prohlašuji, že jsem předloženou diplomovou práci vypracoval samostatně a že jsem uvedl veškeré použité informační zdroje v souladu s „Metodickým pokynem o etické přípravě vysokoškolských závěrečných prací.“
(Celý text metodického pokynu je na www.FA.studium.fce.studen.cz)

V Praze dne 26. října 2012

podpis autora-diplomanta

TEXTOVÁ ČÁST
NÁVRHOVÁ ČÁST
MODULOVÁ ČÁST

Diplomní projekt: Obnova zámku ve Chvatěrubech

Diplomant: Bc. Hana Nezvedová

LS 2011/2012

Vedoucí práce – prof. Ing. arch. akad. arch. Václav Girsá

Konzultant oboru SHP – doc. Ing. Michael Rykl, PhD.

Konzultanti – Ing. arch. Tomáš Elfer

– Ing. Dagmar Michalová

FA ČVUT ústav památkové péče

Modul památkové péče

PRŮVODNÍ ZPRÁVA

Identifikační údaje stavby

Název: Zámek ve Chvatěrubech

Místo: Chvatěruby č.p.1

Katastrální území: Chvatěruby 655368

Okres: Mělník

Kraj: Středočeský

Současný stav

Širší urbanistické vztahy - obec Chvatěruby

Katastrální výměra:	3,3 km ²
Počet obyvatel:	465 (18. 08. 2006)
Zeměpisná šířka:	50°34'13"
Zeměpisná délka:	14°20'37"
Nadmořská výška:	187m. n. m.

Obec Chvatěruby, v níž se nachází řešený zámek, se leží v okrese Mělník, kraj Středočeský. Leží v blízkosti města Kralupy nad Vltavou. První historická zmínka o Chvatěrubech byla zaznamenána v roce 1441, jednalo se o zánam o převodu majetku.

Do obce vedou pouze silnice II. třídy a od roku 1865 je připojena i na železniční síť, obec leží na železniční trati 092 (Keratovice Kralupy nad Vltavou).

Samotná obec je v současné době rozdělena na dvě části. Severní část je tvořena novostavbami rodinných domků. S jižní částí, kde se nachází centrum obce, je severní část spojena pouze úzkými příčnými komunikacemi. V historickém centru obce se nachází objekt zámku, kostel s přílehlým hřbitovem, obecní úřad a škola. Dole u řeky se rozkládá bývalý hospodářský dvůr, který je v současné době ve velice špatném stavu.

Obcí prochází vltavská cyklostezka a přímo kolem objektu zámku vede červená turistická značka. V obci schází kvalitní veřejné prostory.

Stavební historický průzkum

První stavební historický průzkum zámku ve Chvatěrubech byl proveden v roce 1969 (JiříPMD autoři: Lancinger - Libal), který je do dnešních dob rámcově platný.

V současné době na zámku probíhá podrobný stavební historický průzkum, který vede doc. Ing. Michael Rykl. Na tomto průzkumu se podílí pod jeho vedením řada studentů z FA ČVUT.

Zároveň se stavební historickým průzkumem probíhá i archeologický průzkum a díky restaurátorský průzkum v interiéru JV zámeckého křídla.

Stručná stavební historie zámku

První písemné zmínky o jakémsi feudálním sídle ve Chvatěrubech pochází již z počátku 13. století. Tou dobou se ještě pravděpodobně nejednalo o hrad. Další písemná zmínka pochází z roku 1366. Majitel Oldřich Zajíc z Házmburka se spolu se svým bratrem účastnil odboje proti Jiřímu z Poděbrad. Pražané pak roku 1467 vytáhli a hrad Chvatěruby dobyli.

Hrad byl založen na místě původního dvorce, který se nacházel na konci skalnatého terénního útvary, v blízkosti řeky Vltavy. Hrad měl dvoudílnou dispozici - předhradí a jádro hradu. Z původního jádra hradu lze i v dnešní době spatřit obloukovitý průběh hrázení a zbytky patrového zděného objektu, zřejmě obytného, snad věže. V poslední gotice či na počátku renesance došlo k výraznému rozšíření hradu, o kterém přinesl svědectví archeologický a podrobný stavební historický průzkum, probíhající v současné době.

V roce 1568 koupil zámek Chvatěruby (s okolním majetkem) Jan z Valdštejna a na Hrádku nad Sázavou. Za jeho vlády proběhla velká renesanční přestavba hradu na zámek. Nový zámek byl postaven na místě původního hospodářského zázemí hradu (předhradí). Z archeologických průzkumů však vyplývá, že vedle dnešního jihovýchodního křídla existovalo i křídlo severovýchodní. Nový zámek a starý zámek (hrad) byly od sebe odděleny ještě příkopem.

Barokní přestavba Chvatěrubského sídla po roce 1700 má několik specifík. K přestavbě došlo za vlády Karla Josefa. Jednalo se o poslední z velkých stavebních prací na tomto sídle. Tato přestavba však nebyla nikdy dokončena a na jejím konci vzniklo v areálu zámku mnoho improvizovaných konstrukcí, které umožňovaly jeho obývání.

Již v roce 1712 byla ve Chvatěrubech zřezána fara a farář byl vyhozen byt v přízemí zámku. Karel Josef roku 1733 přesídlil na Choustník a roku 1765 zemřel. Tou dobou mezi stále obyvatele zámku patřil místní farář a panský důchodní.

Z písemných pramenů se lze dovědět, že v roce 1752 shořela vichřice velkou část zámecké střechy. Střecha byla pouze provizorně opravena a ještě téhož roku se zřítla. Z ohledání nálezcových situací a z důvodu, že farář nadále zámek obýval, se domníváme, že se jednalo o střechu na nedostavěném jihozápadním křídle zámku.

V roce 1782, když byl nový majitel lánym svobodný pán Voračický z Faběnic usídlen v sídli Chvatěrub, byl sepsán inventář, jehož součástí je i objekt zámku. Z inventáře je zřejmé, že zámecké pokoje jsou stále vybaveny, a že je šlechta při příležitostných návštěvách Chvatěrub stále ulvá. Již roku 1795, po smrti hraběte Antonína Voračického z Faběnic, byl sepsán nový inventář zámku. Z něho vyplývá, že zámek již není šlechtou obýván, neboť se v něm již nenachází žádný mobiliář.

V roce 1806 byl sepsán další inventář tentokrát chvatěrubské fary. Z něho je zřejmé, že došní patro zámku patří farní již celé, kromě zámecké kuchyně.

Dne 13. září 1817 se zřítla do bývalého hradišního příkopu střecha z doposud zachovalého východního zámeckého křídla. Farář se tehdy musel vystěhovat. Budova zůstala opuštěná až do roku 1820, kdy tesařský

mistr Rožan přivezl po Vltavě připravený krov. Patro ovšem nadále zůstalo neobyvatelné, neboť nebyly vytvořeny stropy. Přilemí však bylo opraveno.

K dalším stavebním úpravám došlo již v roce 1837, kdy si farář upravil část chodby na světnici.

V roce 1855 byly provedeny úpravy v patře (zaklenutí stropů) a farář se přesídlil do patra. Do přízemí se nastěhovali dvorní zaměstnanci. Při západní stěně bylo upraveno nové kryté kamenné schodiště.

Mezi lety 1894 a 1896 byla provedena důkladná oprava fary (zámku). Před barokním portálem byly položeny nové schody a byly vsazeny nové slohové dveře.

Na počátku 40. let 20. století došlo z iniciativy klubu Českých turistů k dílčím opravám na objektu zámku. Jednalo se pravděpodobně o zpevnění nedostavěného barokního křídla.

Po odchodu posledního faráře v roce 1967 bylo uvažováno o stržení zámku. Následně byl objekt propůjčen do užívání Národní galerii. V letech 1972-3 byl objekt znovu opravován a byl zde zřízen depozitář knihovny Umělecko-průmyslového muzea. Po revoluci zámek prošel restitucí a v současné době má objekt soukromého majitele.

Návrh

Provozní řešení, stavební program

Vzhledem k tomu, že objekt nebyl nikdy dostavěn, jsou jeho prostorové kapacity poměrně malé. Bylo tedy nezbytné nalézt potřebný adekvátní rozsah a umístění jednotlivých funkcí.

Do areálu zámku lze vstoupit třemi vstupy. Prvním přes kamenný most - přímo do objektu zámku. Přístupová cesta k mostu vede kolem nově navržených formálních zahrad zámku a architektonicky cenného grúžeri. Tento vstup je zdoben cenným barokním portálem a budou jím přicházet návštěvníci zámecké expozice a účastníci akcí pořádaných ve společenském sále. Druhý vstup do areálu zámku vede kovovými vraty na severní hranici pozemku. Zde je možný omezený příjezd osobními automobily, či příjezd na kolech. Touto cestou budou do zámku přicházet návštěvníci, kteří budou chtít využít některou z dalších nově navrhovaných funkcí a majitel či správce objektu, který zde bude bydlet. Poslední bude nově zřízený vstup z jihozápadu, který umožní vstup návštěvníkům, kteří přijdou směrem od Vltavy. Tento vstup povede na terasy nově založených zahrad.

V přízemí jihozápadního zámeckého křídla je navržen nový kulturní sál a salonek, který umožní pořádání rozličných společenských akcí. Nebude zde chybět ani lázno, malý sklad a pohotovostní WC. V druhé části bude vytvořen úvodní prostor stále zámecké expozice, a kde se budou prodávat vstupenky.

Patro objektu bude rozděleno na dvě samostatné funkce. V jižní části bude zřízena expozice bytu faráře, která bude odpovídat časovému období před rokem 1900. Popis expozice je samostatnou součástí diplomního projektu. V druhé části zámeckého patra vznikne byt pro potřeby současných majitelů zámku, či případného správce objektu.

Sklepní prostory budou adaptovány pro uskladnění vín, kde budou mít návštěvníci možnost i malého posezení s možnou degustací vína. Pro doplnění tohoto provozu, zde bude instalována i drobná expozice zpracování vína. V podkroví zámku není navržen žádný funkční provoz, aby historický krov nebyl příliš zatížen.

Prostor nedostavěného severovýchodního křídla, ze kterého se dochoval pouze schodišťový tubus, bude letně opraven, zastřešen a bude zde vybudováno novodobé schodiště.

Hygienické zázemí pro návštěvníky areálu bude vytvořeno v rozpadlém chodbovém traktu jihozápadního křídla, včetně zázemí pro handicapované návštěvníky.

V areálu vznikne nový objekt orangerie, která bude v zimě sloužit pro uchování teglomilných rostlin. V objektu orangerie bude kavárna s možným letním venkovním posezením. V objektu orangerie je navrženo i základní hygienické zázemí.

Nedostavěné části zámku budou letně opraveny. V prostoru jihozápadního křídla bude postaveno jednoduché dřevěné podium, které bude přes letní období sloužit k příležitostnému pořádání kulturních akcí pod širým nebem. Sezení pro diváky bude vždy instalováno pro potřeby představení a pak bude uloženo do prostoru gotického sklepa. V severozápadním křídle bude zřízena vyhlídka. Součástí diplomní práce je i návrh na obnovu detailu protunel barokního zdíva v nedostavěné části zámku s pozůstatky gotického zdíva.

K celkovému návrhu obnovy areálu neodmyslitelně patří i návrh obnovy okolí budov. Stejně jako zámek sám, tvoří pozemek několik velice odlišných prostor. V areálu bude zřízena vinice, formální zahrada, část terasovitého schodiště a zámecký park. Nově bude také upraven prostor bývalého gotického hradu před navrhovanou orangerií. Podrobný popis navrhovaných zahrad se nachází v samostatné části diplomního projektu. Na nádvoří zámku bude zachována současná vlnitá zeď, která stojí pravděpodobně v prostoru bývalého mostu, který vedl do hradu. Samotné nádvoří bude nově vydlážděno kamennou dlažbou.

Kapacity

Plocha pozemku: 4552 m²

Zastavěná plocha: 113 m²

Zpevněná plocha: 890 m²

Kapacita hlavního sálu: 82 míst

Stále expozice: 113m²

Byt: 1+1

Vinný sklep: 84 m²

Expozice výroby vína: 30 m²

Architektonicko-konstrukční řešení

Objekt zámku je historicky cenný objekt, který prošel postupným, složitým vývojem. Bylo tedy potřebné objekt řádně poznat a pochopit. K tomu dopomohli zpracovaní stavebně historický průzkum, který je v současné době stále doplňován a zpeřehován.

V objektu se nachází mnoho konstrukcí, které pocházejí z období renesance či možná ještě starší. Dominantní pro současnou podobu zámku byla přestavba zámku po roce 1700. Z této přestavby se nám dochovaly konstrukce, jak zamýšlené v orlikové koncepci přestavby, tak konstrukce z období, kdy bylo potřeba přestavbu urychleně dokončit, tak, aby alespoň část objektu byla obyvatelná. Díky následně špatné údržbě došlo ke zřícení střešiny nad jihozápadním křídlem a její následně opravě, kdy bylo nově zastropeno celé první patro. Mnoho drobných stavebních zásahů po ukončení přestavby bylo spíše utilitárního charakteru a postupně na zámku vytvořily podivuhodnou rozlou strukturu.

Je potřebné rozlišovat různou hodnotu jednotlivých zásahů. Ale v současné době se jeví největší hodnotou Okrašlovacího zámku právě ona vrstevnatost svědčící o pohutém osudu památky.

Jihovýchodní dostavěné zámecké křídlo

Obnova je navržena v souladu se zásadami v péči o památky, zejména pak s respektem ke zmiňované vrstevnatosti památky. Obnova objektu je navržena s co možná minimem zásahů do stávajícího zdíva, ale s důrazem na provozní funkčnost. Byla snaha nedeklasovat prostory hodnotných interiérů vkládáním příček. Z toho důvodu bylo umístěno hygienické zázemí v jiném z křídla objektu.

Konstrukční systém je stěnový z kamenného a cihelného zdíva. V přízemí se nachází klenuté stropy různého druhu podle stáří. V patře se nachází klenby z roku 1855 a jeden plochý dřevěný strop pravděpodobně staršího data (není průzkum).

Mezi navrhované zásahy v dostavěném zámeckém křídle patří obnova dřevěného vřetenovitého točitého schodiště z přízemí do patra a vytvoření pohodlnějšího schodiště do sklepních prostorů. V přízemí pak bude vydlážděn zaklenutý prostor, ve kterém je navržen hlavní sál, a to od příčky pocházející z období kolem roku 1820. Před odstranění příčky bude vypracován odborný statický posudek a návrh na případné stažení klenob. Dále bude vydlážděn od příček prostor bývalé zámecké kuchyně. Na místě novodobého utilitárního zázemí, které je ve špatném stavu, je navržena nová

chodba. Také je nově přeřazen vstup do objektu ze strany dvora. V patře bude vyříděna místnost č. 205 od nevhodných nevhodných přiček. Rozsah odstraňovaných konstrukcí je v samostatném výkresu.

V přízemí budou obnoveny a vhodně doplněny původní dlažby. V hlavním sále a salonku bude vytvořena nová dřevěná podlaha, která bude charakterově odpovídat následům pozůstatků původní podlahy. Vnitřní omítky budou obnoveny v co největší míře na základě průzkumů. Pro správnost obnovy je potřeba udělat odborný materiálový rozbor původní užitě vápenné omítky. Pro doplňování omítky pak bude následně užitá malta s co nejpodobnějším složením, strukturou, barevností i způsobem zpracování původním. V přízemí se nachází čtyři barokní kamenné portály, které budou odborně restaurovány.

V patře objektu se vyskytují statické poruchy, které vznikaly přírodním zatížením zdíva v důsledku dodatečně vložených kleneb. K těmto klenbám je potřeba přistupovat s velkou opatrností. Je potřeba najít jejich prvotní (vnitřní) náhr. statické). Následně budou opraveny trhliny ve zdíva a omítky vyopraveny.

V patře se částečně dochovaly dřevěné prkenné podlahy, které budou opraveny. V místech, kde byly podlahy napadeny dřevomorkou a byly proto odstraněny, budou vytvořeny nové dřevěné podlahy. V patře, v prostoru navrhované expozice farý, byly předoběžným restaurátorským průzkumem objeveny pozůstatky šablonové výmalby. V těchto prostorech bude proveden podrobný restaurátorský průzkum. Následně budou nalezené malby zakryty vápennou omítkou a bude vytvořena rekonstrukce podle nalezeného stavu. Vzhledem k tomu, že podrobný průzkum omítek dosud nebyl proveden, je ve vizualizacích použita jemná barevnost inspirovaná druhou polovinou 19. století. Vnitřní omítky v ostatních prostorech budou obnoveny v co největší míře na základě průzkumů.

Střecha objektu projde kompletní obnovou. Střešní krytina (bobrovky) bude rozebrána. Krov objektu bude zachován. Bude proveden odborný průzkum a zpracován posudek statika, který má zkušenosti s památkově chráněnými objekty. Následně budou narušené prvky opraveny a došlé prvky vyměněny. Bude brána na zřetel velká hodnota autentického materiálu, který bude v největší možné míře zachován. V návrhu je obnovena hlavní římsa objektu. Krov bude opatrně vyčesován a podezdán. Následně bude pokryt krytinou. Bude užitá původní krytina, která bude překládána, a došlé prvky budou vyměněny.

Externí fasády jsou tvořeny v úrovni prvního patra pravidelně původní barokní omítkou (nemí potěrsmí) a cementovou omítkou (do úrovně podlah prvního patra). Před zahájením prací bude proveden průzkum omítek. Cementová omítka bude odstraněna a nahrazena vápennou omítkou. Pro správnost obnovy je potřeba udělat odborný materiálový rozbor původní užitě vápenné omítky. Pro doplňování omítky pak bude následně užitá malta s co nejpodobnějším složením, strukturou, barevností i způsobem zpracování podle původní omítky. Následně bude omítka jednotně pojedinána. Nová barevnost bude navržena podle výsledků průzkumů. Pravidelně bude zvolena barokní barevnost se zřetelnými tektonickými prvky.

Barokní portál bude odborně restaurován.

Jihovýchodní křídlo

Jedná se o zdívo pocházející z přístavby ze roce 1700. Stavba nebyla nikdy dokončena. V posledních letech prošla pouze zpevněním, bylo to ve 40. a 80. letech 20. století. Jediná část objektu, která byla užitá, je část chodbového traktu, která se postupně rozpadala. Obyvatelé objektu ji postupně z bezpečnostních důvodů rozebrali.

Barokní obvodové zdívo je v současné době v havarijním stavu. Bude tedy kompletně zpevněno a konzervováno. Podrobný návrh konzervace barokního zdíva není součástí této práce.

V prostoru bývalého chodbového traktu bude vybudované hygienické zázemí pro areál zámku. V patře bude vybudována drobná kancelář a archiv skladice pro potřeby zámku. Architektonické řešení této části je navrženo tak, aby doplňovalo stávající kompozici. Návrh vystupuje rozsahu půdorysu dochované části chodbového traktu. V přízemí se nachází náběh kleneb. Ty budou letně opraveny a zpevněny. V prostoru hygienického zázemí bude položena nová dlažba a bude vytvořena nová vápenná omítky.

Není známá hodnota zbytků dochovaných omítek. Bude proveden rozbor. V případě, že se jedná o historickou omítky, bude omítky doplněna omítkou s co nejpodobnějším složením, strukturou, barevností i způsobem

zpracování původní omítky. V případě, že se jedná již o cementovou omítky, bude omítky odstraněna a bude použita omítky, její složení, struktura barevnost i způsob zpracování odpovídá barokní omítky na jihovýchodním křídle.

Severozápadní křídlo

Barokní obvodové zdívo je v současné době v havarijním stavu. Bude tedy kompletně zpevněno a konzervováno. Podrobný návrh konzervace barokního zdíva není součástí této práce.

Součástí severozápadního křídla je i detail D1- průtnutí gotického zdíva s barokním nedostavěným křídlem, jeho návrh na konzervaci je samostatně zpracován v modulové části diplomního projektu.

Prostor bude doplněn o jednoduchou, dřevěnou konstrukci vyhlídky, která umožní návštěvníkům pohled z okna patra nedostavěné části zámku. Nosnou konstrukci vyhlídky budou tvořit dřevěné trámy, které budou upraveny na betonový výmec ve výšce patrového ústupku, který vznikl v 80. letech 20. století. Konstrukce vyhlídky bude tvořit přízemnou ochranu detailu D1.

Severovýchodní křídlo

Barokní obvodové zdívo je v současné době v havarijním stavu. Bude tedy kompletně zpevněno a konzervováno. Podrobný návrh konzervace barokního zdíva není součástí této práce.

Prostor bude zastřešen rovnou střešní konstrukcí, která se v pohledu z horizontu chodby nebude uplatňovat. Ve vnitřní části bude vložena konstrukce schodiště.

Objekt gotického sklepa

Výstup z gotického sklepa bude obnoven v návaznosti na obnovu celého zámku.

Objekt oranžerie

Oranžerie doplňuje celý areál zámku. Byla navržena s ohledem na stávající objekt zámku. Z tohoto důvodu byla navržena pouze přízemní a s ohledem na velkou členitost stávajícího objektu i ve velice čistých liniích. Objekt oranžerie se dělí na dvě části. Prostor kavárny se nachází v severní části objektu oranžerie a doplňuje tak funkci ukládání teplomilných rostlin. Přes teplé letní měsíce je možné rozšířit kavárnu do prostoru před oranžerií či do prostoru určeného pro rostliny.

Technická infrastruktura

Zámecký objekt je napojen na veřejnou inženýrskou síť. Stávající rozvody budou kontrolovány a doplněny. Připojky přičené pro novostavbu oranžerie budou vedeny ze stávajících přípojek pod nádvořím. Návrh všech rozvodů ve stávajících objektech je projektován tak, aby se porušilo co nejméně historických konstrukcí. Detailní návrh bude konzultován se stavebním historikem provádějícím podrobný stavební historický průzkum objektu.

Vodovod

Před několika lety došlo k zanedbání potřebné péče a v objektu nevyпусти přes zimu voda, přestože objekt nebyl obytelný. Na jaře došlo k popraskání vodovodu, což mělo za následek promočení celého objektu.

Je nutné kompletně zrekonstruovat vnitřní rozvody. Těsně za hranicí pozemku bude obnovena vodotěsná šachta. Dále bude vedena samostatná přípojka pro objekt zámku a pro objekt oranžerie.

Kanalizace

Přestože se v obci nachází jednotný kanalizační řád, je zde navržena oddělná kanalizační soustava z důvodu možnosti vyřítit dešťové vody v rámci pozemku. Dešťová voda ze střech a ze zpevněných ploch viz odvod dešťových vod.

Společková kanalizace

Objekt je připojen na standardní kanalizační řád. Stávající přípojka je dostačující i pro nově navržené potřeby. Přípojka projde revizí. Některé stávající rozvody již jsou nové, budou tedy doplněny jen nově potřebné dle návrhu.

Odvod dešťových vod

Dešťová voda bude svedena do podzemní zadržovací nádrže s přepadem do vsakovací plochy, která bude umístěna v prostoru nové navrhovaného parku. Nepoužití dešťové odpadní kanalizace do jednotného veřejného kanalizačního řádu umožňuje ekologické využití této vody na pozemku.

Elektrorozvody

Budou provedeny kompletně nové rozvody, pokud možno ve stávajících trasách, aby nebyly zbytečně ničeny historické omítky.

Plyn

Nové rozvody plynu v areálu budou připojeny na stávající plynové potrubí. Plyn je přiveden pouze do objektu jihovýchodního křídla. V objektu se nachází dva plynové kotle. Jeden se nachází v přízemí objektu v technické místnosti vedle lázně a druhý se nachází v technických prostorech bytu. V kuchyni správců bude zřízen přívod plynu pro plynový sporák.

Vytápění

Objekt bude z hlediska vytápění rozdělen na několik zón, které bude možné vytápět nezávisle na sobě. Hlavní sál a salonek bude vytápěn plynovým kotlem. Byt správců bude mít samostatný plynový kotel určený pro vytápění a ohřev teplé vody. Na tento kotel bude připojeno i vytápění kanceláře.

Expozice bude temperována replikami historických kachlových kamen, ve kterých bude instalována elektrická topná tělesa.

Oranžerie bude temperována toplovodním podlahovým vytápěním, které bude napojeno na samostatný elektrický kotel v objektu oranžerie. Vytápění bude rozděleno na dva samostatné úseky - kavárna a oranžerie. Kavárna je navržena na převážně letní provoz. Oranžerie je určena k přezimování teplomilných rostlin, tedy zde nesmí klesnout teplota přes zimu pod 3 °C.

Zdroje:

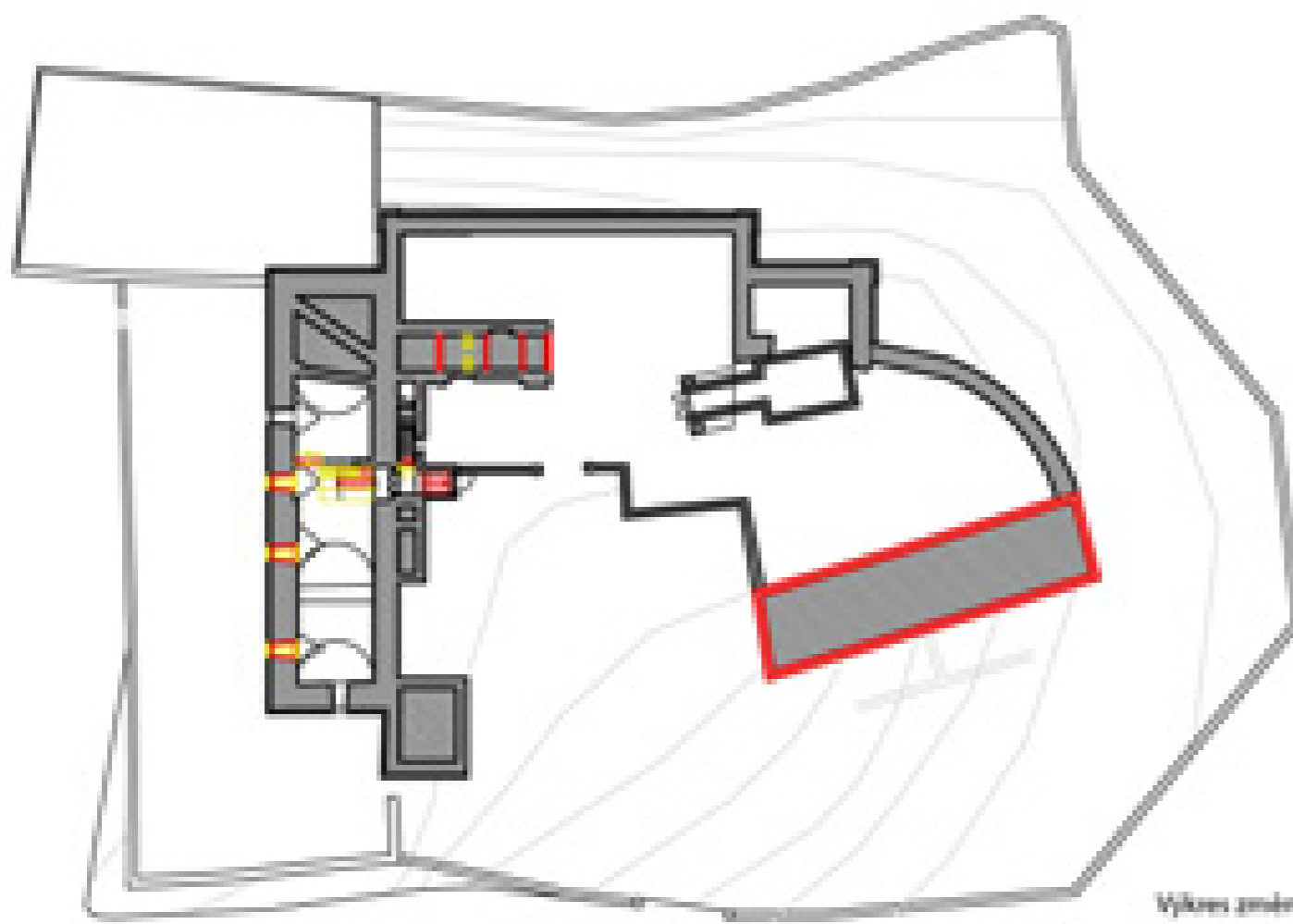
- Heber, Franz Alexander: *Böhmenburgen, Vesten und Bergschlosser* 3, Praha 1845
Lancinger, L. – Libal, D.: *Chvatěruby, zámek. Stavebně historický průzkum*, Praha 1969 (SuRPMAO)
Vlček, Pavel: *Ilustrovaná encyklopedie českých zámků*, Praha 1999 (ISBN 80-7277-028-4)
Tomáš, Durdík: *Ilustrovaná encyklopedie Českých hradů*, Praha (str. 219-221)
Pavel Zahradník: *Chvatěruby Zámek, dějiny objektu (archivní rešerše)*, Praha 2007
Metodika tvorby interiérových instalací a reinstalací NPÚ (ISBN 978-80-87104-86-6) 2011
Michalčinová, Dagmar: *Příprava vápenných malt v péči o stavební památky* (ISBN 80-86769-81-3) Praha 2006
Gins, Václav – Hansl, Milošlav – Jerie, Pavel – Michalčinová Dagmar: *Restaurování jižního průčelí Horního hradu ŠHŽ v Českém Krumlově; Zprávy památkové péče, 2006, číslo 3*
Gins, Václav – Hansl, Milošlav – Michalčinová Dagmar: *S odstupem ke konzervaci severního průčelí hradu Pernštejn; Zprávy památkové péče, 2009, číslo 1*
Famí muzeum Kondrac
Probíhající archeologický průzkum – není publikován (děkuji J. Hložkovi za laškové sdělení informací)

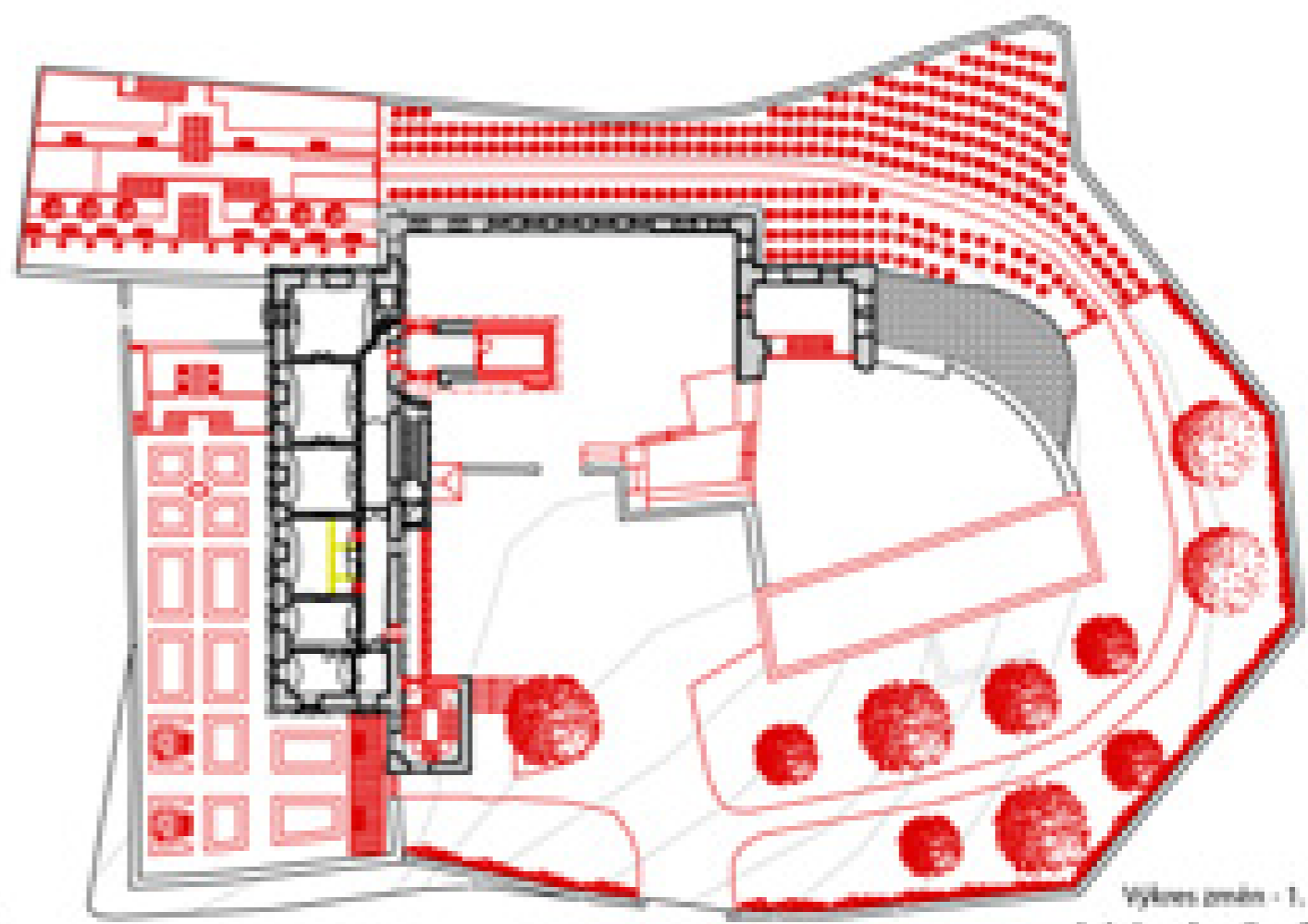

NÁVRHOVÁ ČÁST

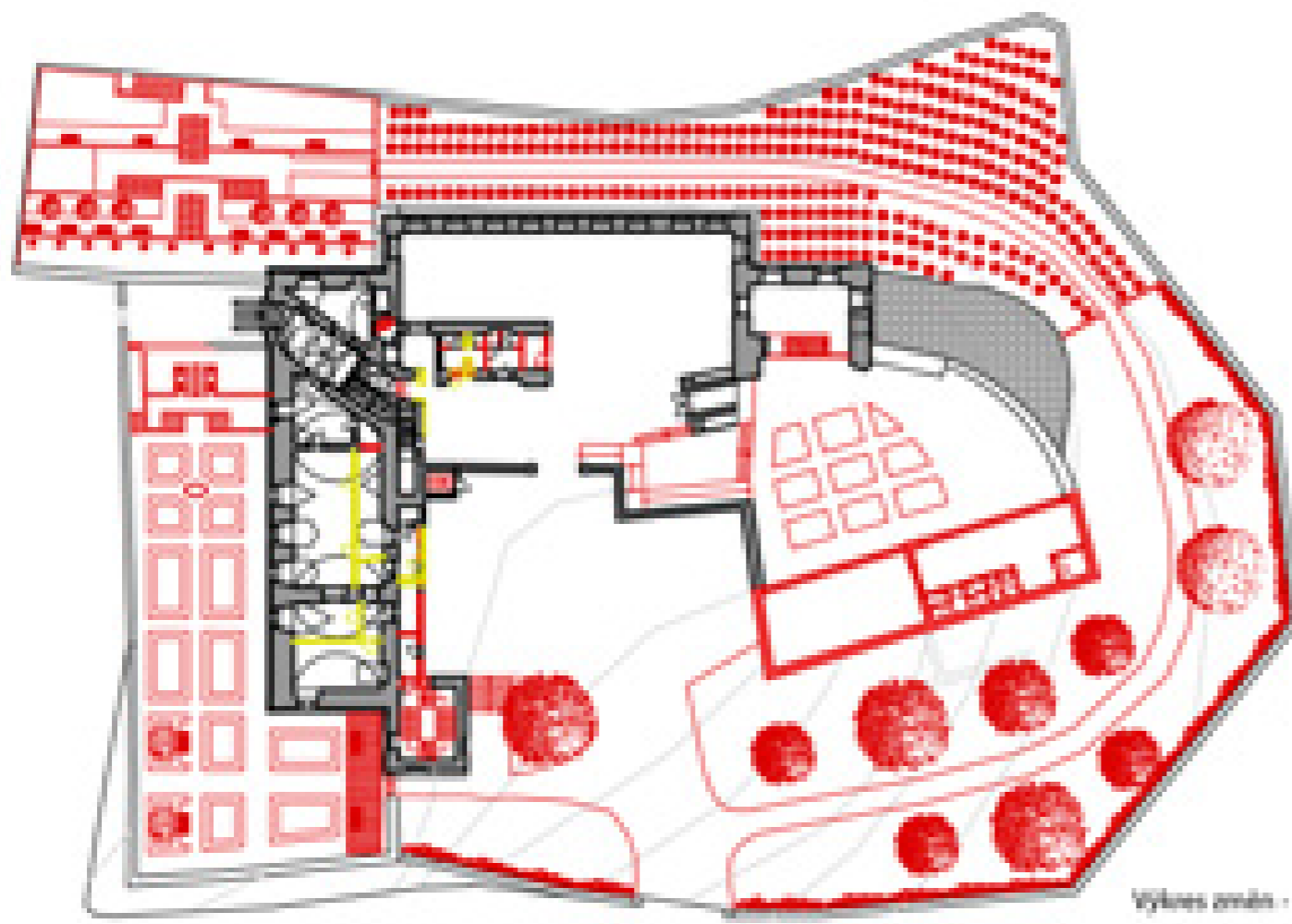

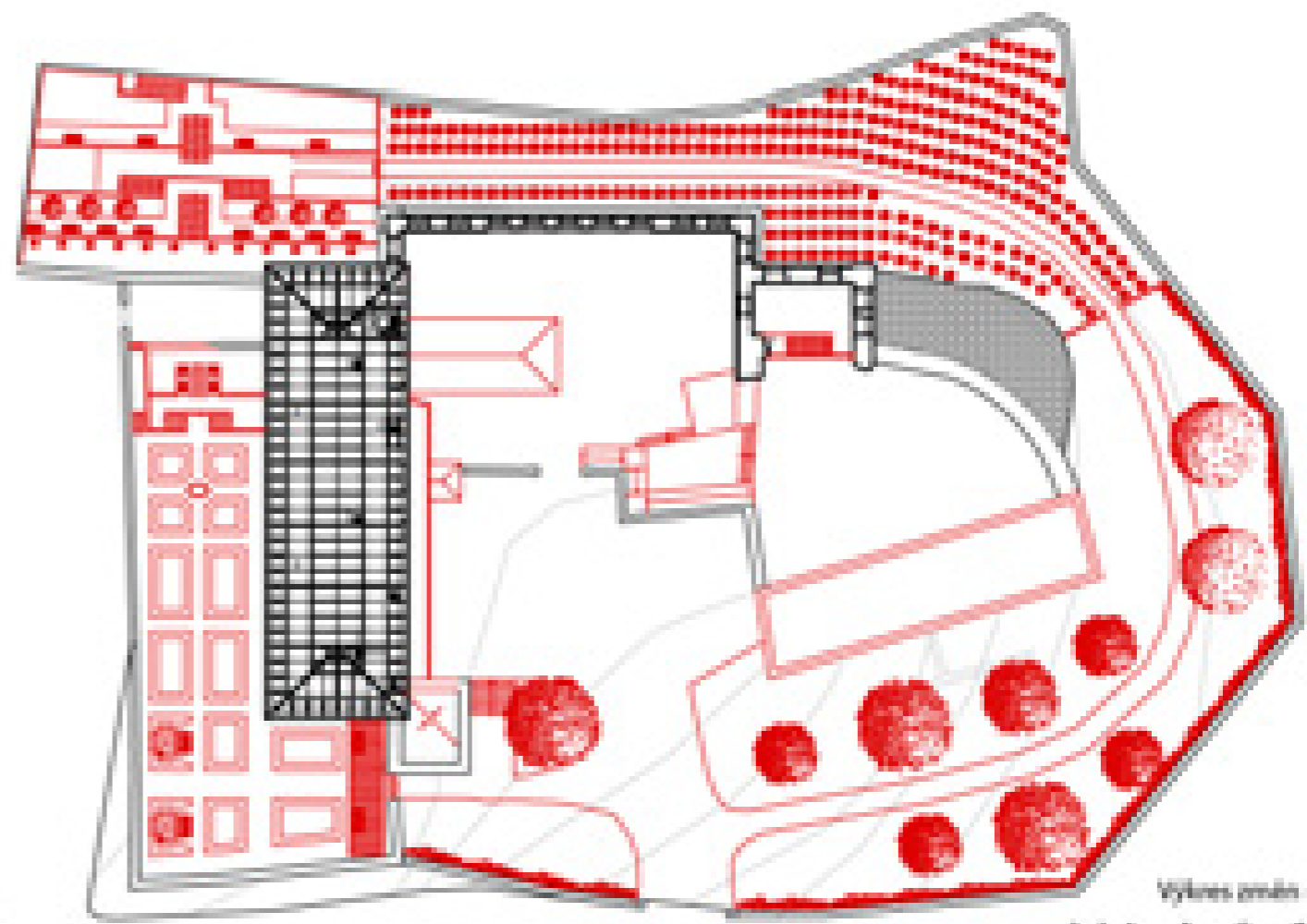
Výkres zmnín - Děp

Výkres zmnín - 1. Patro

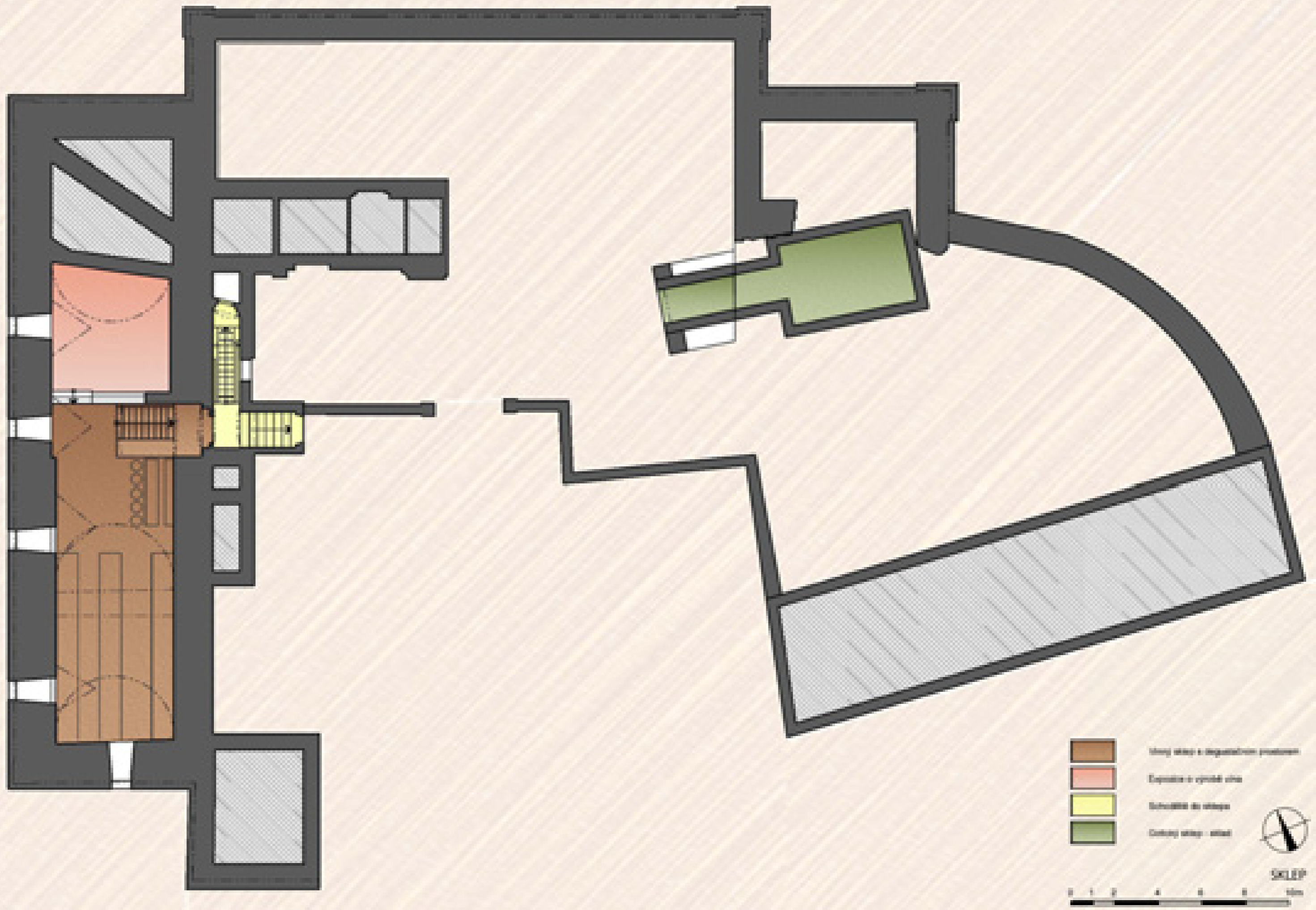

Výkres zmnín - Přízemí

Výkres zmnín - krov

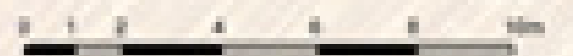

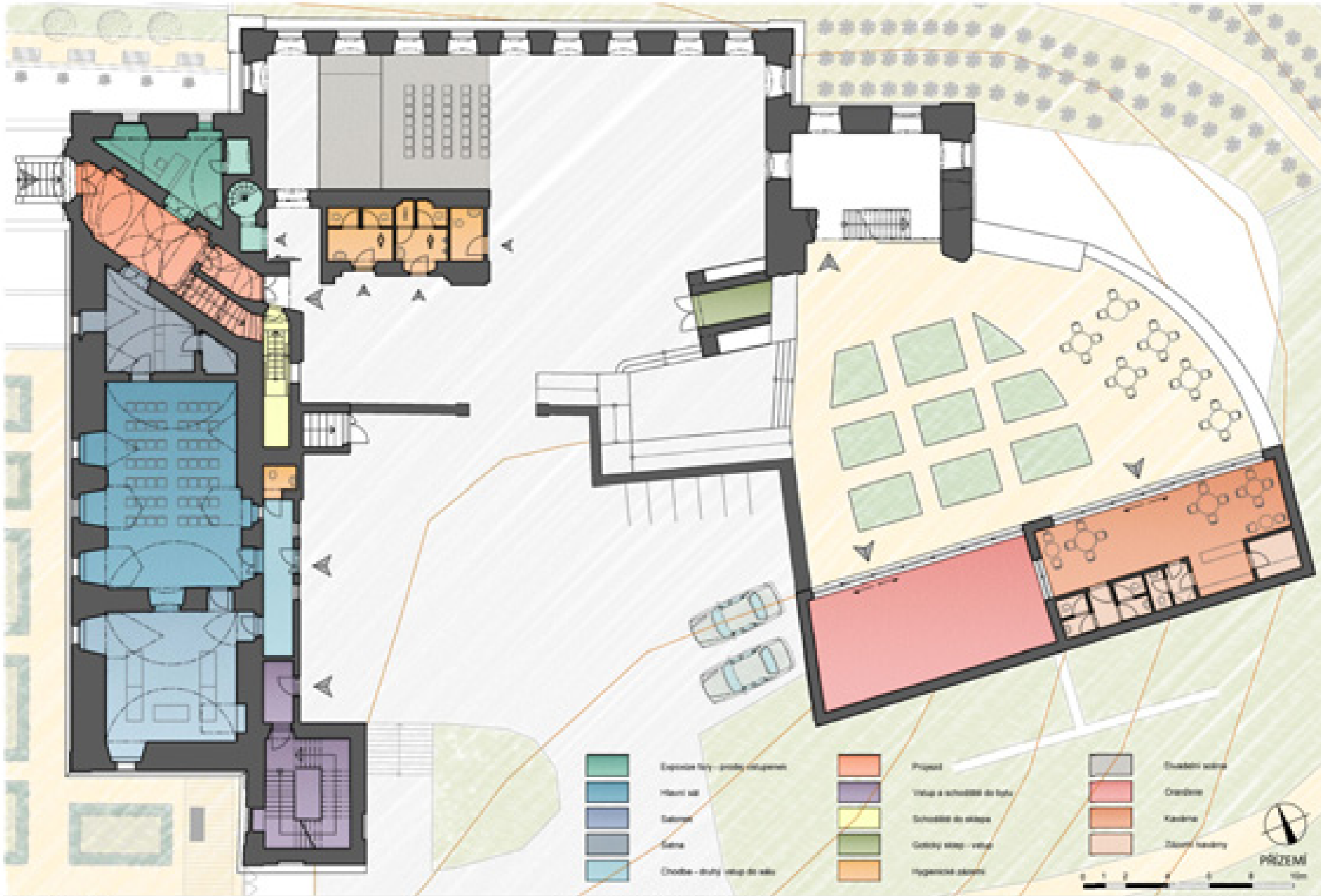

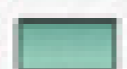
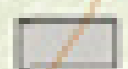

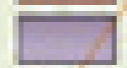
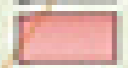
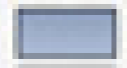

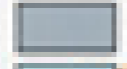

- Velký sál a reprezentativní prostory
- Exteriér vnitřní vlny
- Schodiště do věže
- Černý sál - vlna

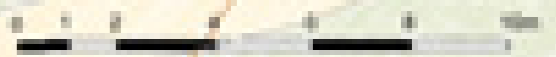

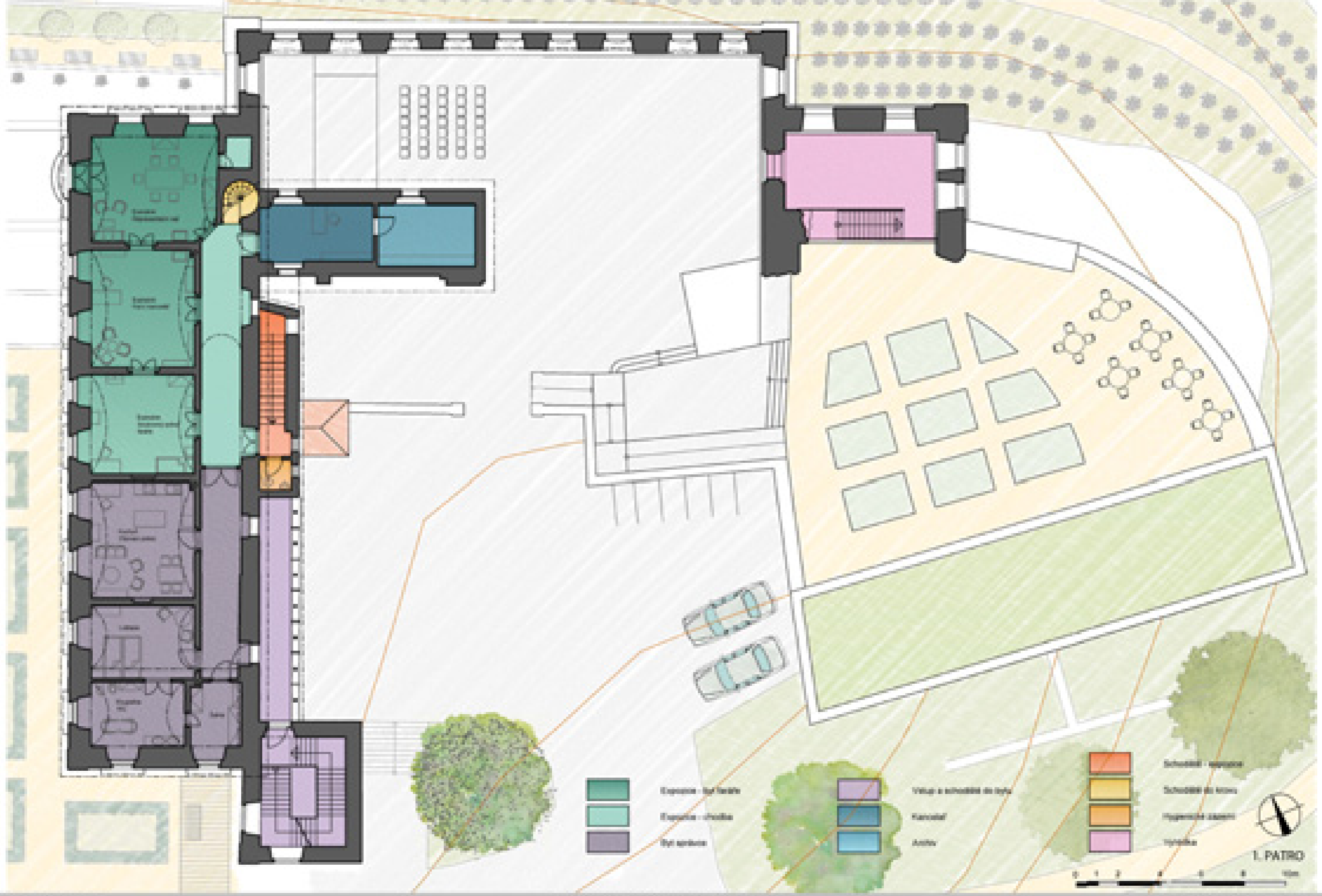
SKLEP

	Expozice knih – prodej vstupenek		Průjezd		Expozice vstupů
	Hlavní sál		Vstup a schodiště do koflu		Orchestr
	Salonky		Schodiště do suterénu		Kuchyně
	Korba		Chodba vstup – vstup		Služba kuchařky
	Chodba – druhý vstup do sálu		Hygienické zázemí		

- Kuchyň - jídelna
- Kuchyň - jídelna
- Spálňovňa

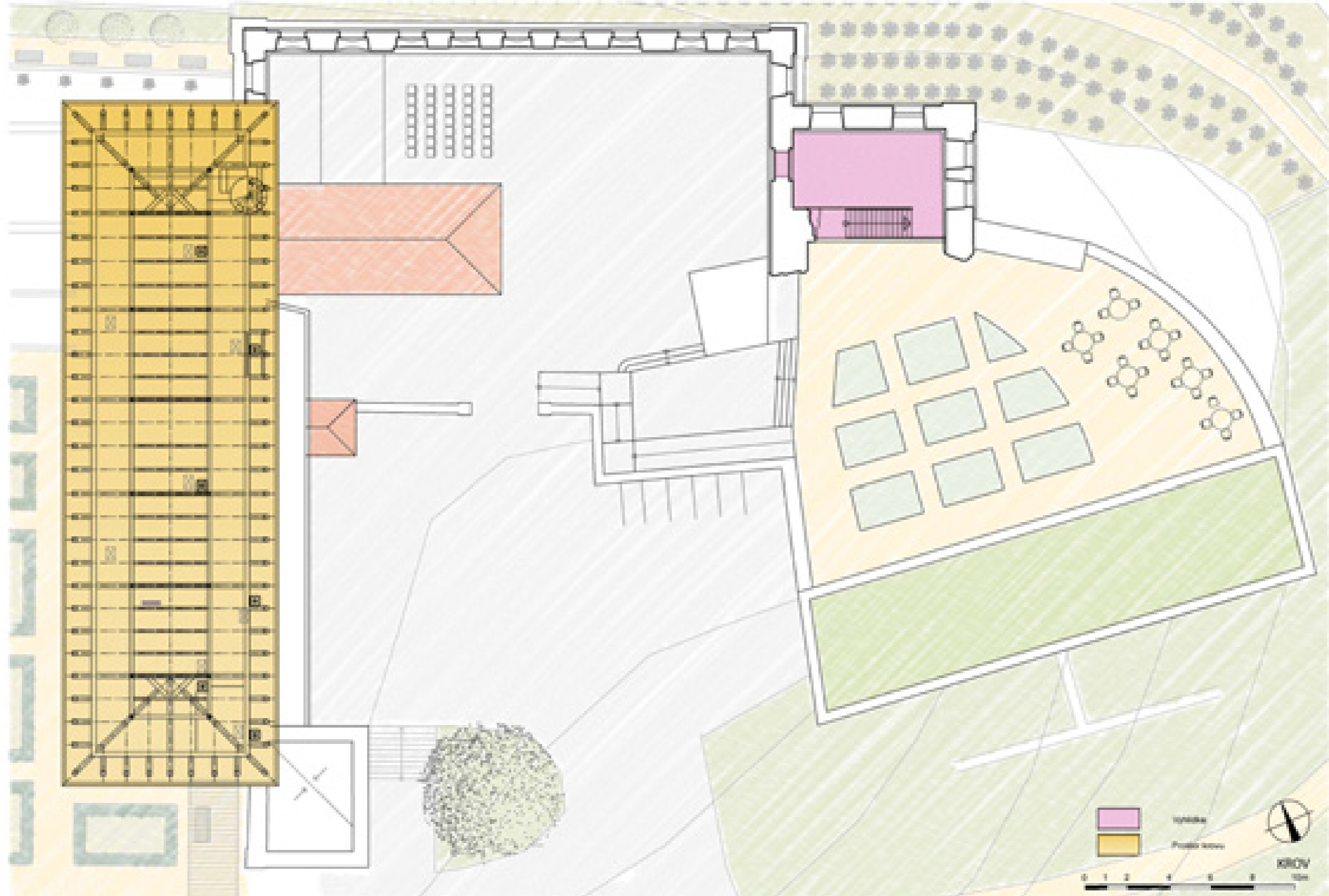
- Vstup a schodište do bytu
- Kancelár
- Anotácia

- Schodište - výťah
- Schodište do bytu
- Hygienická zóna
- Hygienická

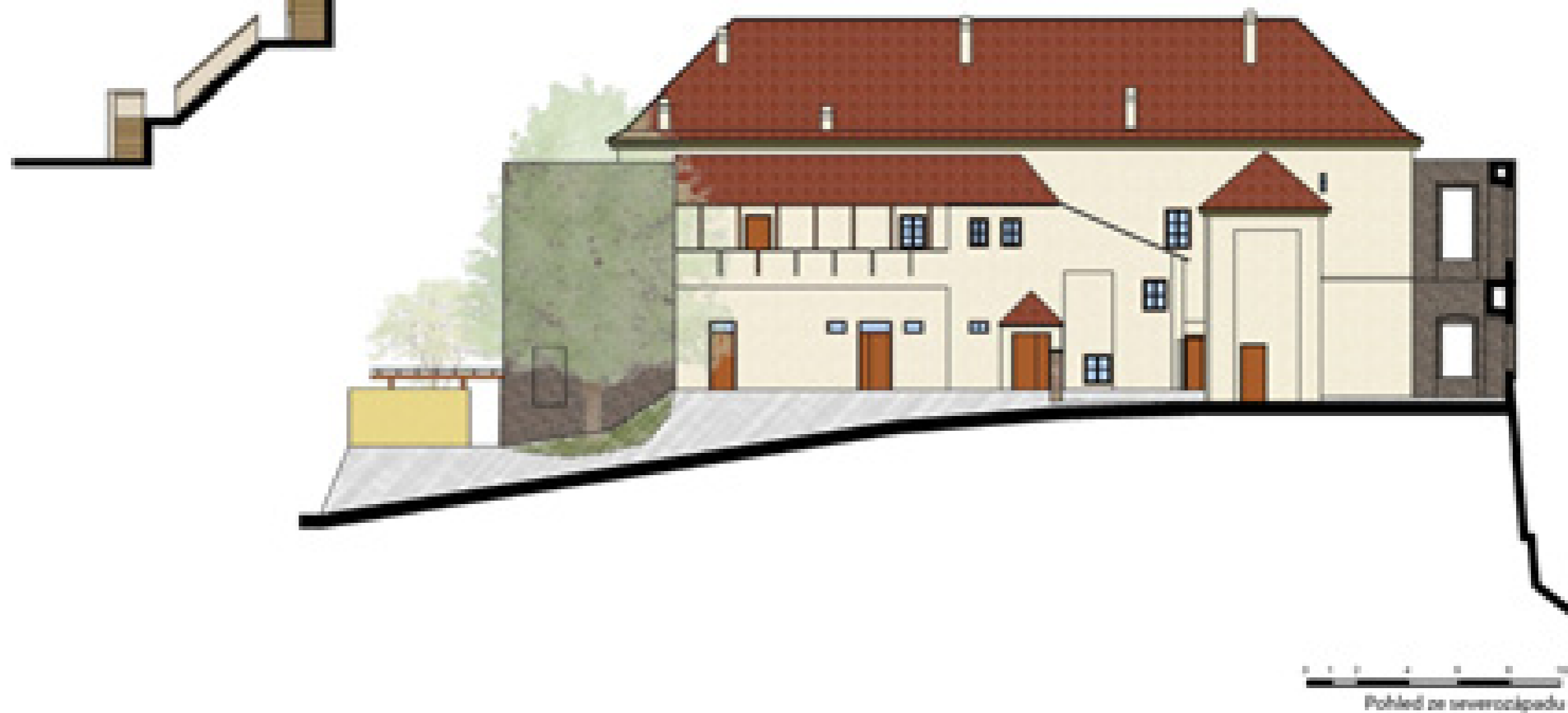
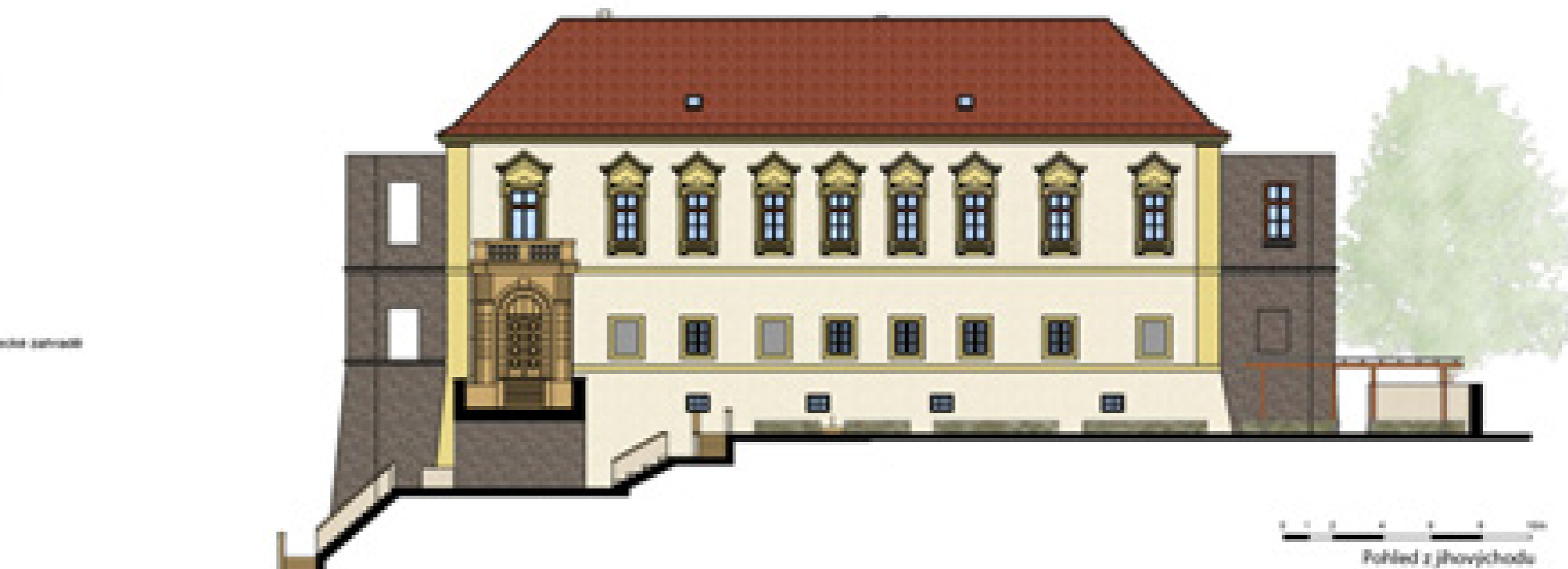
I. PATRO

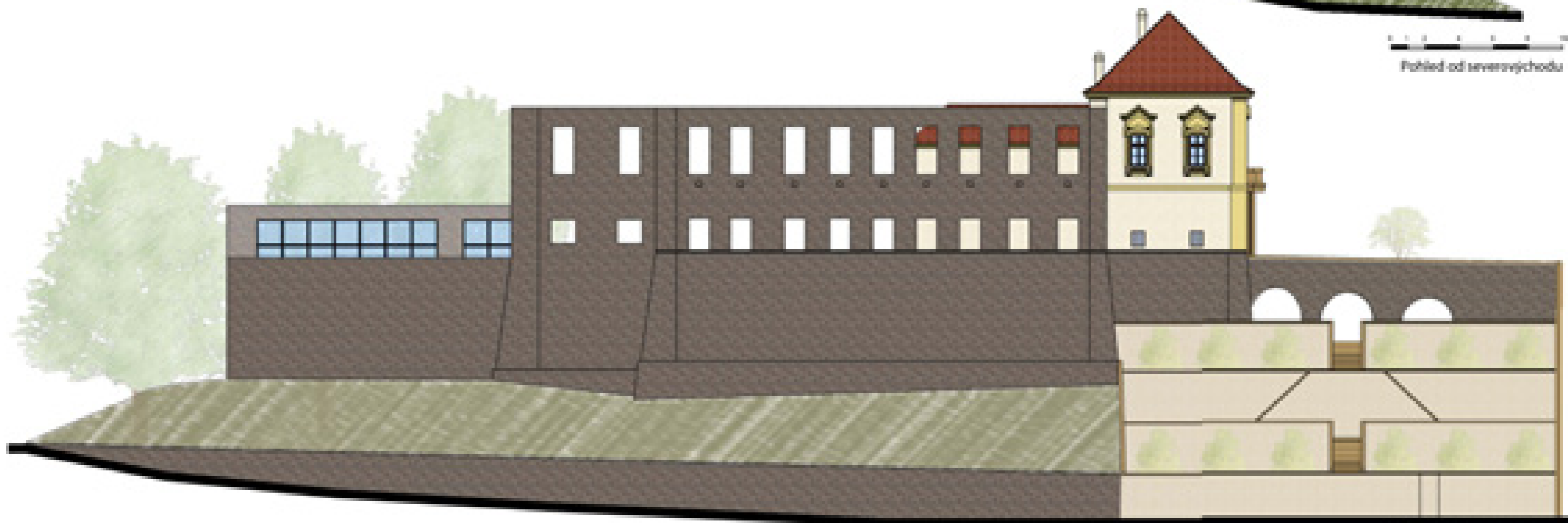
- Výhledná omítka, jemná struktura, síťka
- Výhledná omítka, jemná struktura, hladká
- Konzervovaná cihelná práce
- Neomíchaná cihelná práce
- Výhledná omítka, hrubší struktura - s zámečnickými prvky
- Píseň
- Keramická pálená střecha krytina

- tráva
- keřovité
- umělé pozemí
- keramická dlažba

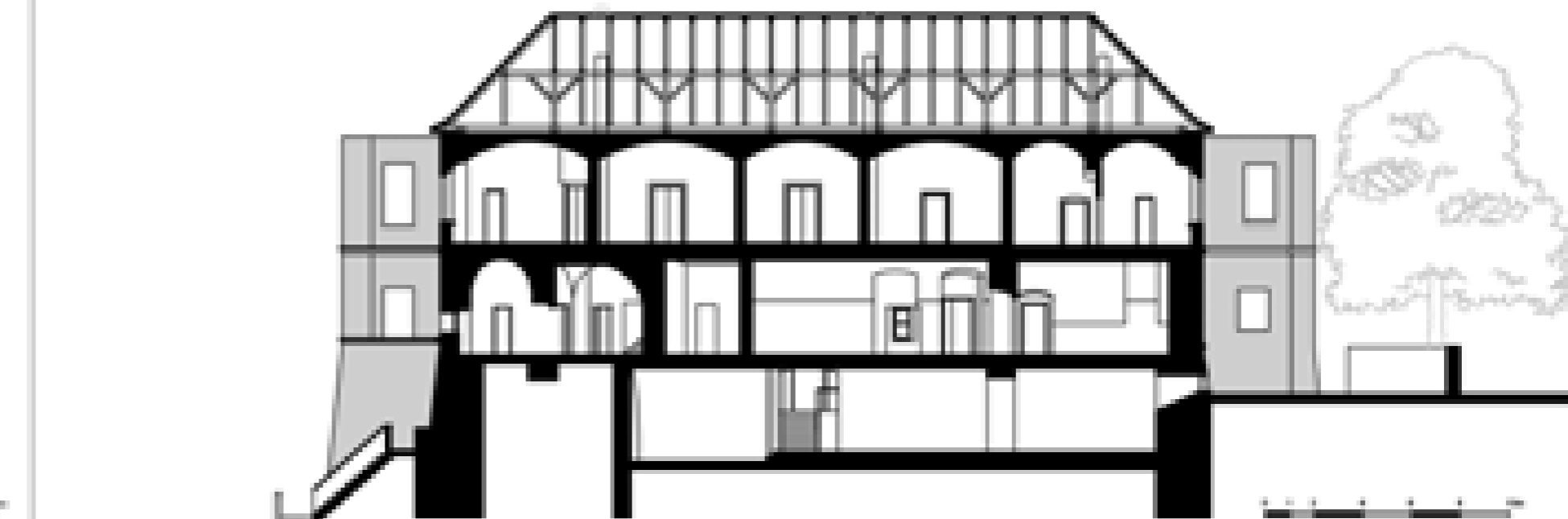
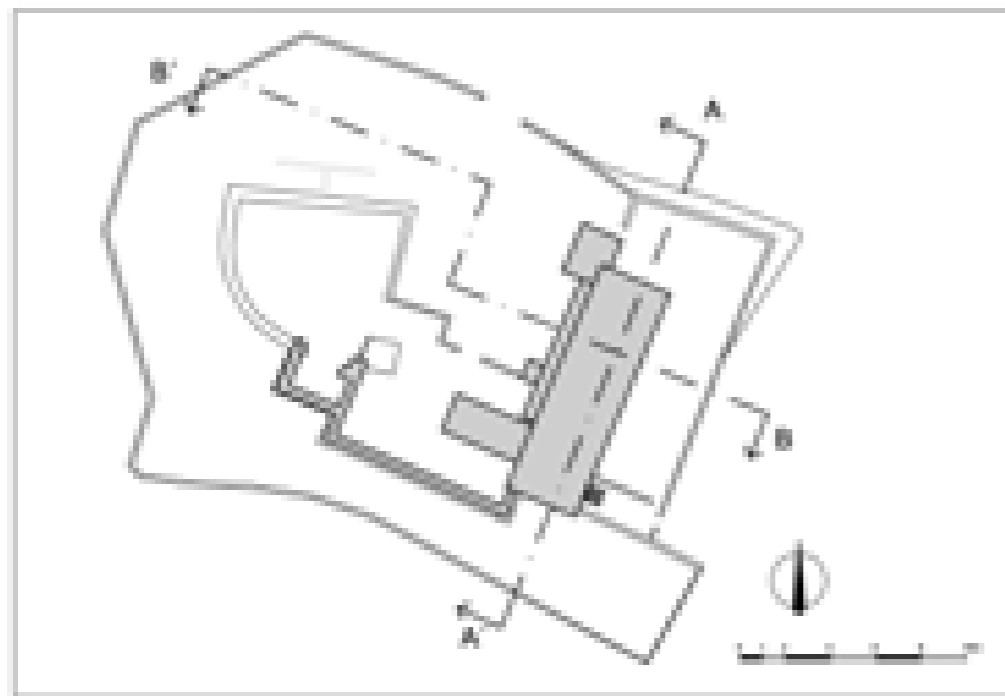

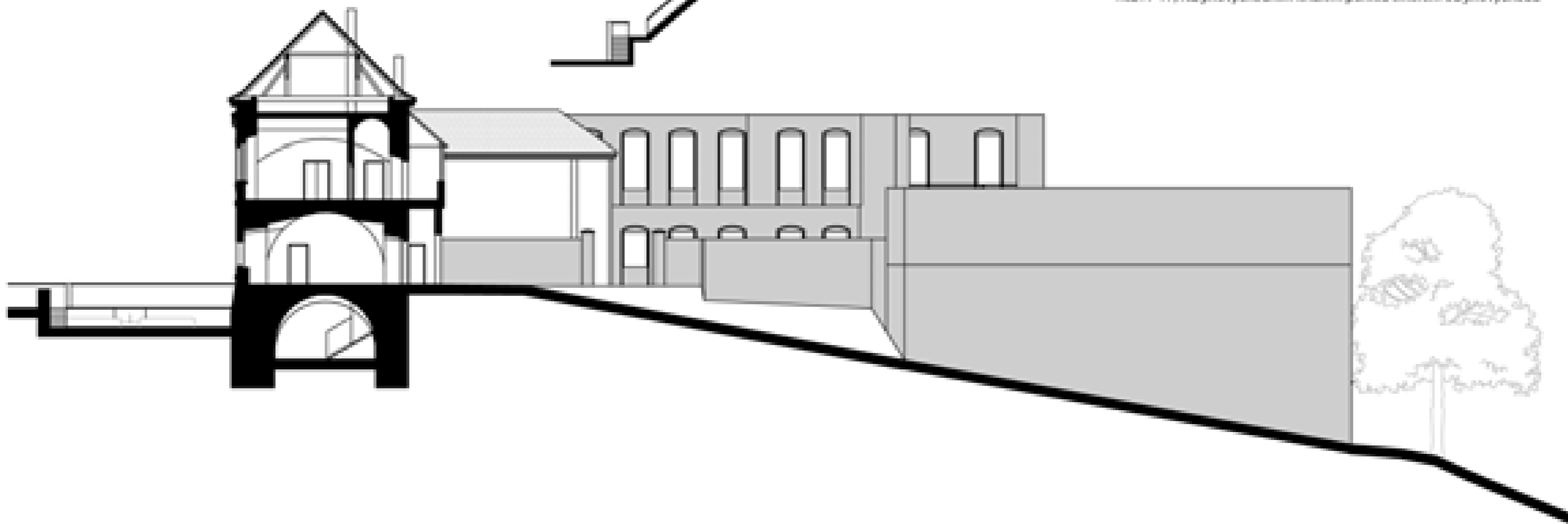
0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
 Pohled od severovýchodu

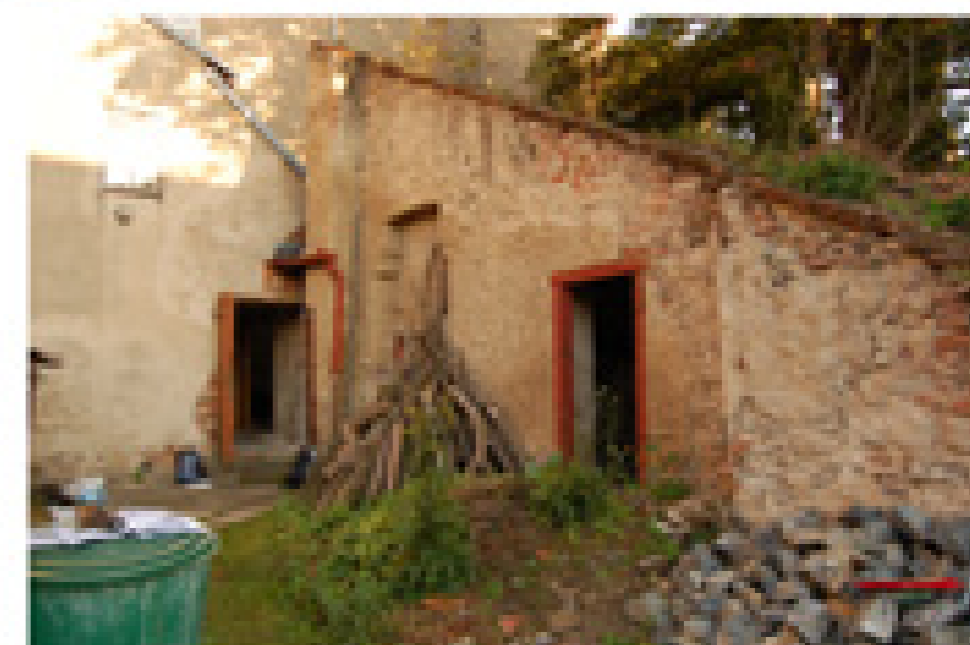
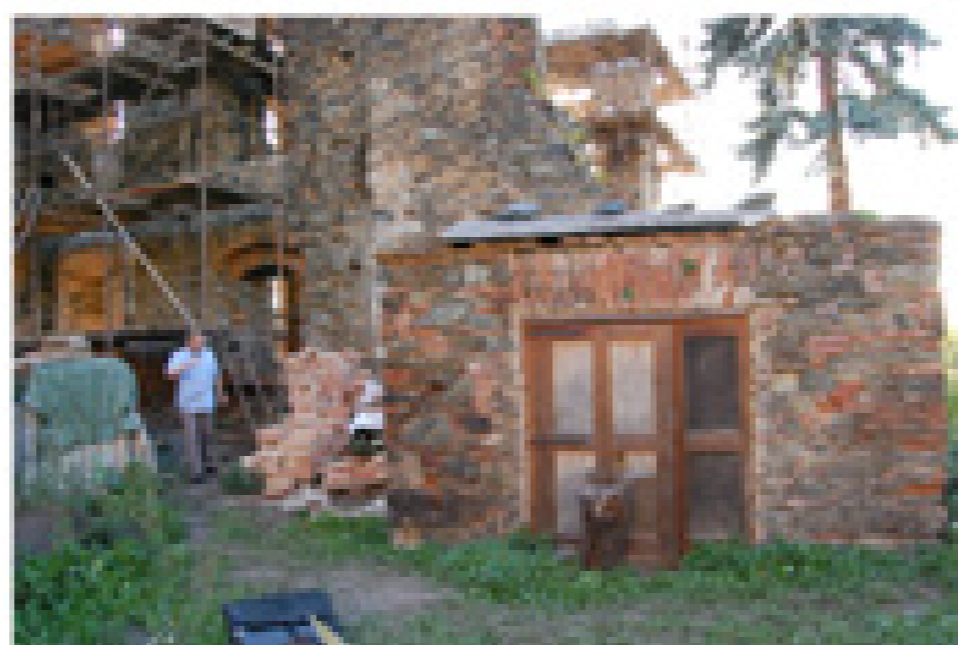
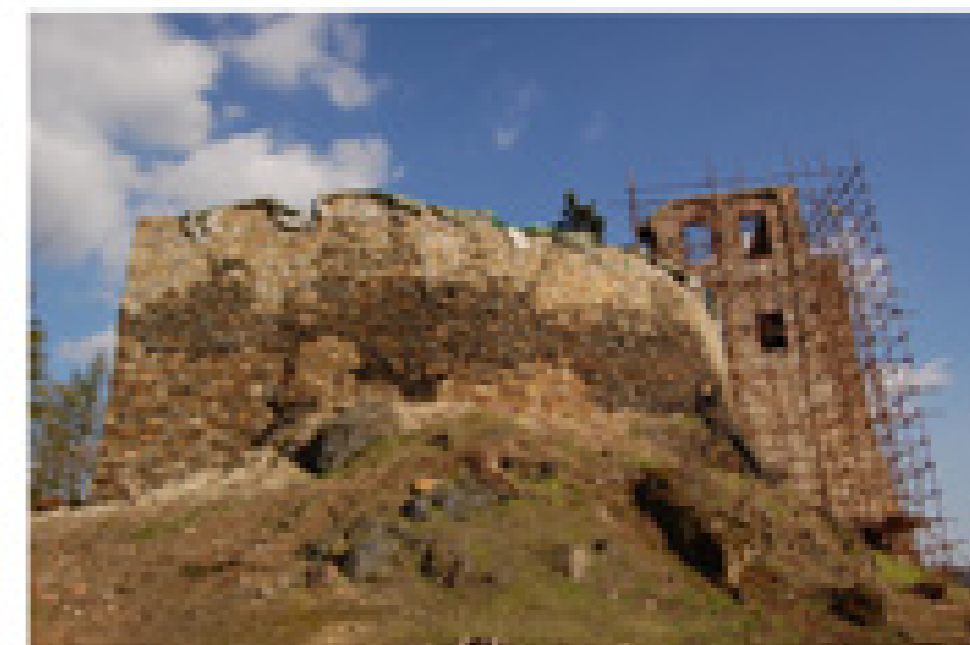
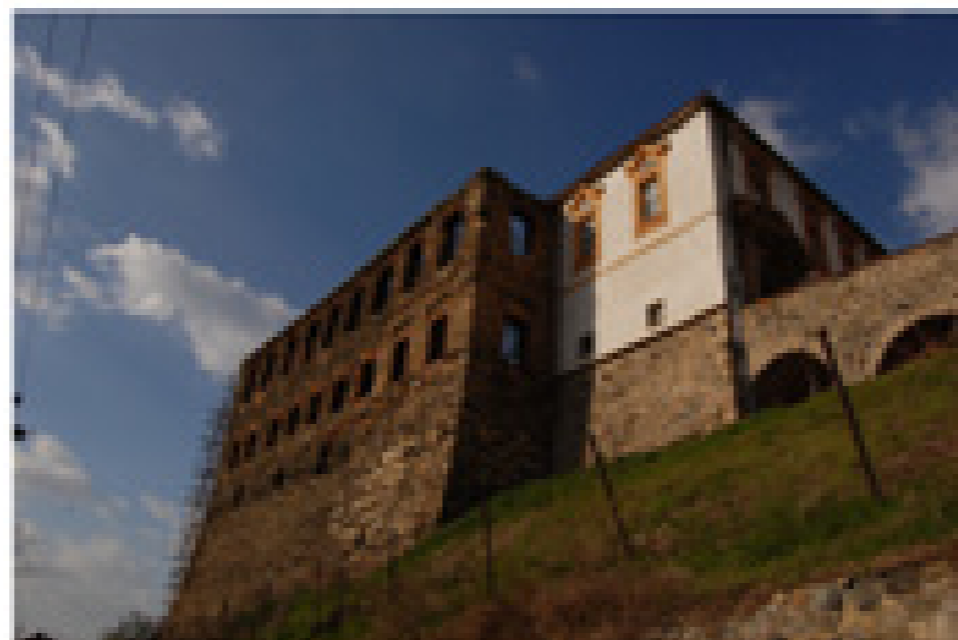
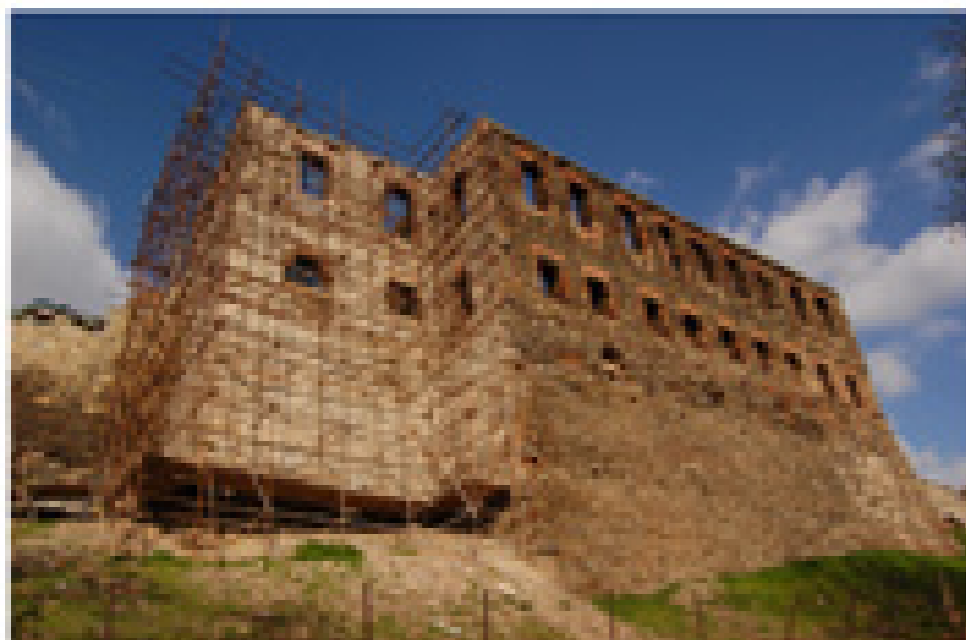
0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
 Pohled od jihu

Řez A - A', řez jihovýchodním křídlem pohled směrem od jihovýchodu

Řez B - B', řez jihovýchodním křídlem pohled směrem od severovýchodu

NÁVRH FARNÍHO MUZEA

Famí muzeum

Součástí návrhu nového využití zámeckého objektu ve Chvatěrubech je interiérová instalace bytu fary. Instalace vychází z dlouhodobého užívání zámeckého objektu jako fary.

Pro instalaci famího muzea byly vybrány tři pokoje v patře, které svým charakterem odpovídají veřejné části bývalého bytu fary a potřebné komunikační prostory. Pro účely instalace byl přesunut soukromý pokoj fary do jednoho z těchto pokojů. Bývalá kuchyně a byt kuchařky již nebudou součástí expozice.

Historie prostor

Zámecké křídlo, ve kterém se nachází pokoje určené pro famí muzeum, je renesančního původu, ovšem za velké rekonstrukce zámku kolem roku 1717 bylo kompletně přestavěno. Součástí této přestavby bylo i neplánované vytvoření vnitřní chodby, do které ústilo schodiště pro sloužící (po dlouhou dobu jediné v objektu). Tou dobou ještě horní patro zámku obývala šlechta, která ovšem zámek brzy poté opustila a ten již nebyl zřejmě od té doby dostatečně udržován. Roku 1722 byla ve Chvatěrubech zřízena fara a farář byl ubytován v dolním patře zámku.

K dalšímu vývoji zámku došlo v roce 1817, kdy se zřítla střecha objektu. Nový krov byl vystavěn teprve roku 1820, avšak bez vybudování ládné římsy. Vylehčený charakter krovu poukazuje na to, že v horním patře nebyly vytvořeny stropy a patro bylo proto neobyvatelné. Teprve roku 1855, kdy byly místnosti v horním patře zaklenuty, bylo patro opraveno a znovu obyvatelné. Tou dobou se z horního patra zámku stala fara. Bylo vytvořeno nové schodiště v prostoru průjezdu a dvora. K dalším závažným úpravám v prostorách navrhované expozice již nedošlo. Pouze roku 1915 byla vyzděna lachta, ve které se nacházel záchod. Farář zde sídlil až do roku 1967, kdy budova přešla do užívání Národní galerie. Mezi lety 1972-1973 byl zámek opět opravován. Popis této opravy nehovoří o jakýchkoliv interiérových úprav. Od roku 1976 byl zámek předán do užívání Uměleckoprůmyslovému muzeu v Praze.

Ze stavebních nálezů můžeme říci, že k důležitým úpravám v patře zámku v této době skutečně došlo. Jednalo se naltěsti o úpravy na svou dobu velice letmé k dané památce. Došlo pouze k výměně některých prvků, které pravděpodobně byly poničené. Jedná se například o okna na JZ fasádě objektu či o jedno okenní křídlo v další místnosti. Všechny nové prvky ovšem svými rozměry odpovídají původním prvkům, přestože bylo užito jednodušších profilů.

Po revoluci přešel zámek k soukromým majitelům a dále chátral. V současné době je interiéř prvního patra velmi poničen a napaden dřevomorkou.

Expozice

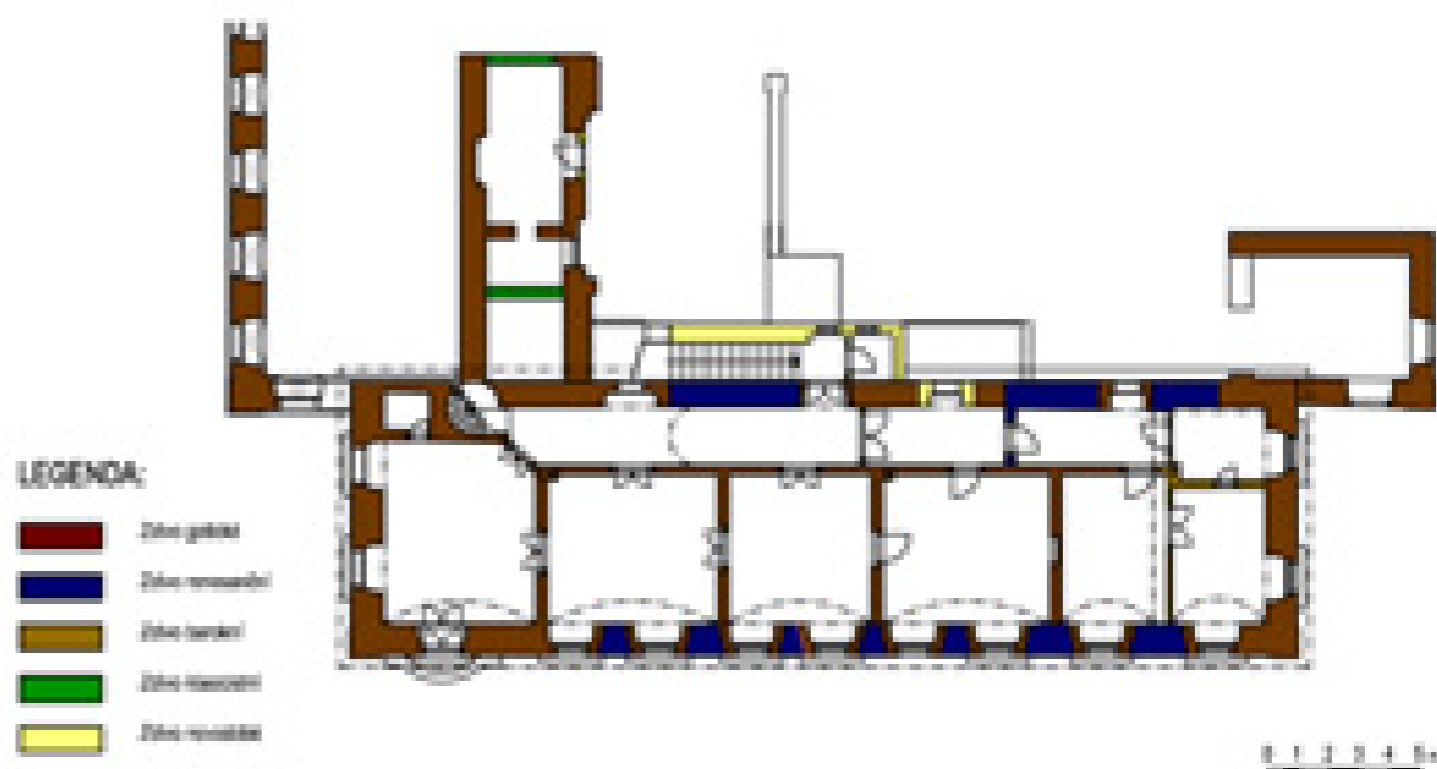
Je zde navržena historická interiérová instalace tří pokojů. Jedná se o instalaci, která vychází z toho, že již samotný objekt je exponát a následná instalace je spíše doplněním daného objektu. Instalace bude navržena tak, aby odpovídala daným prostorům. Instalace tří pokojů bude doplněna expozicí muzejního typu v komunikační chodbě v patře, kde budou na stěnách pověšeny informační panely.

Navrhovaná expozice odpovídá stavu mezi lety 1855-1900, kdy byla na zámku fara. Místnosti v patře byly založené v roce 1855, což se týče výmalby, podlah a topných těles. Nemáme zprávy ani o tom, kdo danou přestavbu financoval – zda vrchnost či církev. Je možné, že přestavbu patra zámku financovala právě církev, po domluvě s majitelem zámku, který pak umožnil umístění fary do patra. A samozřejmě ani nevíme, zda v rámci financování přestavby bylo financováno i nové vybavení fary. Je pravděpodobné, že k určité výměně nábytku skutečně došlo.

Novodobější prvky v místě instalace (okna a dveře) nemanulují celkový ráz prostor. Budou tedy stejně jako původní prvky opraveny (reparovány) a osazeny zpět na místo.

Z vybavení fary se nám ovšem nic nedochovalo. Po roce 1967 bylo vše zničeno či odvezeno. Vzhledem k tomu, že se jednalo o majetek církve, je pravděpodobné, že tento majetek byl církvi později navrácen (alespoň bohoslužebné nářadí apod.). Bohužel neexistuje inventář fary z období po roce 1855. Proto je expozice navržena podle dochovaných analogií, inventářů z jiných far, a podle znalosti famího života, podle kterých můžeme předpokládat, co se ve které místnosti nacházelo.

Při samotné instalaci se navrhuje spolupráce se státními orgány památkové péče. Zámek ve Chvatěrubech a nově navrhovaná expozice může umožnit restaurování a vystavení cenných kousků ze státních depozitů, které ztratily své původní umístění. Detailní návrh instalace bude vytvořen specialistou na přípravu památkové interiérové instalace. Návrh celé instalace bude proveden před započetím stavebních prací a ve spolupráci s restaurátory.

Vstup

Vstup do této expozice bude veden hlavním vchodem přes kamenný most. Součástí této expozice bude u trojúhelníkové místnosti v přízemí (stavebně označovaná č. 107), která je přístupná z chodby přes barokní portál. Zde si návštěvník zakoupí vstupenku a dozví se základní informace o zámku a expozici.

Schodiště, chodba

Součástí expozice bude schodiště, které bylo zbudováno v roce 1855. Bude konzervováno a zanecháno v původním stavu. Prostor chodby bude také upraven a budou se zde nacházet prezentační panely, které budou popisovat život na faře a příklady farních budov z různých období a společenských vrstev, aby návštěvník lépe vnímal širší souvislosti. Také zde budou vystaveny panely ohledně historie a zámku s využitím poznatků, z probíhajících průzkumů.

Sklad

Součástí prostoru expozice – nikoliv však expozice samotné – bude prostor malého skladu, kde bude možno uskladnit úklidové prostředky či sezónní tematické doplňky expozice.

Výmalba

Ze stávajícího průzkumu vyplývá, že každá z místností měla svou barevnou výmalbu. V návrhu je obnova barevnosti jednotlivých místností. Je potřeba rozlišit současný restaurátorský průzkum a jednotlivé historické výmalby řádně zdokumentovat. Dokumentace historických výmalb nebude probíhat pouze v pokojích (207-209), ale i v přilehlé chodbě a na schodišti.

Nalezené situace pak budou řádně konzervovány a místnosti budou nově omítnuty vápennou omítkou. Na novou omítku bude následně provedena kopie historické výmalby pomocí šablon.

Textil v obnovovaných interiérech

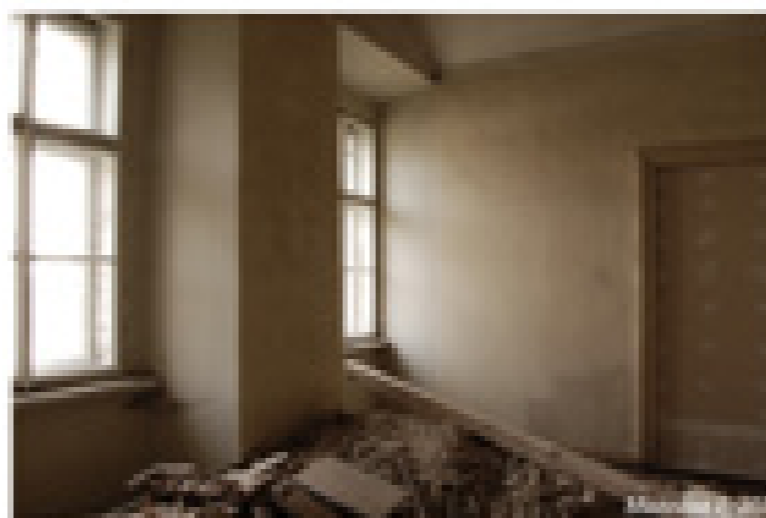
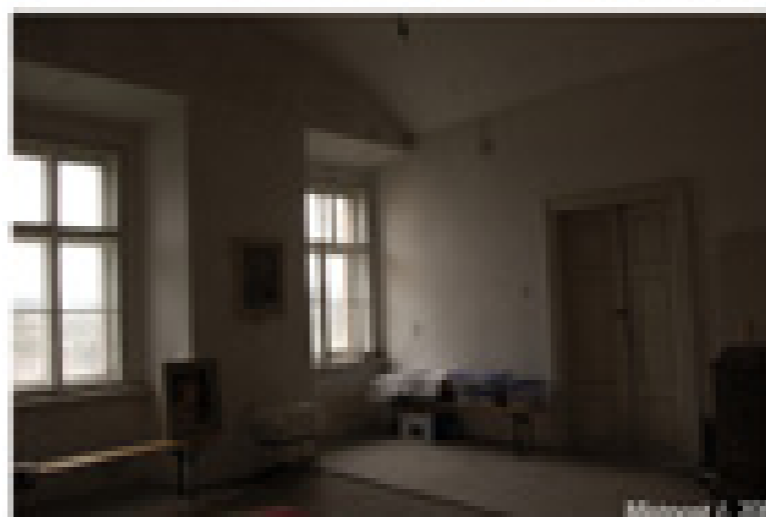
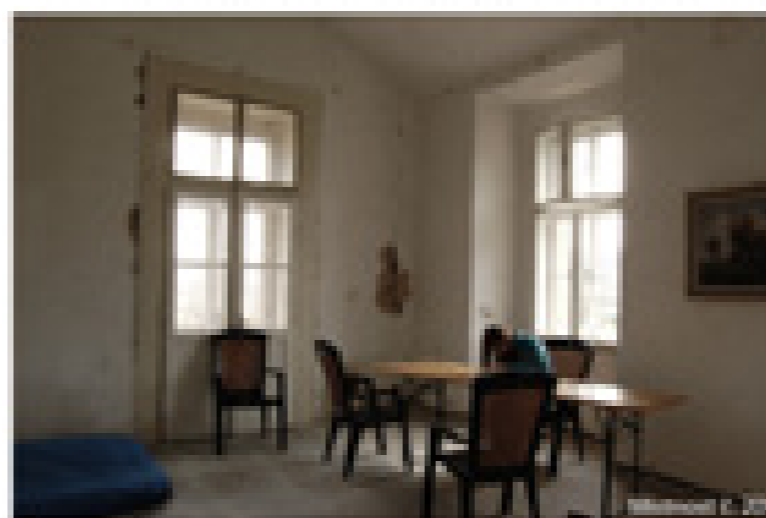
Historický textil byl významnou součástí historických interiérů. Zámecká okna obsahovala mnoho závěsů a rolet, které umožňovaly až totální zatemnění místnosti. Odpovídalo to užívání zámeckých prostor. Mnoho zámků nebylo dlouhodobě obydleno a tak se interiér (nábytek, čalounění či koberec) chránil před dopadem slunečního světla.

Přestože se navrhovaná expozice nachází na zámku, jedná se o faru, která byla stále obydlena. Proto mnoho temnicích prvků postrádalo smysl. V každé místnosti budou instalovány okenní závěsy. Nelze předpokládat, že by se nějaké dochovaly (alespoň fragmentárně). Bude tedy zvolen dobově odpovídající materiál, který bude vhodný k čalounění nábytku a výmalbě místnosti.

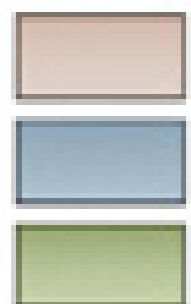
Bezpečnost interiérů, mobiliárních fondů a návštěvníků

Vzhledem k dostatečným kapacitám prostorů, ve kterých se budou návštěvníci pohybovat, není očekáváno žádné bezpečnostní riziko pro návštěvníky.

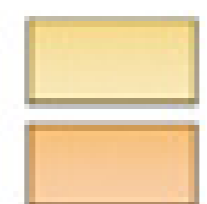
Při instalaci bude provedena kompletní evidence veškerých instalovaných prvků. U zvláště cenných kusů budou uvedeny podmínky zpřístupnění veřejnosti. Navrhuje se průchodní trasa třemi pokoji, kde budou návštěvníci odděleni od samotné expozice jednoduchou mechanickou zábranou (provízkem). Trasa by měla být zpřístupněna s průvodcem a jen omezenému počtu návštěvníků ve skupině. V chodbě a na schodišti se budou moci návštěvníci pohybovat bez omezení.

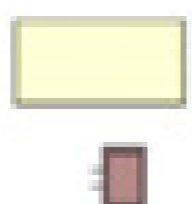
Restaurátorská vlna odhalující šikovníci pro
tenzují strop v místnosti č. 209

Reprezentační pokoj
 Fami kancelář
 Soukromý pokoj faráře

Chodba
 Schodiště

Šklad
 Keramická kachlová kamna

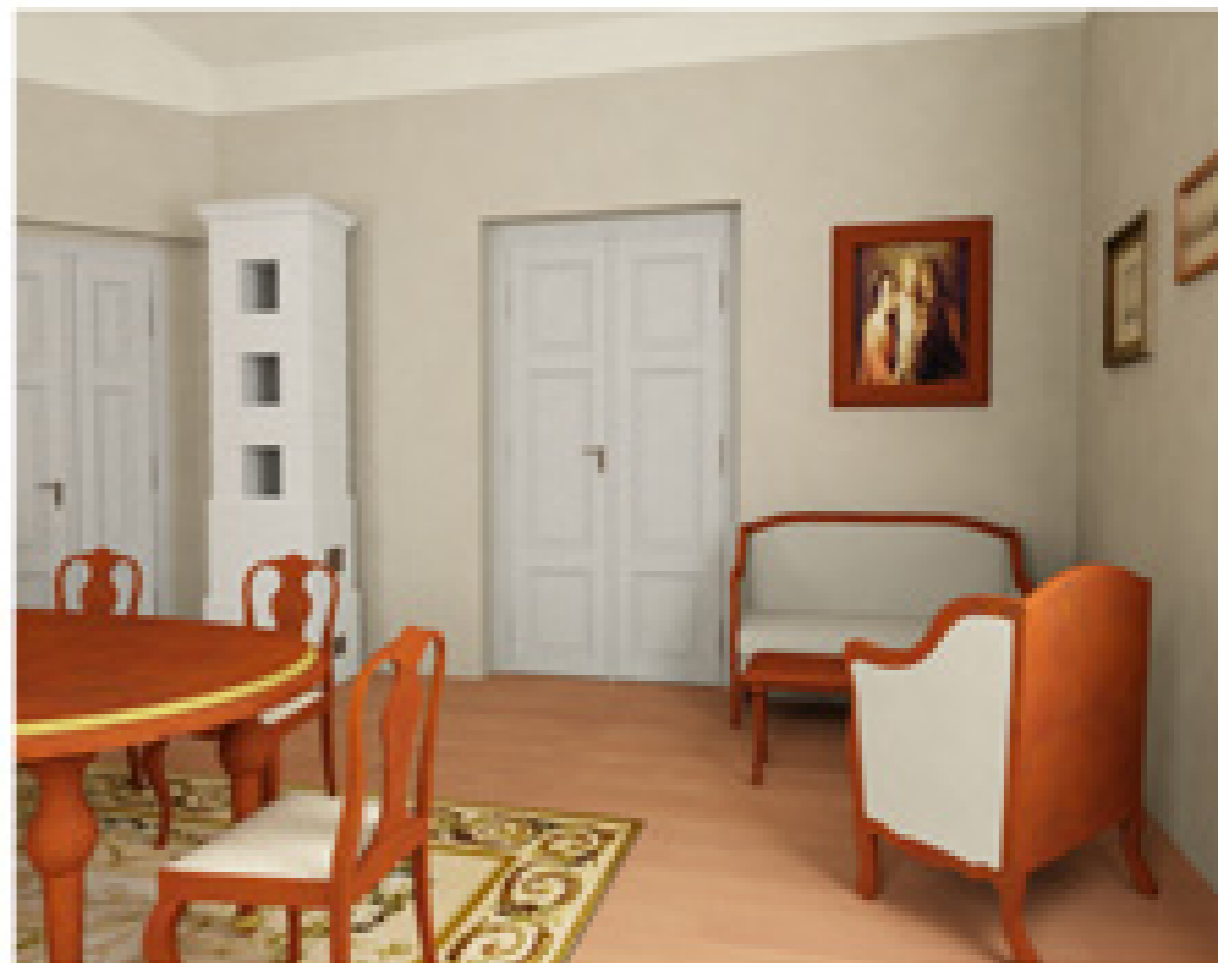
Informační panel - život na faře
 Informační panel - Stavebně historický průřezem zámku

Reprezentační sál

Místnost (stavebně označovaná č. 209) se nachází v jižním rohu zámku. Jedná se o klenutou místnost se dvěma okny, které směřují k sebe, a se dveřmi na balkon umístěnými nad vstupem (barokním portálem). Ze současných restaurátorských průzkumů vyplývá, že měla výmalbu hnědé barvy.

Jedná se místnost, která sloužila pro reprezentativní účely farnosti. V této místnosti se pořádaly hostiny, slavnostní shromáždění a přijímaly se slavnostní návštěvy. Do života každé farnosti patřily občasné návštěvy biskupských vizitací, pro které tato místnost byla zařizovaná honosně dokonce i na venkovských farách.

Součástí vybavení této místnosti bude velký jídelní stůl se židlemi, příborník a skleník. Součástí výstavy stolování by měl být i dobový porcelán a další nádobí. Další prostor v místnosti bude zaujímat pohovka s křesly a stolkem, kde by si návštěva mohla odpočinout. Další vybavení bude spíše na detailním rozvržení expozice. Mohl by zde být například pověšený svatý obraz, obraz majitele panství či portrét arcibiskupa a křížifix.

Famí kancelář

Famí kancelář bude vytvořena v místnosti navazující na reprezentační sál (stavebně označovaná č. 208). Jedná se o klenu-tou místnost se dvěma okny, které směřují do zahrady. Do místnosti vedou troje dveře. Ze současných restaurátorských průzkumů vyplývá, že místnost měla výmalbu ledomodré barvy.

Pracovní fariše byla nedílnou součástí každé fary. Poukazuje na to, že fara byla především centrem církevní správy přísluš-né farnosti a zajišťovala tak potřebné služby a další úřední úkony. Ve famí kancelářích se shromažďovaly úřední informace a dokumenty o obyvatelích příslušné farnosti. Jednalo se především o vedení matrik (křestních, ošdacích, úmrtní) ale i o mnohé další statistické údaje. Byly zde vedeny i záznamy o platbách a nájmech a další informace týkající se chodu farnosti.

Ve famí kancelářích bude instalován pracovní stůl s vybavením a židle, archivní skříň a knihovna. Dále zde bude instalováno jednoduché posezení. V místnosti by se měly instalovat ukázky archiválií – případně alespoň jejich kopie, aby si návštěvník mohl udělat představu o tom, jak dané dokumenty vypadaly.

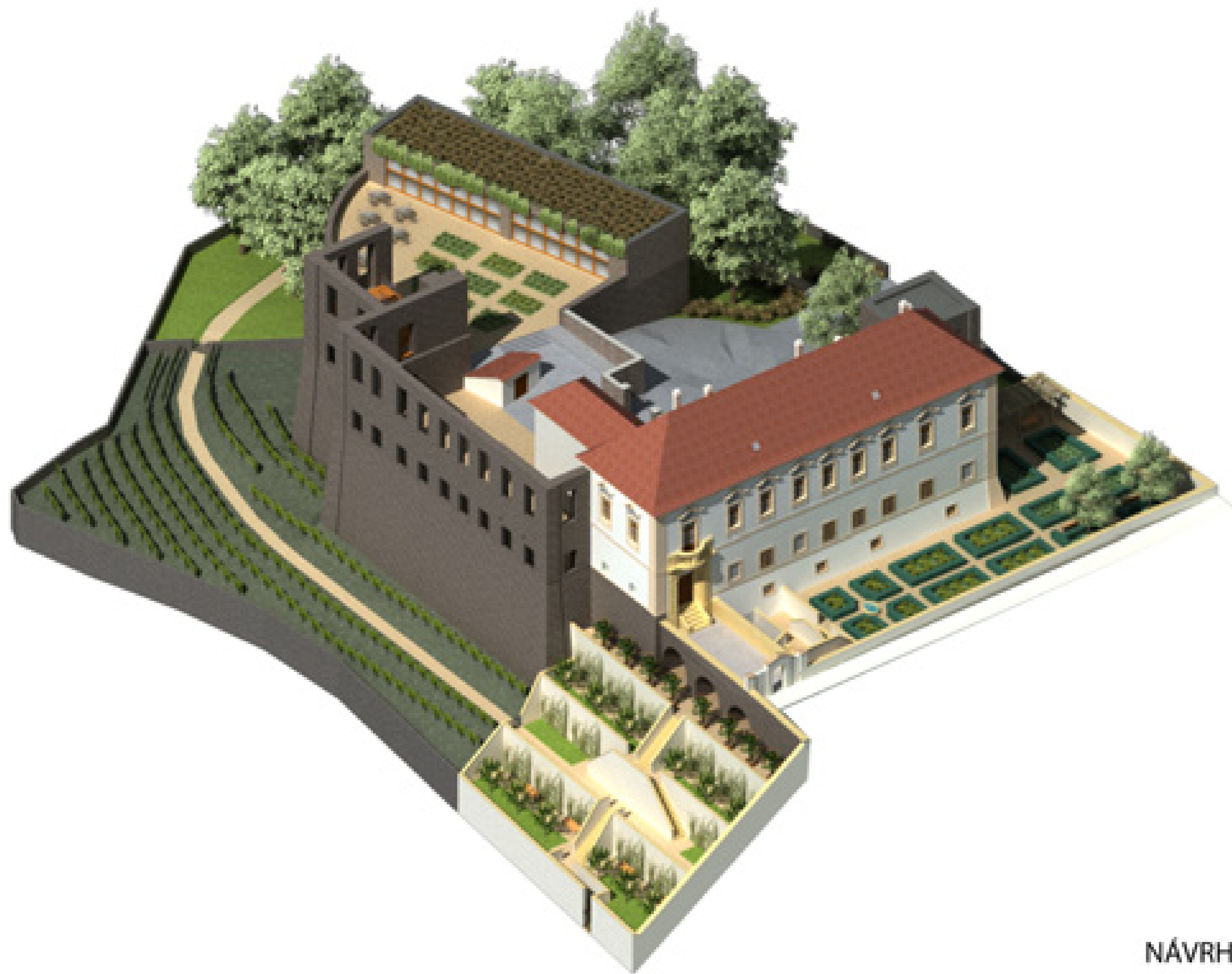
Soukromý pokoj faráře

Poslední místnost, která bude instalována jako součást expozice, bude soukromý pokoj faráře. Přestože ještě nebyl dokončen kompletní stavebně historický průzkum patra, je předpokládáno, že se soukromý pokoj faráře nacházel až v sousední místnosti. Pro potřeby expozice tedy bude pokoj přesunut do sousedství farní kanceláře, protože původní pokoj faráře již bude součástí bytu správce.

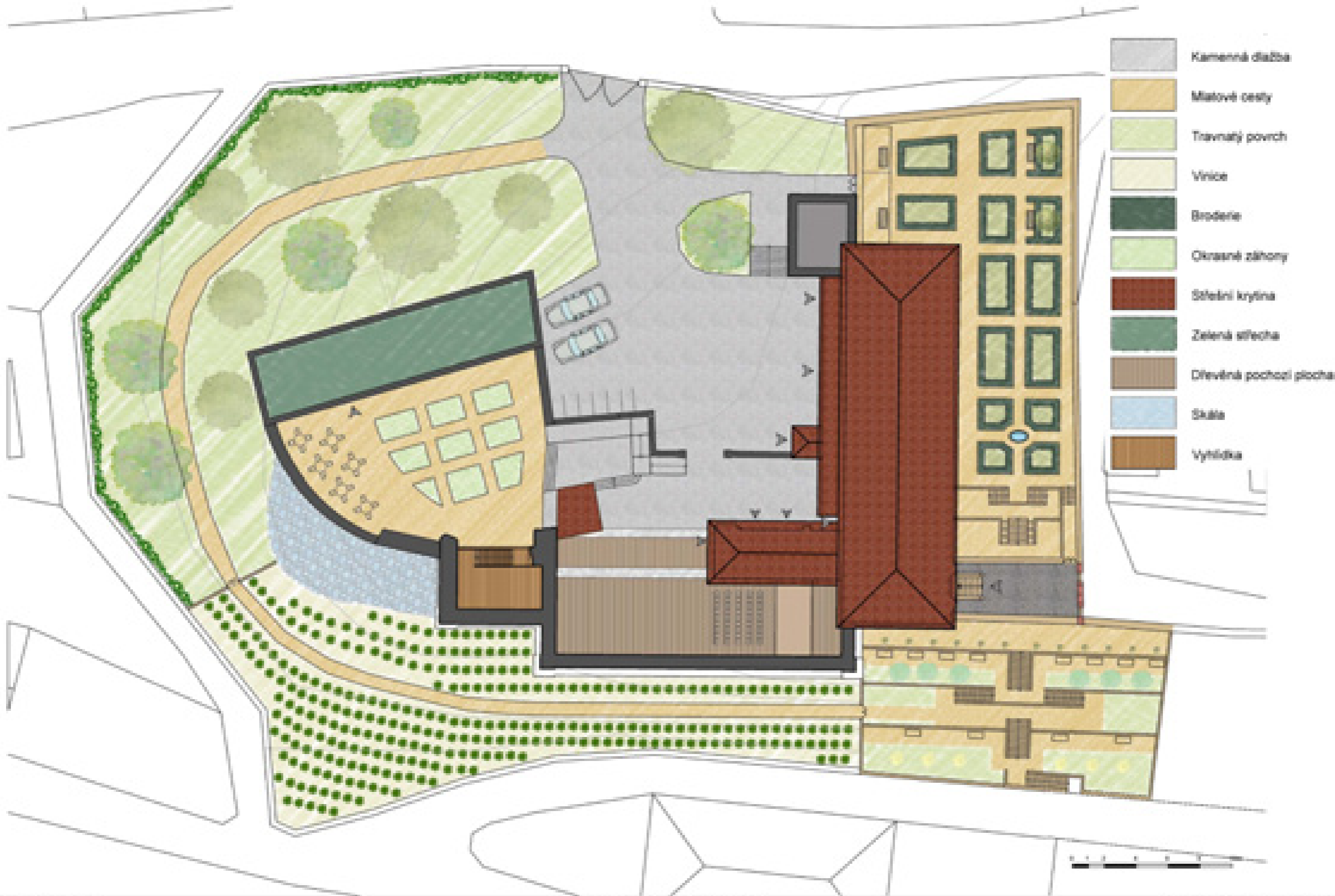
Místnost je opět klenutá (stavebně označovaná č. 207), má dvě okna vedoucí do zahrady a vedou do ní troje dveře. Dveře spojující tuto místnost s místností č. 206 jsou ovšem iluzivně skryté.

Soukromý pokoj faráře sloužil zároveň i jako ložnice a koupelna. Farář zde měl vše, co potřeboval pro soukromý život. Kromě postele a nočního stolku by se zde měla nacházet skříň pro farářovy šaty a truhla na další osobní věci. Dále zde bude instalováno klekátko s křížem. Pro možnost osobní hygieny potřeboval farář stolek pod umyvadlo s mycí soupravou a zrcadlem. Expozici mohou doplnit svaté či farářovy soukromé obrazy.

NÁVRH PARTERU

- Kamenná dlažba
- Mlatové cesty
- Travnatý povrch
- Vínice
- Broderie
- Okrasné záhony
- Šířelní krytina
- Zelená střecha
- Dřevěná pochodzí plocha
- Skála
- Vytěhávka

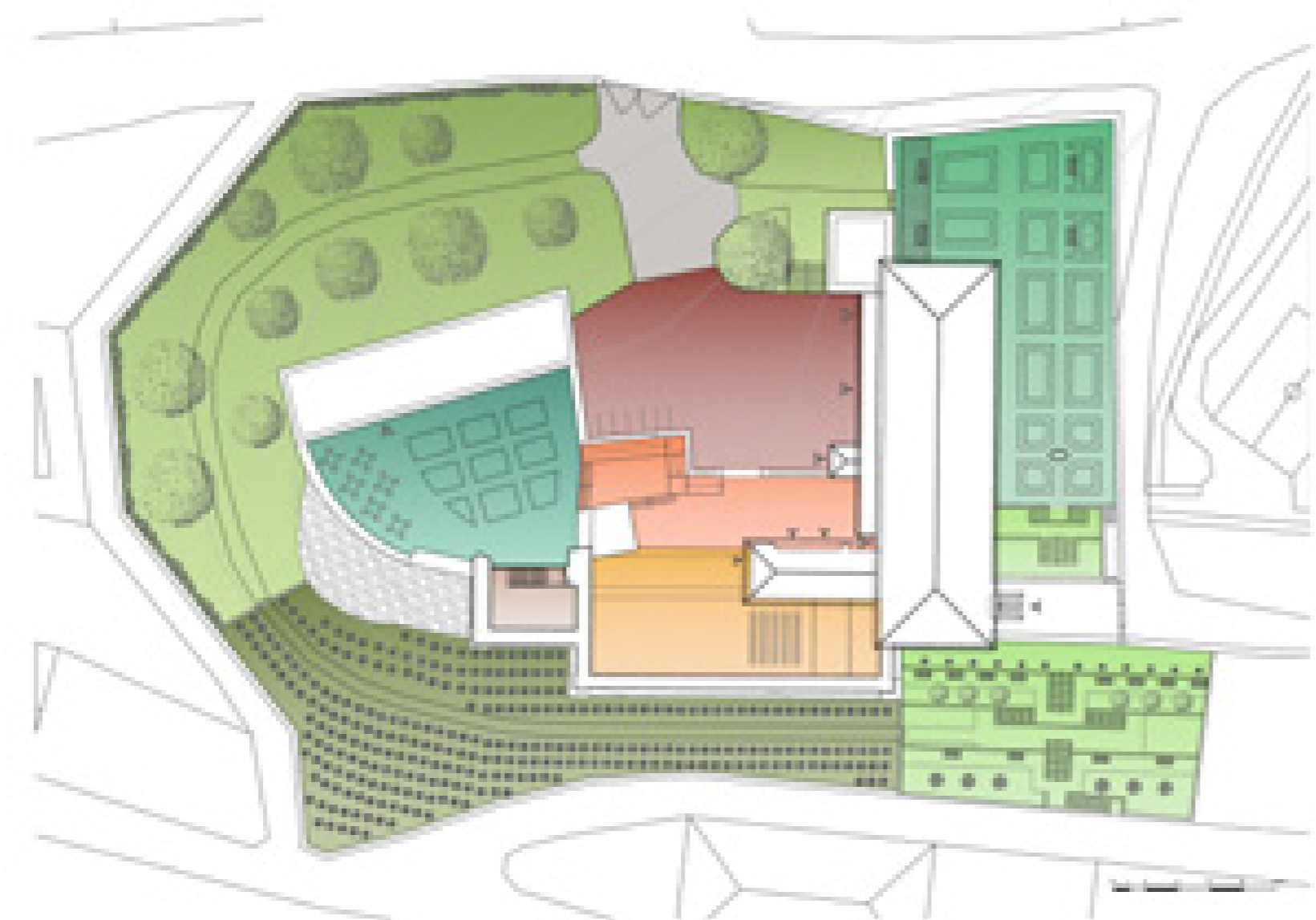
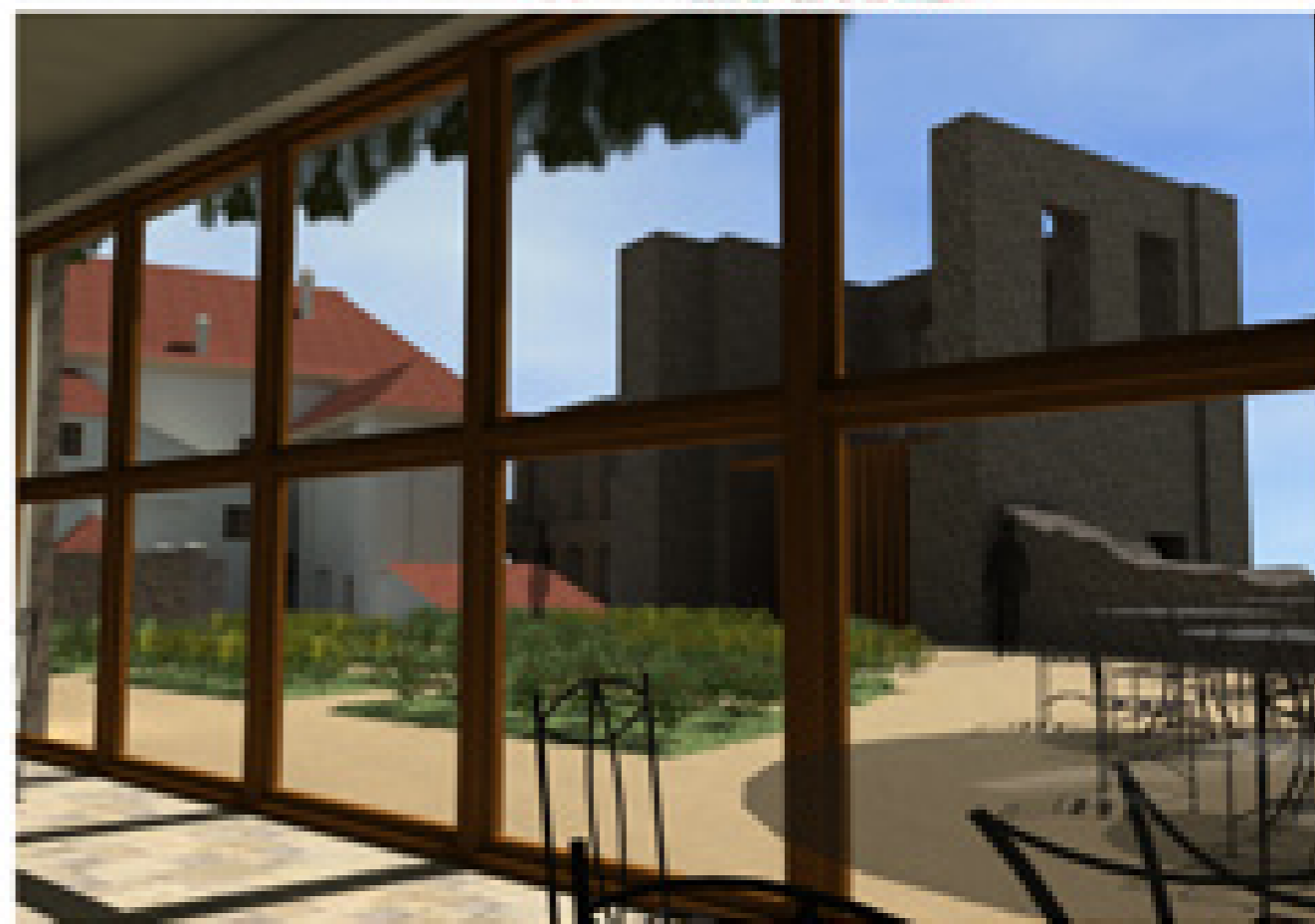
Okolí zámku

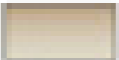
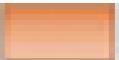

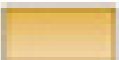
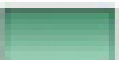

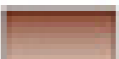

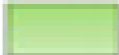
O historickém vývoji prostoru kolem zámku toho mnoho nevíme. Jedni půdorysní řešení zahrad zaznamenané na starých katastrálních mapách, se nachází na pozemcích, které v současnosti již k zámku nepatří.

Barokní projekt pravděpodobně obsahoval alespoň základní návrh okolních pozemků. Návrh z té doby se ovšem nedochoval a je jisté, že k vzhledem k nedostavěnosti objektu nebyly úpravy parku vůbec započaty. Morfologie terénu by neumožnila vybudovat zahrady v ose zámku (směrem k Vltavě). Můžeme se domnívat, že pro účel zahrad by mohl sloužit zplněný prostor gotického hradu.

Dále víme pouze, že od opuštění zámku šlechtou upravoval okolí zámku na své náklady a podle svých potřeb farář. Existují záznamy o farářově zahrádce v prostoru před hotovým zámeckým křídlem a o stavebních úpravách v oblasti dvora. V neposlední řadě víme i o stavebních úpravách, které provedl některý z farářů, a o kterých svědčí i archeologické nálezy ve dvoře. Před hotovým křídlem zámku a i na dalších částech pozemku nebyly provedeny žádné další archeologické průzkumy.

Přestože je pozemek kolem zámku velmi malý, skládá se z několika částí, které mají velmi rozdílný charakter. Návrh jednotlivých částí je proveden pro každou část zvlášť, zároveň však tak, aby na sebe jednotlivé části navazovaly a doplňovaly se. Zároveň jsou zahrady navrženy tak, aby doplňovaly charakter přilehlé části budovy. Jednotlivé části tvoří: formální zahrada, terasy navazující na formální zahradu, vinice, park, přední a vnitřní nádvoří, prostor bývalého hradu a prostor v nedostavěném zámeckém křídle.

	Park		Vyhledka		Vnitřní nádvoří
	Vinice		Barokní stádo		Horní zahrada
	Formální zahrady		Přední nádvoří		Vstup
	Terasy				

Formální zahrada

Formální zahrada je navržena do blízkosti dostavěného zámeckého křídla na pozemku ve tvaru L. Na základě z map se nám nedochovalo půdorysné řešení daného prostoru. V současné době je prostor zarostlý trávou, ve které nepravidelně rostou květiny jako pozůstatek ranější zahrádky. Úroveň terénu je nyní ve výšce podlahy mostu před hlavním vstupem do zámku. Výška terénu byla do této podoby postupně navržena. O tom, že zde byl terén dříve nižší, svědčí záznamy o hradním příkopu v této prostole a také, že ze sklepa zámeckého křídla vedou dodatečně zasedlá okna, která jsou dnes přibližně právě v úrovni terénu. V této lokalitě nebyl proveden žádný archeologický průzkum, který by stanovil úroveň terénu a jeho změny v průběhu let.

Návrh počítá se s mírným snížením terénu před zámeckým křídlem a s obnovením větracích oken do sklepa. Bude zde vytvořena nová formální zahrada inspirovaná historickou zahradou. Zahrada je navržena na velmi malém prostoru, který se táhne podél zámeckého křídla. Nebude zde tedy využíváno typického horizontálního členění. Jednotlivé záhony budou vždy lemovány nízkým pravidelně zastříženým živým plotem, v jehož centru budou vysazeny kvetoucí rostliny. Jednotlivé prostory budou doplněny pomerančovničky ve velkých květináčích, které budou v zimních měsících uloženy v nové navržené oranžerii.

Na ose zámeckého křídla je navržen drobný vodní prvek, který bude vhodně doplňovat celou kompozici. V severní části – při vstupu do zahrady je navržena jednoduchá dřevěná pergola, která bude porostlá popínavými rostlinami a bude oddělovat formální zahradu od vstupního prostoru a zároveň bude tvořit vstupní bránu do zahrad.

Terasy

V současné době neexistuje vstup do zámeckého areálu od Vltavy. Proto v rámci návrhu byl tento vstup vytvořen. Na jihozápadní části pozemku se nachází prudký svah, který je zakončený opěrnou zdí. Vstup od Vltavy do zahrad zámku tedy vede přes nové navržené terasy, které propojují kamenné schodiště. Na terasách budou zasazeny nízké stromy a u opěrných zdí budou vysazeny popínavé rostliny, pro které bude vytvořena jednoduchá konstrukce z ocelových lanek. Na první a třetí terase budou instalovány lavičky, které umožní návštěvníkovi klidné posezení s výhledem od údolí. Z druhé terasy je navržen vstup na vinici. Prostor teras protupuje pod zámeckým kamenným mostem a navazují na formální zahradu.

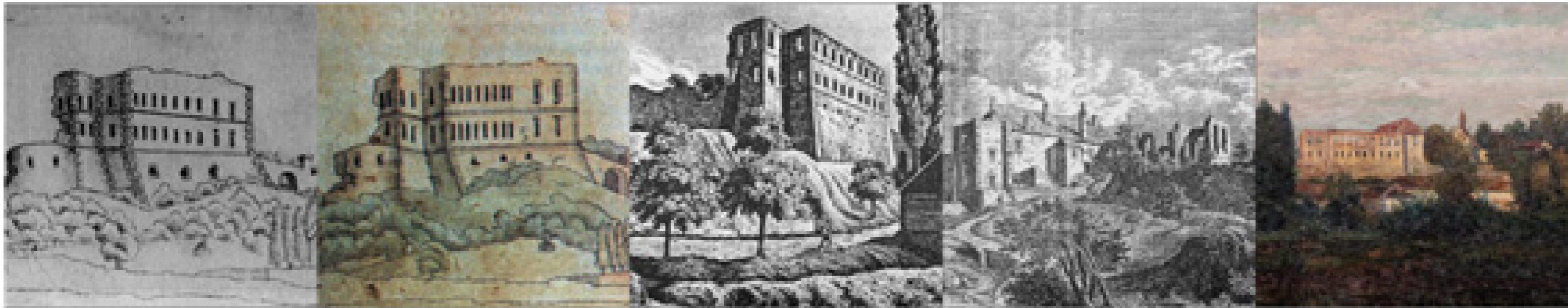
Vinice

Pod nedostavěným křídlem barokního zámku je nově navržena malá vinice. Jedná se o relativně prudký svah s jihozápadní orientací. Vstup do vinice je navržen z teras i z parku a cesta přes vinici umožní tak návštěvníkovi procházku kolem celého zámku. Zároveň na obou koncích je navržena kovaná mřížová branka, která umožňuje omezit přístup návštěvníků podle potřeby.

Zámecký park

V severní části pozemku v prostoru kolem původního hradu je navržen nový park. Park propojuje prostor vstupu s vinicí. Z tohoto prostoru není většinou vidět přímo na zámeckou stavbu, neboť tento prostor leží přímo pod gotickou zdí. Park je navržen na mírném svahu, budou zde vysazeny vysoce rostoucí stromy a okraj pozemku bude lemován nízkými křovinami. V parku bude instalováno několik laviček. Součástí parku jsou archeologicky objevené zbytky parkánové zdi, která bude konzervována a pone-

MODULOVÁ ČÁST

Modulová část diplomní projekt

- **Aktualizace poznatků z prohloubeního SHP**
 - Stavební vývoj od počátku vývoje hradu po barokní přestavbu
 - Hrad Chvatěruby
 - Renesanční zámeček Chvatěruby
 - Výkres dochovaných renesančních konstrukcí v přízemí JV křídla zámku
 - Barokní přestavba, osobnost stavebníka
 - Textová část
 - BO1 a Kresební rekonstrukce zamýšlené podoby barokního zámku se zakreslenou skutečnou realizací v JZ křídle - přízemí
 - BO2 a Kresební rekonstrukce zamýšlené podoby barokního zámku se zakreslenými staršími konstrukcemi, se kterými projekt přestavby pravděpodobně počítal
 - BO3 Kresební rekonstrukce zamýšlené podoby barokního zámku se zakreslenými staršími konstrukcemi, se kterými projekt přestavby pravděpodobně počítal – patro
 - BO4 – Podrobné zakreslení barokní projektu v přízemí JV křídla
 - Fotodokumentace
 - Stavební vývoj zámku po ukončení barokní přestavby
 - Textová část
 - Proměna dispozice v přízemí podle výpovědi písemných pramenů a nálezoových situací – schémata
- **Dokumenty SHP**
 - Analytické výkresy z SHP od L. Lancingera a D. Libala, který byl vypracován v roce 1968
 - Historické mapové podklady
 - Ikografie
- **Aktualizace dokumentace průzkumů**
 - Aktualizace analytického výkresu přízemí JV křídla
 - Výběr ze zpracovaných inventarizačních karet oken a dveří v přízemí JV křídla
 - Výběr ze zpracovaných nálezoových situací v přízemí JV křídla
 - Výběr ze zpracovaných inventarizačních karet druhotně použitých prvků v barokním zdivu okolo okenního otvoru na nedostavěném severozápadním křídle
- **Detailní stavebně historická analýza nálezoové situace - protnutí gotického zdiva s barokním nedostavěným křídlem**
 - Textová část
 - Z01 půdorys nálezoové situace
 - Z02 pohled z JV
 - Z03 pohled z JV detail
 - Z04 pohled z SZ
 - Z05 pohled z SV
 - Fotodokumentace
- **Návrh technologie řešení konzervace detailu z nálezoové situace - protnutí gotického zdiva s barokním nedostavěným křídlem**
 - Textová část
 - N01 – pohled z JV
 - N02 – pohled z JV detail

Hrad Chvatěrubby

První písemné zmínky o jakémkoliv feudálním sídle ve Chvatěrubech pochází již z počátku 13. století. Tou dobou se ještě pravděpodobně nejednalo o hrad. Další písemná zmínka pochází z roku 1356. V této době se již pravděpodobně přeměnilo zmínované sídlo na hrad. Asi mezi největší události hradu patřilo jeho dobývání. Majitel Oldřich Zajíc z Házmburka se spolu se svým bratrem účastnil odboje proti Jiřímu z Poděbrad. Pražané pak roku 1467 hrad Chvatěrubby dobyli.

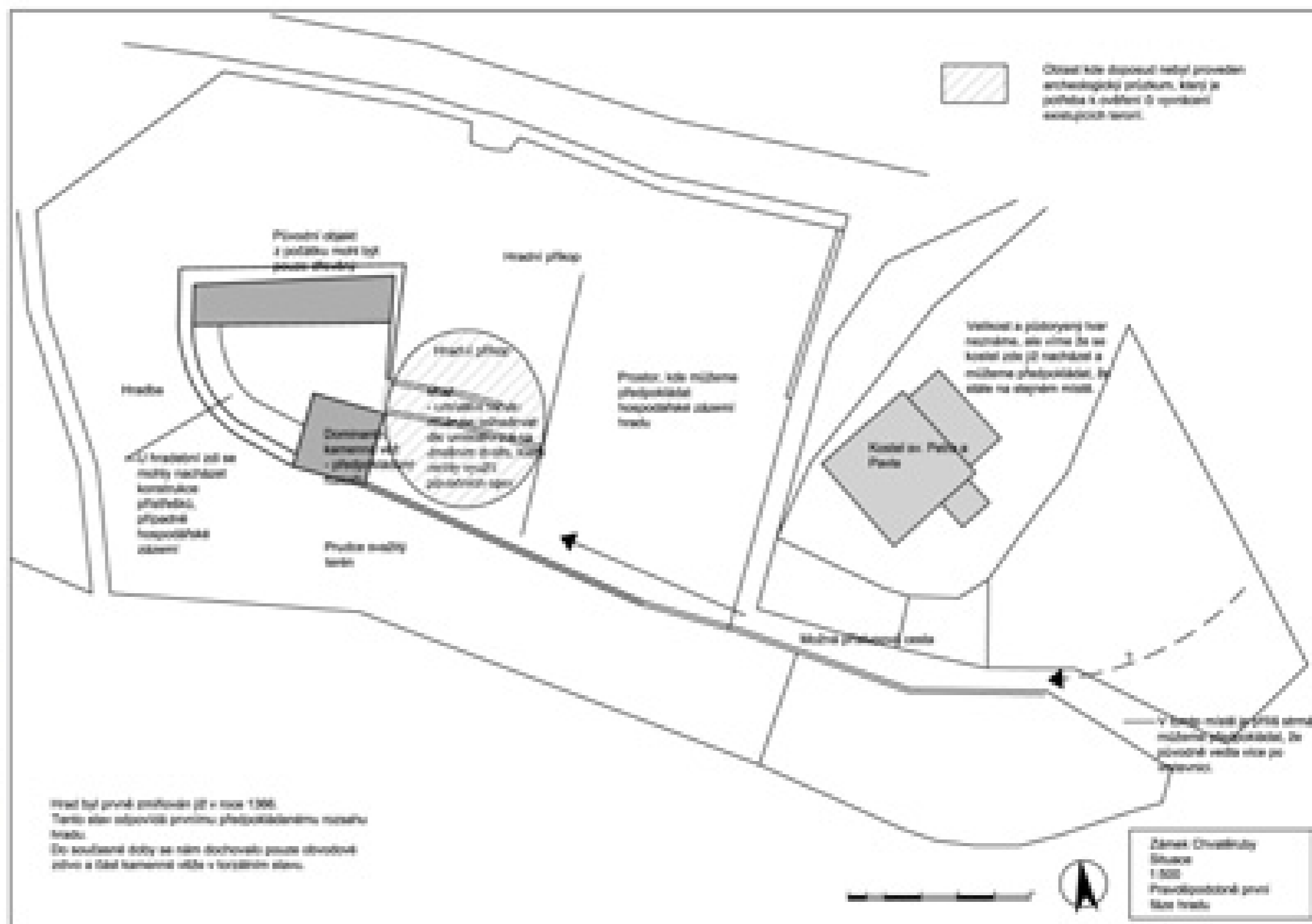
Nakolik byl hrad poškozen, se z písemných pramenů nedozvídáme. Můžeme ovšem předpokládat, že hrad příliš poškozen nebyl, neboť poté co ho Jiří z Poděbrad jeho majiteli odebral, tak jej ještě téhož roku zastavil Oldřichu Bradáčovi. Je také pravděpodobné, že případné poškození mohlo být důvodem k úpravám, které na hradě Chvatěrubby proběhly před stavbou renesančního zámku. O alespoň dvou gotických stavebních etapách svědčí archeologické nálezy a stavebně historický průzkum stávajících zbytků.

O samotném objektu hradu se toho z písemných pramenů moc nedozvíme. Zájmům nejčastěji hovoří pouze o přívodu majetku.

Z archeologických nálezů a z dochovaných stavebních pozůstatků je možné něco málo o hradu přeci jenom zjistit.

Hrad byl založen na místě původního dvorce, který se nacházel na konci skalnatého terénního útvaru, v blízkosti řeky Vltavy. Hrad měl dvoudílnou dispozici. V předhradí se nacházel kostel svatého Petra a Pavla s pravouhlejším presbytářem z první poloviny 13 stol. Opevnění této části se v podstatě nedochovalo.

Jádrem hradu se nacházelo za hradním příkopem, jehož polohu určil nedávny archeologický průzkum. Příkop se nacházel v oblasti dnešního dvora. Z jádra hradu lze i v dnešní době spatřit obloukovitý průběh hrzení a patrového zděného objektu, zřejmě obytného, snad věčového (dále pouze „věč“). Hrzení má nepravidelný tvar. Pravoúhlost jeho severní části poukazuje na pravděpodobně první polohu obytného objektu hradu. Není ovšem jasné, zda tato stavba nebyla z počátku pouze dřevěná. Naproti tomu můžeme předpokládat, že oblá část hrzení původně sloužila pouze jako opevnění – s možnými dřevěnými přístavky hospodářských staveb na vnitřní straně obvodu, neboť se na obou stranách této zdi našla exteriérová omítka. Až v průběhu existence hradu došlo k přistavění nových zděných částí hradu, která původní hrzení ubíla jakou vnější nosnou zeď. Ze současného archeologického průzkumu (který, jak jsem již uvedla, stále ještě probíhá) víme, že do oblého úseku hrzení zdi byla dodatečně prolomena pozdně gotická či renesanční okna a hrad se tak rozšířil o nové obytné místnosti.

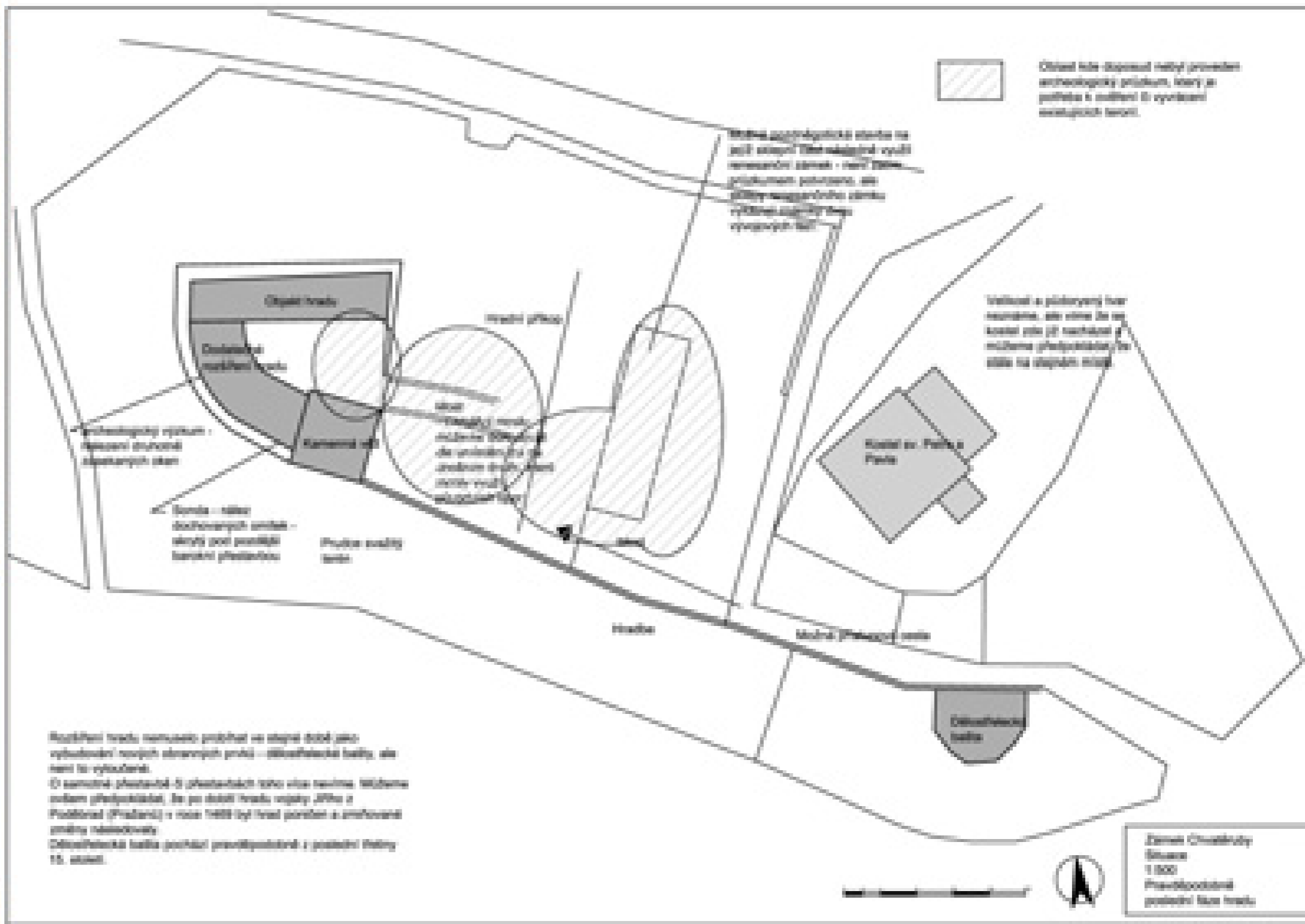
Tuto skutečnost dokládá i stavebně-historická sonda 51 a 52 – omítky na vnitřní a vnější straně oblé gotické zdi, která byla skryta při barokní přestavbě. Podrobný popis v nálezkové situaci průtůči gotického zdiva s barokním nedostavěným křídlem.

Existence dělostřelecké bašty dokládá přestavbu hradu v poslední třetině 15. století

Rozšíření hradu nemuselo probíhat ve stejné době jako vybudování nových obranných prvků (dělostřelecké bašty), ale není to vyloučené. Můžeme předpokládat, že po dobytí hradu vojáky Jiřího z Poděbrad (Pražanů) v roce 1469 byl hrad poničen a zmiňované změny pravděpodobně následovaly.

Popůlňatek gotického hradu

Rozšíření hradu nemuselo probíhat ve stejné době jako vybudování nových obranných prvků – dělostřelecké bašty, ale není to vyloučené. O samotné přestavbě či přestavbě toho více víme. Můžeme však předpokládat, že po dobytí hradu vojáky Jiřího z Poděbrad (Pražanů) v roce 1469 byl hrad poničen a zmiňované změny následovaly. Dělostřelecká bašta postavená pravděpodobně v poslední třetině 15. století.

Renesanční zámek Chvatěruby

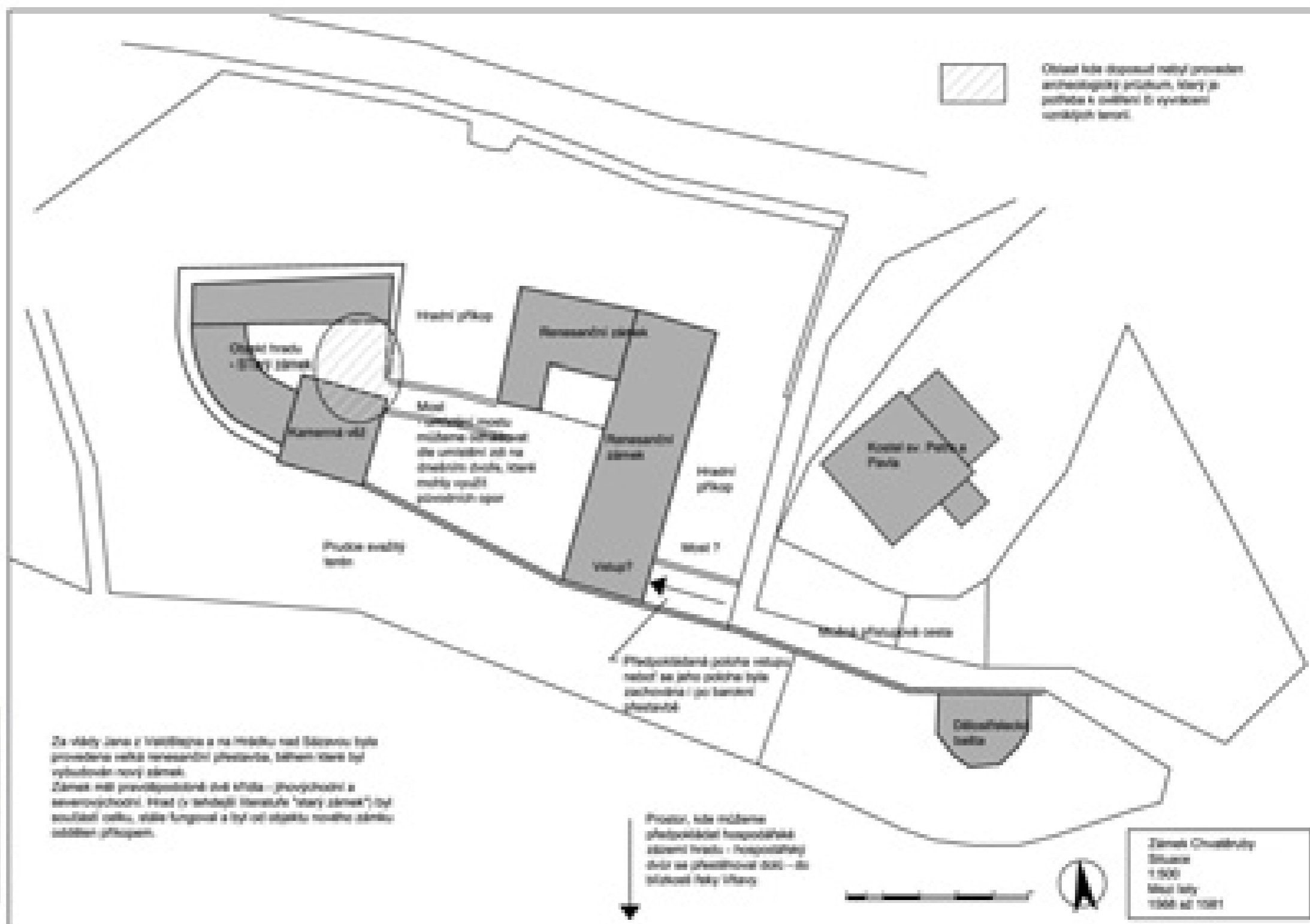
O samotné přestavbě hradu na zámek se toho z písemných pramenů opět dozvídáme velice málo.

V roce 1568 koupil zámek Chvatěruby (s okolním majetkem) Jan z Valdštejna a na Hrádku nad Sázavou. Za jeho vlády proběhla velká renesanční přestavba hradu na zámek.

Doklad o tom ovšem přinesla až smlouva z roku 1581, kterou podepsala po jeho smrti manželka. Jednalo se o zástavní právo po dobu devíti let, kde si vymáhá dvě světnice a dvě komory na novém zámku a na starém zámku dva sklepy. Z dochovaného textu je zřejmé, že byla postavena nová zámecká budova. Jako starý zámek v popisu lze rozpoznat objekt hradu.

Nový zámek byl postaven na místě původního hospodářského zázemí hradu (předhradí). Je pravděpodobné, že nová zámecká budova byla dokonce postavena na základech (sklepní část) již stojícího objektu. Ze základního ohledání je zřejmé, že sklep zámecké budovy prošel v průběhu své existence několika stavebními fázemi. Prostor sklepa ovšem stále neprošel pečlivým stavebně historickým průzkumem. O tom jestli existovalo jihozápadní křídlo zámku (na místě dnešního nedostavěného) nemáme žádné informace, ale je pravděpodobné, že ne. Na jeho místě předpokládáme pouze zídku uzavírající zámecké nádvoří. Z archeologických průzkumů však vyplývá, že vedle dnešního jihovýchodního křídla existovalo i křídlo severovýchodní. Toto křídlo se však vůbec nedochovalo a další informace o něm poskytli pouze archeologický průzkum. Křídlo bylo nepodsklepené, pouze jihozápadním směrem byl přistavěn na spáru jeden sklípek, pravděpodobně s malým časovým odtupem a byl přistavěn z venku. Archeologický průzkum prokázal, že starý a nový zámek byly od sebe odděleny ještě příkopem, který byl zavezen až při barokní přestavbě.

Vstup do zámku pravděpodobně nacházel na jižním konci jihovýchodního křídla zámku. Vedl přímo z tehdejší přístupové cesty. V době renesance byla tato krajní poloha neobvyklá, ale vzhledem výhodnému napojení na přístupovou cestu lze předpokládat, že toto umístění nijak esteticky nevadilo. Umístění vstupu v tomto místě (jeho zachování) pak vysvětluje atypický tvar průjezdu po následující přestavbě.

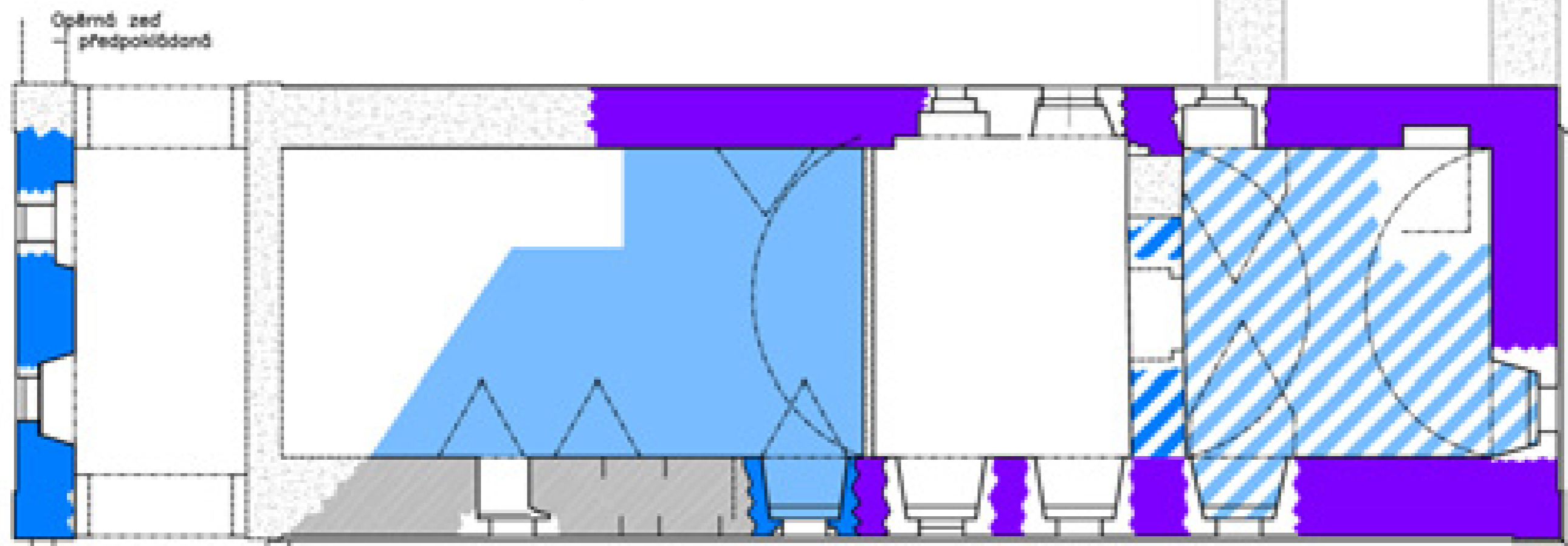
Za vlády Jana z Valdštejna a na Hrádku nad Sázavou byla provedena velká renesanční přestavba, během které byl vytvořen nový zámek. Zámek měl předpokládané dvě křídla - jihozápadní a severovýchodní. Vstup z tehdejší přístupové cesty byl součástí zděné, stále fungující a byl od objektu nového zámku oddělen příkopem.

Archeologické zbytky renesančního severovýchodního křídla zámku

Výkres, jak vypadal zámek ve své renesanční podobě. Jsou zde zanešeny konstrukce, které se nám dochovaly, konstrukce o které známe, ale které se nám nedochovaly a také předpokládané konstrukce, jejichž podobu předpokládáme.

Tvar okenních a dveřních otvorů převážně neznáme. U zřehných konstrukcích neznáme ani jejich polohu, přesto můžeme předpokládat jejich existenci.

Opěrná zeď
- předpokládaná

Doloženo
archeologickým
průzkumem

Doloženo
archeologickým
průzkumem

Archeologické nálezy
zničený

Prostor
barokního
objektu

Konstrukce a prvky renesanční, které se dochovaly

- 1. stavební fáze – renesance
- konstrukce; 2. stavební fáze, renesance, 2. pol. 16. století
- prostor; 2. stavební fáze, renesance, 2. pol. 16. století
- konstrukce – pocházející z 1 nebo 2. fáze, renesance – nejčasně

Konstrukce a prvky renesanční, které se nedochovaly

konstrukce

Konstrukce a prvky renesanční, které předpokládáme

konstrukce

Výkres dochovaných renesančních konstrukcí v JV křídle zámku

Barokní zámek Chvatěruby – jeho zamýšlená a realizovaná podoba

Přestavba Chvatěrubského sídla, ke které došlo po roce 1700, má několik speciik. Především jednalo se o poslední z velkých stavebních prací na tomto sídle. Tato přestavba však nebyla nikdy dokončena. Pro její pochopení proto není možné posuzovat pouze to, co bylo postaveno, ale je také důležité vytvořit si představu o tom, co postaveno nebylo. Na zámku se vyskytují i konstrukce, které vznikly při barokní přestavbě, ale v původních plánech vůbec nebyly. Je tedy vhodné zabývat se co možná nejpodrobnější rekonstrukcí původního plánu.

V současné době na zámku probíhá stavebně historický průzkum, který by měl přinést ucelenou zprávu o tom, co se povedlo postavit a co zůstalo pouze ve stavu rozpracovanosti. Je ovšem velice pravděpodobné, že to jak měla zamýšlená stavba vypadat, se detailně nikdy nedozvíme.

Pisemné prameny

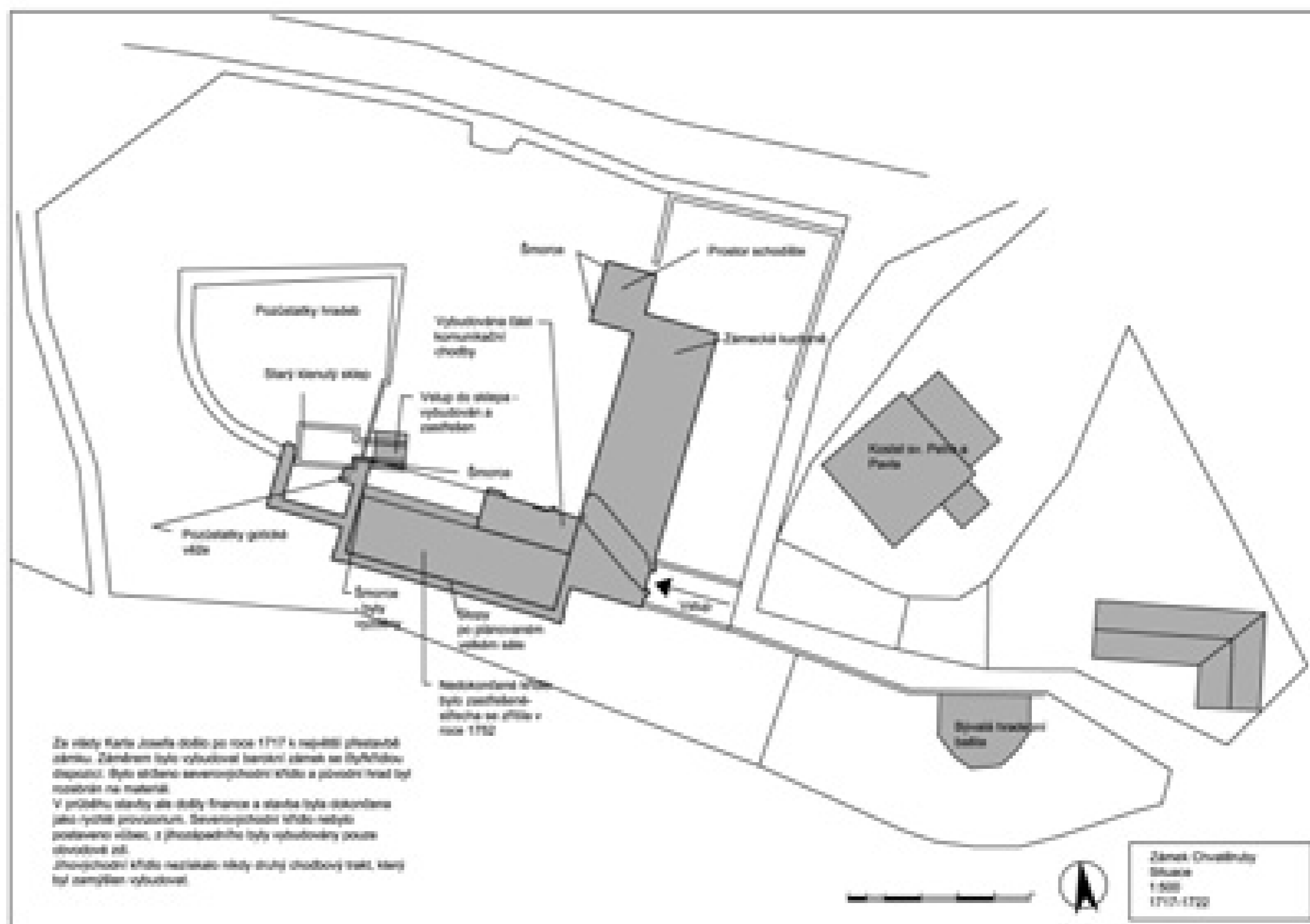
Z písemných pramenů se toho opět mnoho nedozvíme. Je dobré připomenout, že písemné prameny z této doby se nám dochovaly pouze zprostředkovaně, a to díky Juliu Nádvorníkovi, který se historií Chvatěrub zabýval. Ve své době měl k dispozici dokumenty, které se nám bohužel nedochovaly (dvě pamětní knihy chvatěrubské fary).

Od roku 1628 byl majitelem zámku Kryštof Karel Voračický z Paběnic na Bobejově, který zámek (spolu s dalším majetkem) roku 1709 prodal své snadě Marii Konstanci na Choustrniku, manželce svého syna Karla Josefa.

K přestavbě došlo za vlády Karla Josefa, kdy vlastníkem objektu byla jeho žena. O samotné stavební aktivitě se dozvíme pouze z jednoho pramenu. V něm se uvádí, že 8. února 1717 požádal Karel Josef Voračický klížovnického velmistra, aby mu dovolil nalámat 500 uáhů kamene v klášteří skále na novou stavbu.

Mezi další data, která se nám dochovala, patří až rok 1722, kdy se vrchnost rozhodla zřídit ve Chvatěrubech faru.

Roku 1726 byl Karel Josef povýšen do hraběcího stavu a roku 1728 mu jeho žena Marie Konstancie zámek Chvatěruby (s okolním majetkem) prodala. Karel Josef roku 1733 přesídlil na Choustrník.

Barokní projekt

Z dnešního pohledu víme, že se jednalo o velice ambiciózní a rozsáhlý projekt. Brzy po zahájení stavby však začaly docházet finance. Proto se nám do dnešní doby dochoval spíše soubor nedokončených stavebních částí a různých improvizací, ke kterým byl stavebník nucen se uchýlit.

Osobnost stavebníka

Právě osobnost stavebníka Karla Josefa Voračického se v současné době zdá pro pochopení přestavby zámku klíčová. Je potřeba vycházet z několika známých faktů o této osobě. Karel Josef Voračický získal hraběcí titul až v roce 1728, tedy v době kdy stavební aktivita ve Chvatěrubech již pravděpodobně utichala. Nepocházel z žádného příliš významného rodu, ale jeho otec byl hejtmánem Bechyňského kraje (zastával významný úřad). Nezdedil po něm žádný velký rodinný majetek. Víme pouze to, že objekt, který koupila jeho žena, se rozhodl přestavět. A tento projekt byl velmi ambiciózní. Karel Josef získal pravděpodobně své peníze celkem náhle. A právě získání těchto financí ho pomyslně mělo zařadit mezi vyšší společnost a zámek Chvatěruby měl jeho nový stav a velký majetek reprezentovat.

Prezentace majetku a společenského postavení je hlavním aspektem pro pochopení záměru přestavby zámku. Z nedostavěného zámku je zřejmé, že se mělo jednat o uzavřenou čtyřdílnou dispozici s vnitřním chodbovým traktem. Tuto skutečnost jenom potvrzuje Josefské mapování z let 1764-1768, kdy byl zámek zobrazen jako budova o čtyřech traktech. Lze předpokládat, že toto znázornění vychází z představy, že tou dobou bylo ještě v povědomí, jak měl zámek vypadat, když by byla přestavba dokončena.

Uzavřená zámecká dispozice byly typické spíše pro renesanční a raně barokní stavby. Uzavřenou dispozicí tehdy tvořila čtyři křídla, nebo tři, která byla doplněna stěnou. Uzavřený vnitřní dvůr byl často zdoben vnitřní arkádou. Baroko se nejprve projevovalo spíše novými dynamickými prvky. Dispoziční změny se následně objevily až na přelomu 17. a 18. století, tehdy se objevila prostorová dispozice ve tvaru U. Zámecké stavby postupně začaly tvořit čestné nádvoří, které bylo od veřejného prostoru odděleno pouze mříží. Postupně se v zámecké architektuře objevovaly i výzkové rozdíly, mezi jednotlivými částmi objektu.

Je zřejmé, že navržená stavba čtyřtraktové dispozice nebyla příliš aktuální. Zde je potřeba vrátit se k osobě stavebníka, který toužil právě po takové podobě objektu. Toužil po majetku, který by prezentoval jeho, byl částečně smyšlenou, dlouhou rodovou historií. Chtěl si svou historii postavit, postavit si své „tradiční“ sídlo, které by vypadalo spíše jako zděděné, než jako moderní a pokroková stavba. Kvůli prezentaci byla také zvolena poloha zámku. Zámek při přestavbě ještě více vystoupil nad údolí. Byla pro něj postavena nová kamenná terasa. Zámek tak od Vltavy působí mnohem mohutnějším dojmem, než ve skutečnosti je, neboť samotná stavba nebyla příliš rozměrná. Naopak, kdyby byla do stavěna všechna zamýšlená křídla, působilo by vzniklé nádvoří celkem stíněným dojmem. Přestavba začala právě od jihozápadního křídla, dokonce od jeho obvodové stěny. Ta byla stavěna s velkým spěchem, ke všem kolmým stěnám byla až následně připojována pomocí šmorců. K postavení příček nakonec převážně ani nedošlo. Nedošlo ani k zaklenutí přízemí, jsou zde dochované připravené paty a čela kleneb. A právě nedostavěnost zámku přináší svědectví nejen o tom, že zámek měl být viděn nejen z daleka, ale hlavně, že měl být viděn velice brzy. Proto byla tato nejrizikovější obvodová zeď stavěna staticky nevhodným způsobem (bez řádného provizování k ostatním konstrukcím) a ve velkém spěchu.

Zámek tak vypráví o velké touze jednoho zbohatlíka, ale také o jeho velkém zklamání.

Popis objektu – hledání dispozic

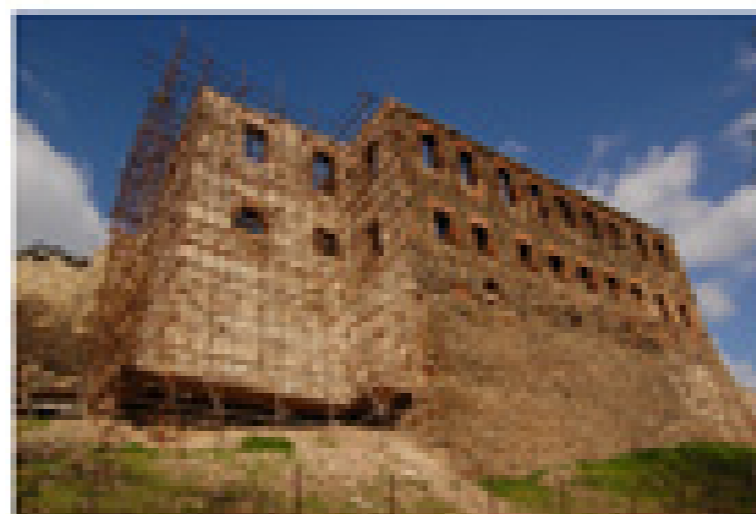
Zámku měl být po navrhované přestavbě čtyřkřídlovou dispozicí s téměř čtvercovým nádvořím a jeho vnitřní obrys měl být členěný vystupujícími křídly, které měly vytvářet dojem rizalitu. Zdá se, že hlavní osa přístupu měla mít severovýchodní – jihozápadní směr s vjezdem proti sílu. Terénní konfigurace nedovolila mít zahradu půdorysně v hlavní ose zámku. Zahradě měl být pravděpodobně věnován zplánývaný pozůstatek hradu s oblohou hradební zdi.

Jestli vnitřní chodbový trakt měl mít otevřenou arkádu dnes nelze potvrdit, ale je velice pravděpodobné, že ne. Alespoň na jihovýchodně se měla nacházet prokazatelně uzavřená chodba. Celkově pro danou dobu je arkáda již méně pravděpodobná.

Jediné křídlo, které zůstalo po přestavbě obyvatelné, bylo křídlo jihozápadní. Jednalo se o původně renesanční stavbu, se kterou barokní zámek počítal. Křídlo mělo být pouze rozšířeno o chodbový trakt na straně dvora. V křídle byla v blízkosti schodiště vystavěna zámecká kuchyně, ke které měly náležet i další související prostory (byť kuchaře, sklady). Ty ovšem pravděpodobně nikdy svému účelu nesloužily. Kuchyně se mohla na tomto místě pravděpodobně nacházet i v době renesance, tato hypotéza je ovšem podložena pouze jistou představou o tradici místa takového provozu. Z barokní přestavby pochází v přízemí objektu i nová klenba, která pravděpodobně nahradila renesanční trámový strop. Na jižní straně, asi dle původního záměru, bylo vystavěno malé obslužné točité schodiště. Jak mělo vypadat patro této části zámku, zatím nevíme, protože v patře ještě neproběhl podrobný stavební historický průzkum. Je však možné, že z důvodu pozdějších přestaveb se to nikdy vůbec nedozvíme. Víme pouze o plánovaném chodbovém traktu a máme dochovanou pozici kominů s příkladnými otvory, které se nachází v současné době ve vnitřní exteriérové zdi. Díky nim jsme schopni odhadnout polohy kamen a tedy i přibližné polohy barokních příček.

Když stavba začala vznikat a nebylo jasné kdy, či zda vůbec stavba bude dokončena, objevilo se v tomto křídle několik neplánovaných stavebních úprav. Tyto úpravy se projeví nejvíce právě v tomto křídle, které mělo zůstat obyvatelné. V první řadě bylo potřeba vyřešit skutečnost, že se nikdy nedostavěl chodbový trakt. Přízemí tedy nemělo komunikační chodbu. Je však možné, že byla vybudována v nějaké dočasné podobě – např. ze dřeva. V patře se objevila podélná příčka, která tvořila komunikační chodbu v rámci stávajícího traktu (stojí na klenbě).

K největším změnám došlo v jižní části křídla. Kde byl v rámci poslední fáze přestavby ponechán hlavní vstup do areálu zámku. Vznikl tak zajímavý útvar s šikmým průjezdem. Průjezd již rovněž vstoupit nemohl, neboť se tam již nacházelo rozestavěné západní křídlo. Za zmlínku stojí portál hlavního vchodu. Honosnost a kvalitní vyhotovení vstupního portálu odpovídá finanční nákladnosti předpokládané stavby. Lze usoudit, že byl objednan na samém počátku výstavby. Jeho umístění však již svědčí o improvizaci, když došly finance.

JZ a SZ nedostavěné křídlo

Pohled od S

V dnešní době tvoří dominantu komplexu severozápadní křídlo. Je jisté, že toto křídlo nebylo nikdy dostavěno ani obydleno. Po zastavení stavby bylo pravděpodobně provizorně zastřešeno. Zastřešena byla ale jenom pouze část vnitřního traktu (ne chodba). Z exteriérového pohledu je patrné, že v průběhu stavby došlo ke změně uměleckého záměru (v úvahu přichází i změna stavitele). Pod dvěma nejjižnějšími okny se na tomto křídle nachází kamenná římsa. Na zbylé části objektu se nachází cihelná římsa na úrovni podlah. Jak mělo být toto křídlo nakonec výtvarně pojednáno, můžeme pouze tušit. V obou rozích se dále nachází národní lizéna. Nedokončená stavba pravděpodobně nikdy neměla hlavní římsu. Nad okny v patře jsou vynechané kupy, do kterých měly být osazeny kamenné suprafenestry. Jejich oblý tvar je nesprávně zachycen na Heberově zobrazení a byl nesprávně interpretován jako lunetová římsa.

Z dispozičního řešení je ještě možné rozpoznat umístění hlavního sálu právě v ose tohoto křídla. Dále lze určit polohu zamýšlených příček. I toto křídlo mělo být dvoutraktové, část chodby byla dokonce vybudovaná a je pravděpodobné, že byla vybudovaná i celá vnitřní nosná stěna (jsou zde vyoděné šmorce na severní straně), ta se ovšem celá nedochovala.

Křídlo postupně chátralo. Roku 1752 se zřítla jeho střecha. Ta byla sice vzápětí provizorně opravená, ale ještě téhož roku se zřítla znovu a již nebyla obnovena. Pozůstatky chodbového traktu byly postupně rozebrány a snižovány do dnešní podoby, protože hrozilo nebezpečí pádu uvolněných kamenů. K dalším úpravám tohoto křídla došlo až na počátku 40. let 20. století, kdy byly z iniciativy Klubu českých turistů provedeny drobné opravy zdíva na nedokončeném zámku. K poslední významnější opravě došlo při přestavbě zámečkářského křídla pro depozitář knihovny Umělecko-průmyslového muzea, a to v 80. letech 20. století. Byly přezděny některé parapety na betonové pojivo, byl vytvořen betonový věnec na ústupku mezi přízemím a prvním patrem a byla částečně přezděna a přebetonována koruna zdíva.

Severozápadní křídlo se nám skoro vůbec nedochovalo. Počítalo se s využitím části gotické věže, což je jediná nadzemní gotická část, která se dochovala. Opět předpokládáme, že toto křídlo mělo být dvoutraktové. Mělo být vybudováno hlavně na místě původního hradu. Můžeme předpokládat (a průzkumy to již potvrzují), že pozůstatky hradu byly rozebrány a použity na novostavbu. Nevíme, jak bylo zamýšleno vyřešení výstupu ze zachovaného sklepa. Pravděpodobně zasahovalo do chodbového traktu v přízemí (dokonce v jeho rohu). Schodiště mohlo být zaústěno přímo do nádvoří nebo taky mohlo být zatočeno a mohlo vést do chodby. Vnitřní chodba by byla přerušena v obou případech. Je ale zřejmé, že tento problém nakonec dořešen vůbec nebyl. Na konci přestavby byl vstup do gotického sklepa, který se nachází pod zamýšleným severozápadním křídlem, pouze vyzpurněn tak, aby funkčně sloužil – zůstal v šikmém postavení vůči ostatním stavbám. Je pravděpodobné, že právě existence sklepa vedla k dostavění nádvoří nosné zdi severozápadního křídla, protože poloha vstupu do sklepa se nachází v předpokládané exteriérové stěně chodbového traktu severozápadního křídla. Jedním z mála poznatků o tomto křídle nám plníval otvor dveří v prvním patře, které vedly ze severozápadního křídla. Tyto dveře měly mít oboustrannou zárubeň – to svědčí o rovnocennosti a zároveň významnosti obou místností.

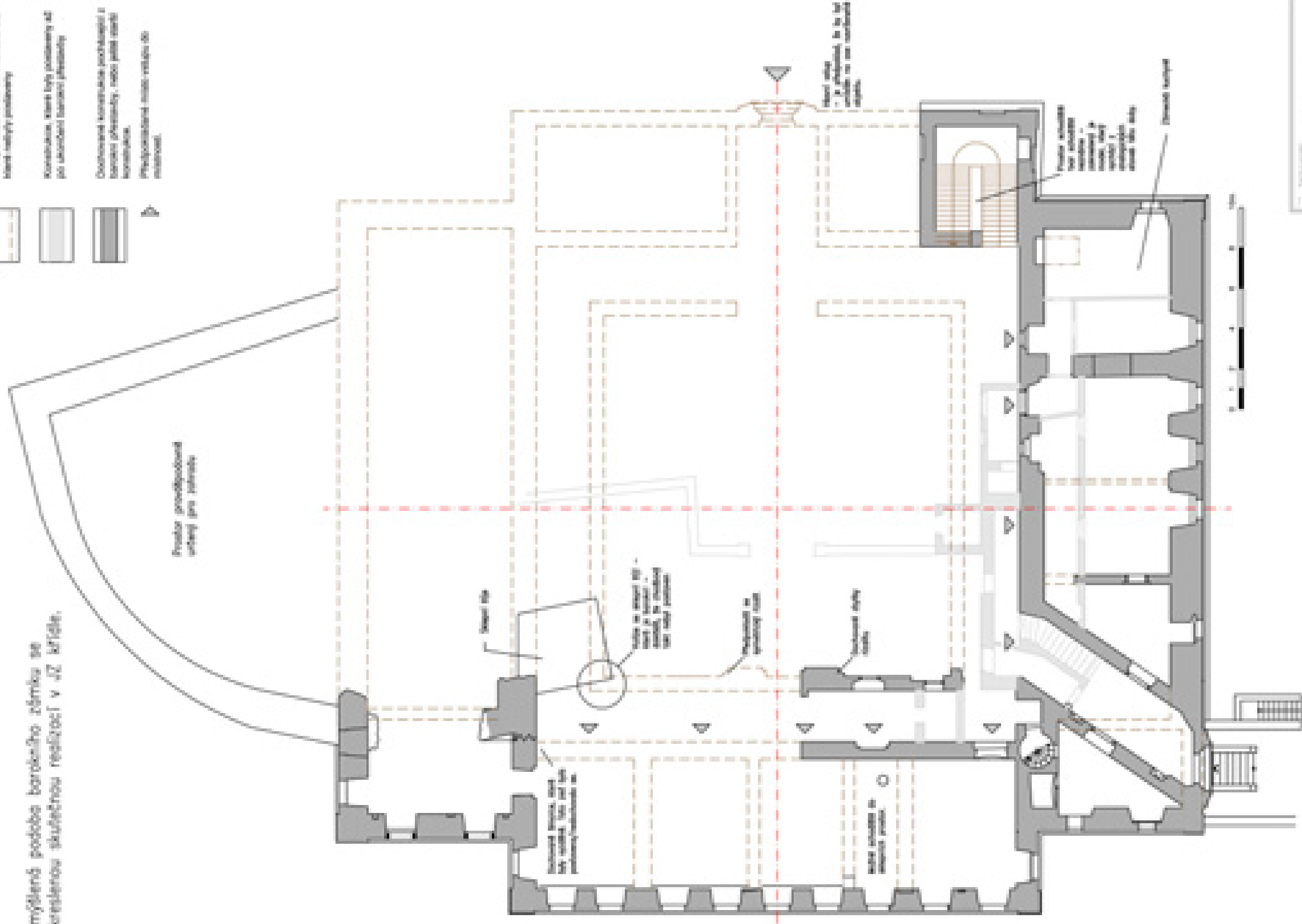
Stavba měla být velká, rychlá a s problémy se nepočítala. Proto bylo strženo celé severovýchodní křídlo renesančního zámku, na jehož místě mělo být vystavěno křídlo nové, které mělo vynahradit z původního půdorysu. Existenci renesančního křídla potvrzuje v současné době probíhající archeologický průzkum. Z nového barokního křídla bylo postaveno pouze torzo schodišťového prostoru. To že se jedná o zamýšlený prostor schodiště lze rozpoznat z okenních otvorů, které byly již předem z části zazděny. Z širších vztahů se domníváme, že toto nedostavěné křídlo mělo být křídlem vstupním a měl zde být umístěn kamenný portál.

Barokní portál

Zemědělné podoba barokního zámku se
zobrazena skutečnou realitou v JZ křídle.

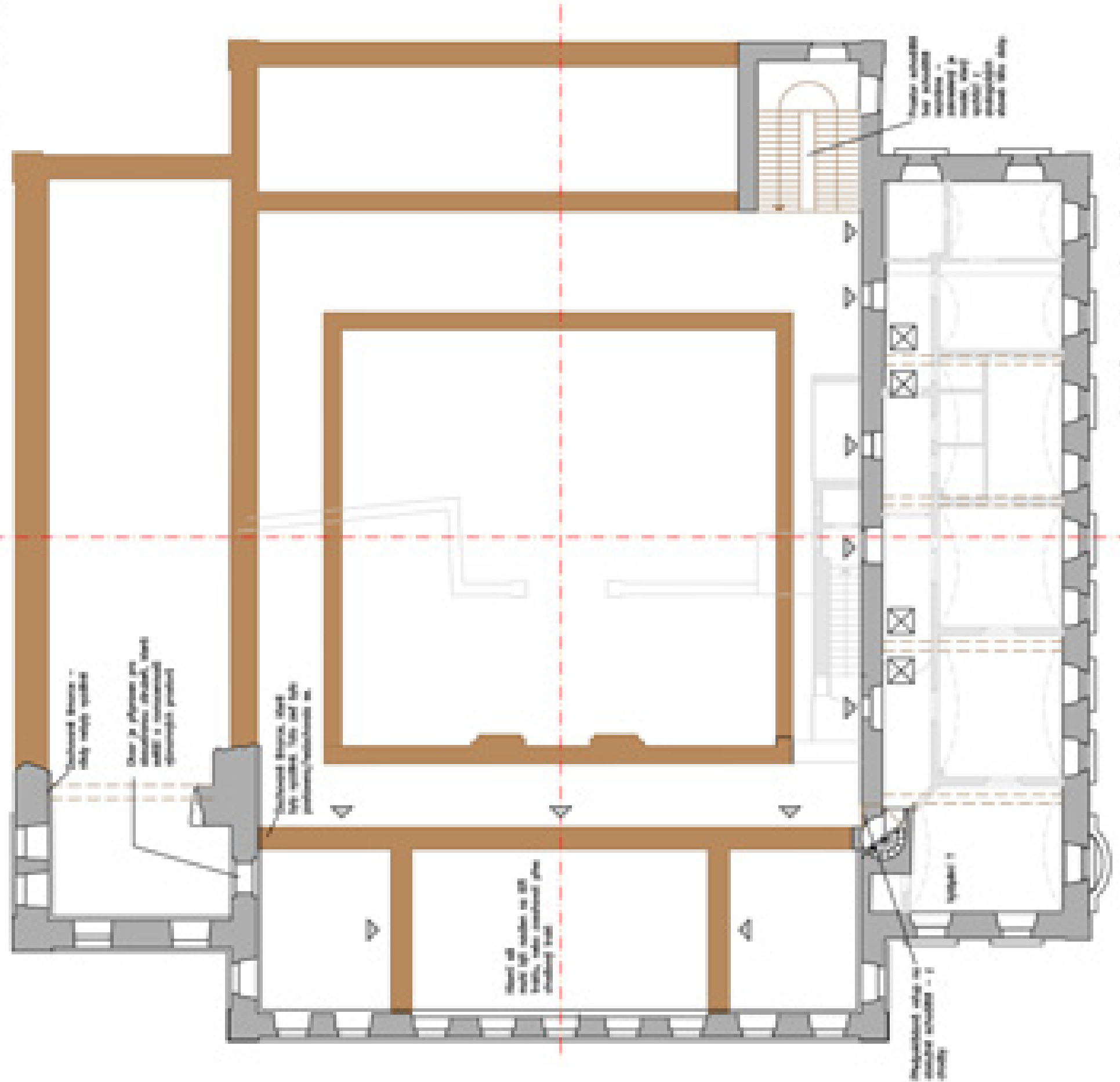
- Průhledné barokní konstrukce, které byly postaveny
- Konstrukce, které byly postaveny až po standard barokní přestavě
- Dočasně konstrukce pocházející z barokní přestavby, nebo jiné než barokní konstrukce
- Přidělaná stěna - výhled do exteriéru

Projektant		Datum	
M. J. J. J.		1. 1. 1. 1.	
Projekt		Měřítko	
Průhledné podlaží		1:100	

Zeměpisná podoba barokního zámku se
zobrazována skutečnou realizací v JZ křídle.

- Předpokládaná barokní konstrukce, která nikdy nebyla postavena
- Konstrukce, která byla postavena až po skončení barokní přestavby
- Předpokládané barokní příčky v dochované střešním štítu. Převládá příčka ve směru - jejíž pozice v zámečku je odvozena od polohy střešních stěn. Příčky by jistě byly skloně na šířku celého komplexu nebo třeba křídla štítu.
- Dochované konstrukce pocházející z barokní přestavby, nebo ještě starší konstrukce.
- Předpokládané místo vstupu do interiéru.
- Předpokládané umístění topného tělesa v oboustranných pokojích.

Projektant		Datum	
M. Čížek		1. 1. 2018	
Objekt		Místo	
Zámek v JZ křídle		Praha	
Průběh - 1. příloha		Měřítko	
		1:100	

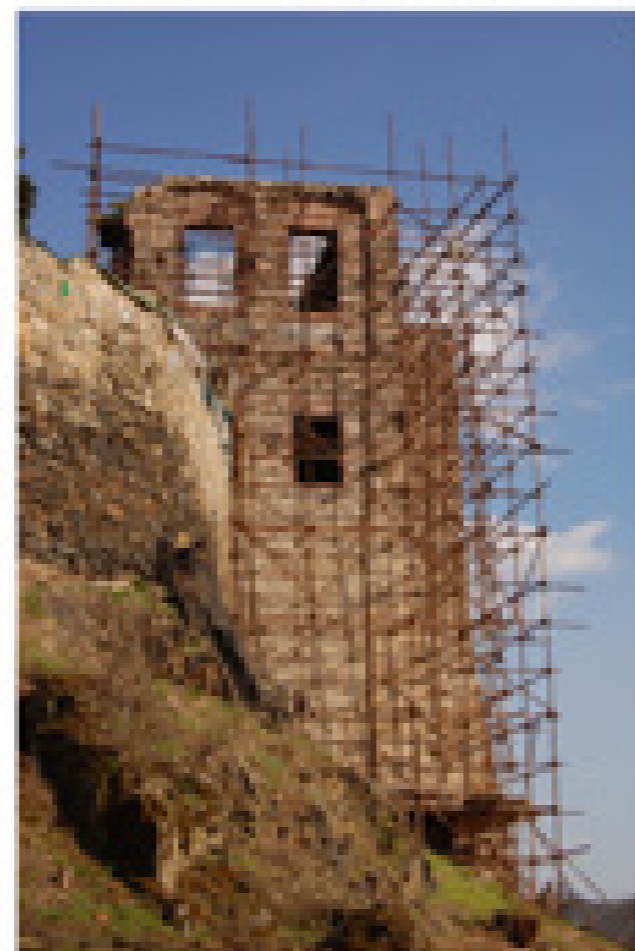
Jihovýchodní křídlo s nedokončeným chodbovým traktem
Vstup do gotického sklepa upravený na konci barokní přestavby

Pozůstatky nedokončeného chodbového traktu SZ křídla

SV křídlo

SZ křídlo

JV křídlo zámku

Stavební historie zámku po ukončení barokní přestavby

Jž v roce 1722 byla ve Chvatěrubech zřízena fara a farář byl vykázan byt v přízemí zámku. Na svou dobu to bylo velmi skromné bydlení pro faráře.

Karel Josef roku 1733 přesídlil na Choustník a v roce 1765 zemřel. Tou dobou mezi stále obyvatele zámku patřil místní farář a panský důchodní.

Z písemných pramenů se lze dozvědět, že na jaře roku 1752 vyhořel hospodářský dvůr ve Chvatěrubech a v červenci téhož roku ušodila vichřice velkou část zámecké střechy. Střecha byla pouze provizorně opravena a ještě téhož roku se opět zřítla. S ohledem nalezových situací a z důvodu, že farář nadále zámek obýval, se domníváme, že se jednalo o střechu na nedostavěném jihozápadním křídle zámku.

V roce 1782, když byl nový majitel Jáchym svobodný pán Voračický z Paběnic uváděn v držení Chvatěrüb, byl sepsán inventář, jehož součástí je i objekt zámku. Z inventáře je zřejmé, že zámecké pokoje jsou stále vybaveny a že je šlechta při příležitostných návštěvách Chvatěrüb stále užívá. Ovšem již roku 1795 (po smrti hraběte Antonína Voračického z Paběnic) byl sepsán nový inventář zámku. Z něho vyplývá, že zámek již není šlechtou obýván, neboť se v něm již nenachází žádný mobiliář. V roce 1806 byl sepsán další inventář, tentokrát chvatěrübské fary. Z něho je zřejmé, že dolní patro zámku patřil fare již celé, kromě zámecké kuchyně.

Dne 13. září 1817 se zřítla do bývalého hradního příkopu střecha z doposud zachovalého východního zámeckého křídla. Farář se tedy musel vystěhovat. Budova zůstala opuštěná až do roku 1820, kdy tesalický mistr Rohan přivezl po Vltavě připravený krov. Patro ovšem stále zůstalo neobyvatelné, neboť nebyly vytvořeny stropy. Přízemí však bylo opraveno. Při pádu střechy byla stržena hlavní římsa, která již nebyla obnovena.

Roku 1828 se novým majitelem Chvatěrüb stal Mathias Friedrich von Riesen, který toto panství spojil s panstvím v Odolené Vodě a v Panenských Bělžanech. Ještě téhož roku přeložil správu panství do Panenských Bělžan. Písemné prameny uvádějí, že dal z opuštěné budovy ve Chvatěrubech vytrhat kamenné ostění oken i dveří. Probíhající stavebně historický průzkum však zatím pozůstatky osazení kamennými ostěními nenašel.

K dalším stavebním úpravám došlo v roce 1837. Písemné prameny hovoří o tom, že si tehdy farář upravil část chodby na světnici. Konec chodby zavřel příčnou stěnou, v níž zřídil dveře a v průčelních dveřích okno. Stavebně historický průzkum prokázal, že se jednalo o stavební úpravy v bývalém průjezdu, který byl zaslepen. Vstup do zámku byl tehdy pouze ze strany dvora. Průzkum našel přesnou polohu zmínované příčky.

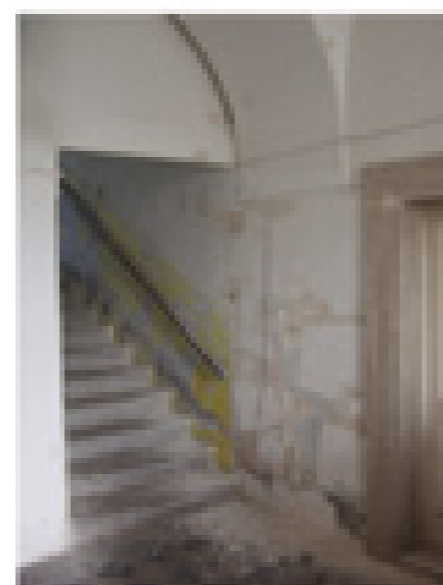
V roce 1855 byly provedeny úpravy v patře (zaklenutí stropů) a farář se přesídlil do patra. Stále není jasné, kdo úpravy v patře investoval. Do přízemí se nastěhovali dvorní zaměstnanci. Z písemných pramenů se dozvídáme, že při západní stěně bylo upraveno nové kryté kamenné schodiště. Jedná se asi o stavebně nejvýraznější zásah na zámku po ukončení barokní přestavby. Do průjezdu a na stranu dvora bylo vybudované nové kamenné schodiště. Příčka z roku 1837 byla zrušena. Vstup z chodby do bývalých prostor fary byl zazděn a dřevěné šnekovité schodiště do patra bylo zrušeno.

Mezi lety 1894 a 1896 byla provedena důkladná oprava fary (zámku). Před barokním portálem byly položeny nové schody a byly vsazeny nové slohové dveře.

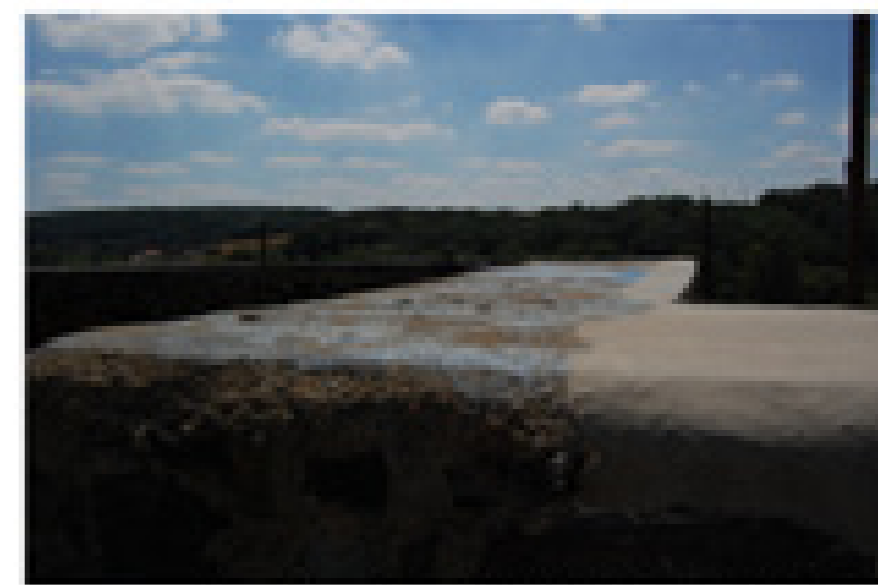
Na počátku 40. let došlo z iniciativy klubu Českých turistů k dílčím opravám na objektu zámku. Jednalo se pravděpodobně o zpevnění nedostavěného barokního křídla.

Po roce 1948 byl Chvatěrübský zámek komunistickým režimem konfiskován.

Po odchodu posledního faráře v roce 1967 bylo uvažováno o stržení zámku. Následně byl objekt propůjčen do užívání Národní galerii. V letech 1972-3 byl objekt znovu opravován, neboť zde byl zřízen depozitář knihovny Umělecko-průmyslového muzea. Po revoluci zámek prošel restitucí a začal opět chátrat. V současné době má objekt soukromého majitele.

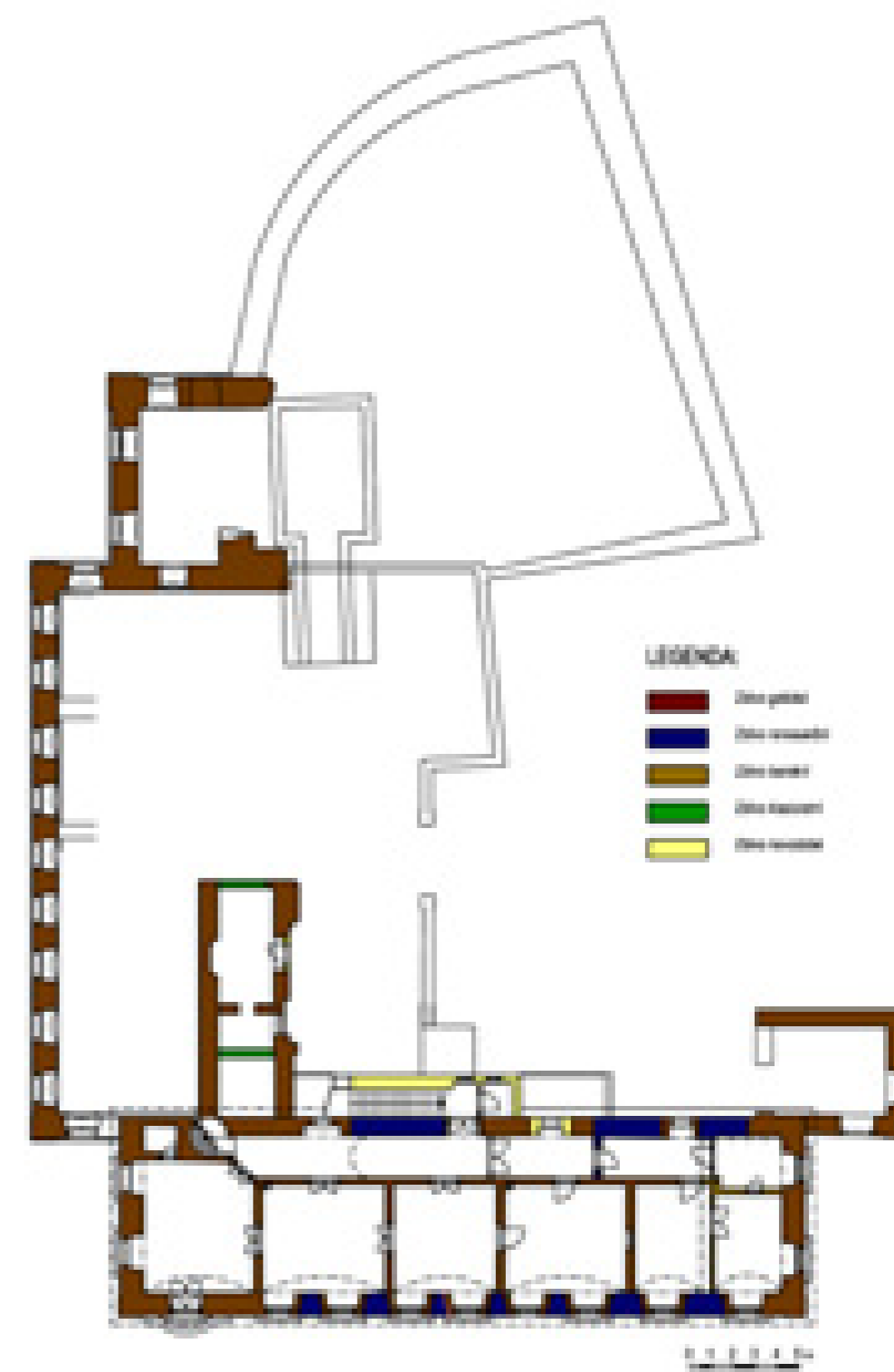
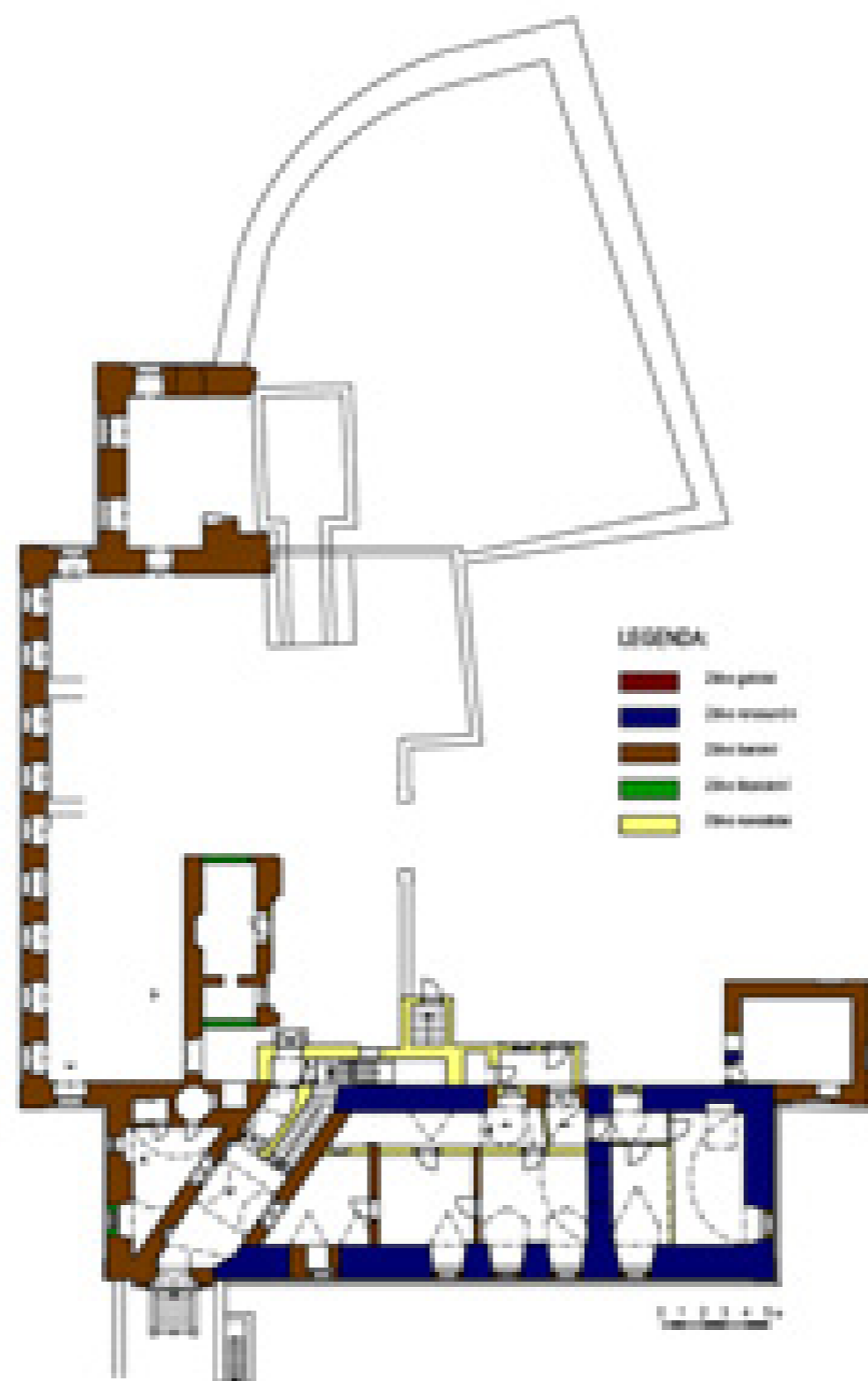
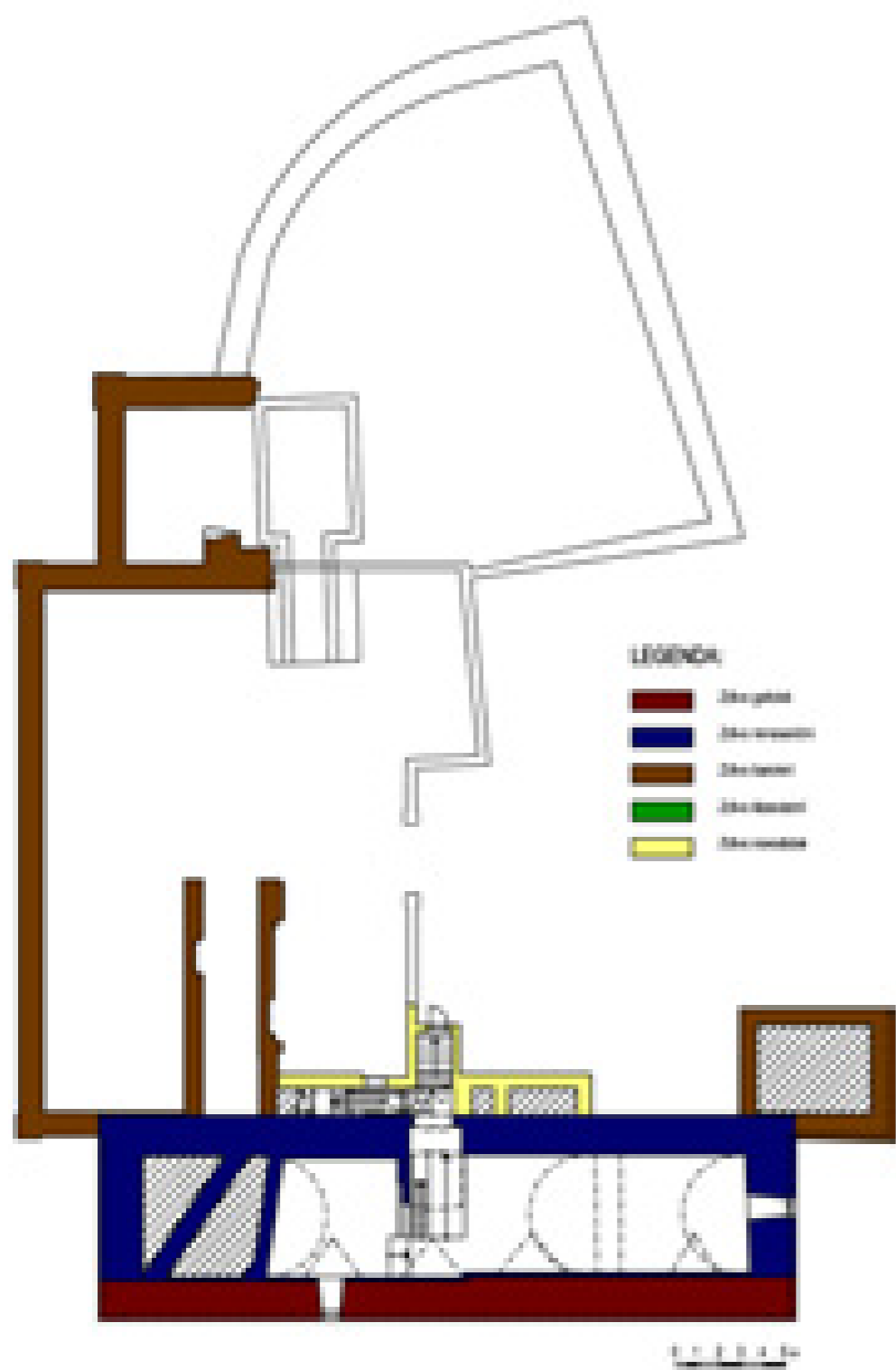

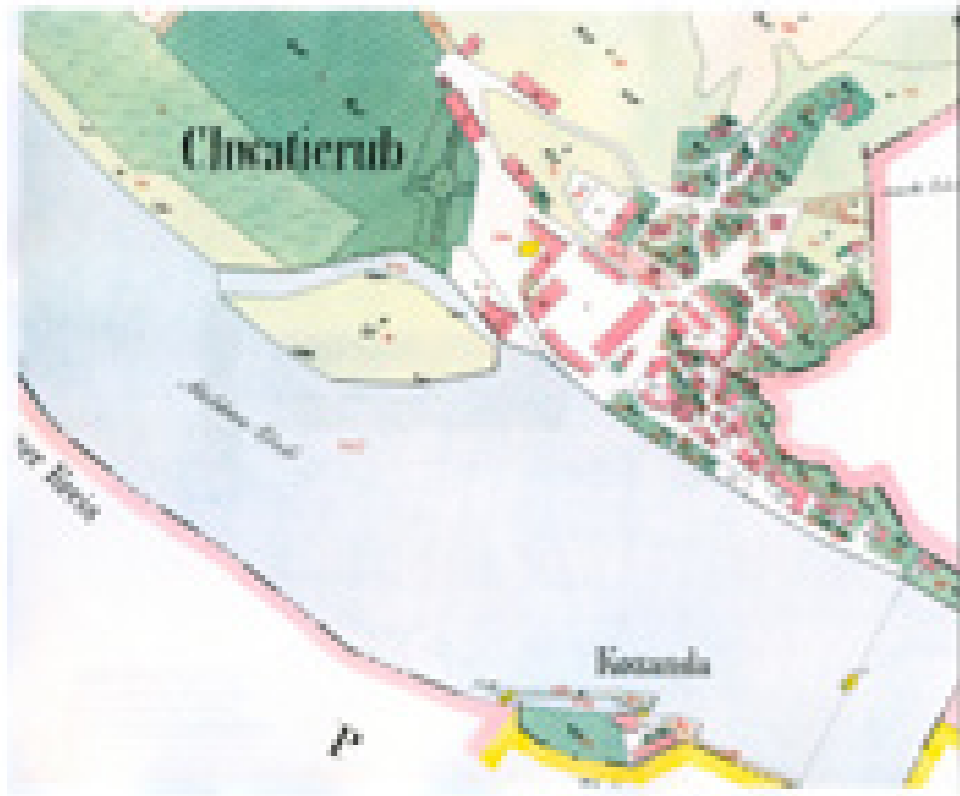
Vložené schodiště 1855

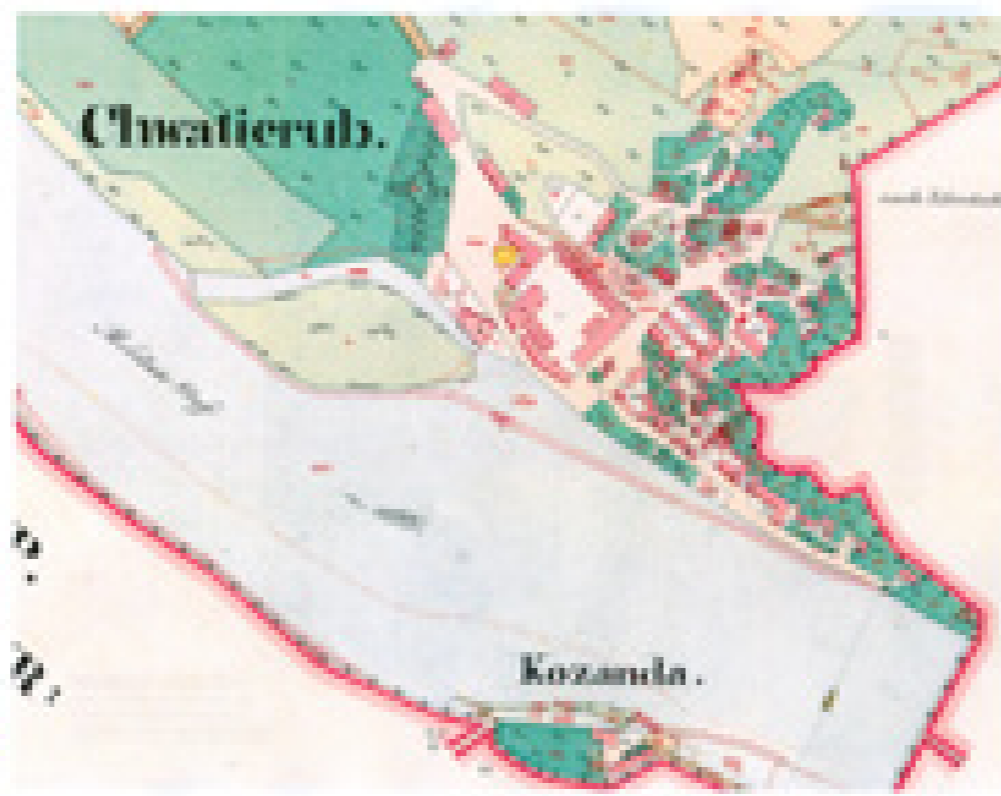
Úpravy koruny zřívá 80. léta 20. století / současné úpravy

Základní stavebně historický průzkum od L. Lancingera a D. Líbala - 1969 SuRPMO
 vzákladních rysech je jejich analýza stále platná

CIŠAŘSKÝ OTISK 1840

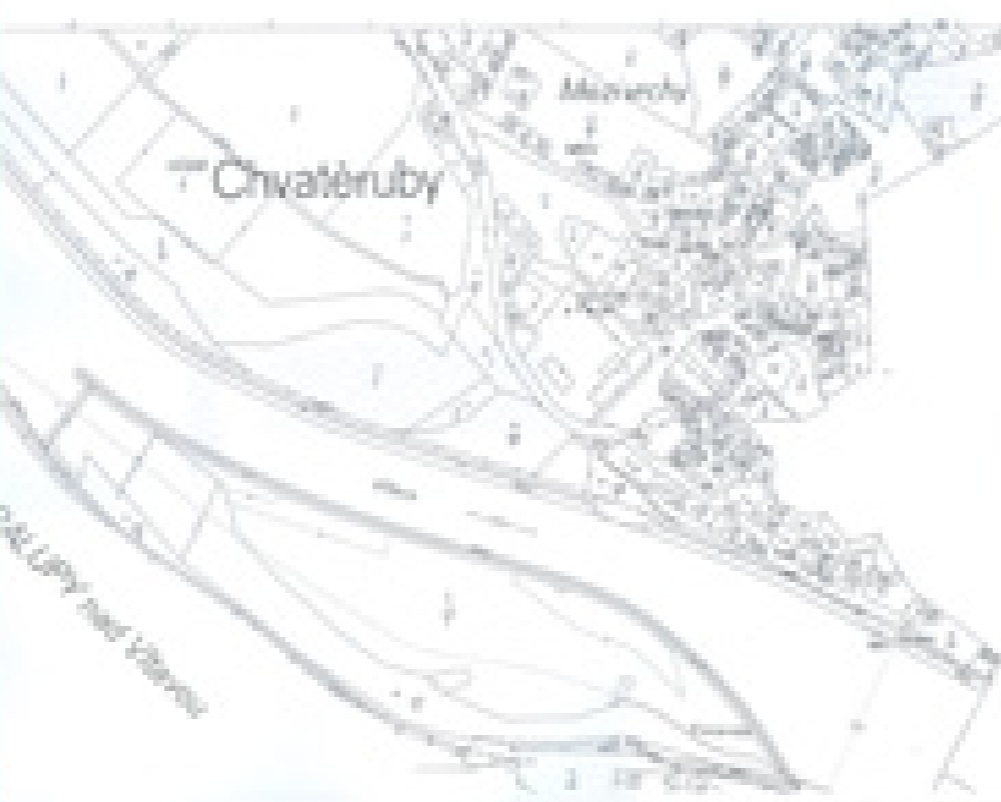
OPRAVY CO po roce 1840

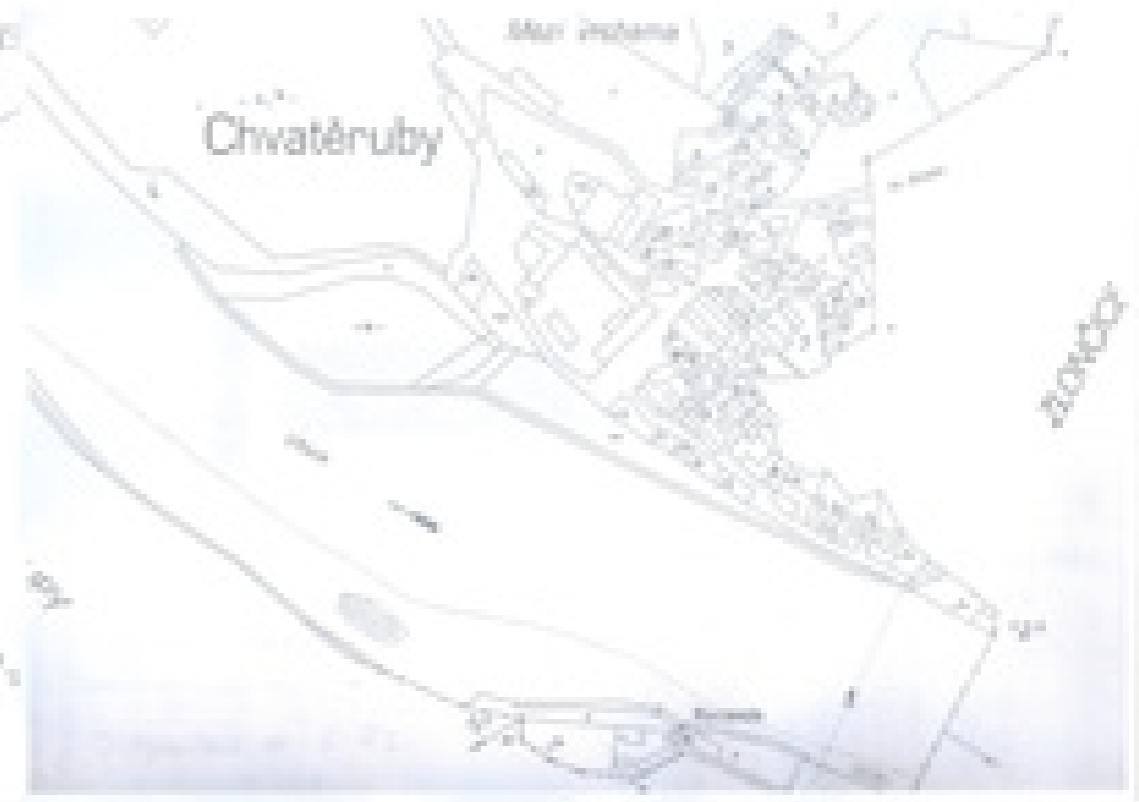
INDIKAČNÍ SOCA 1840

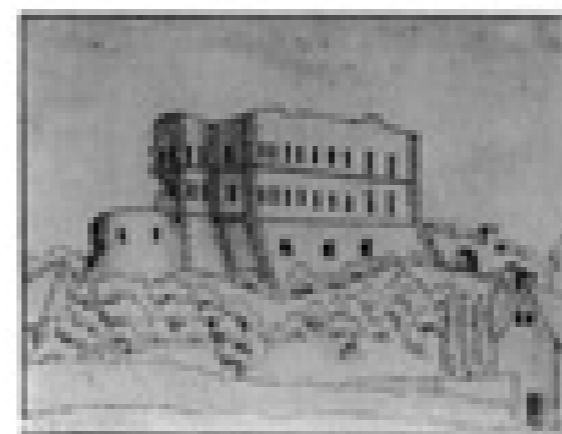
REANBLUACE po roce 1840

KATASTRALNÍ MAPA 1910

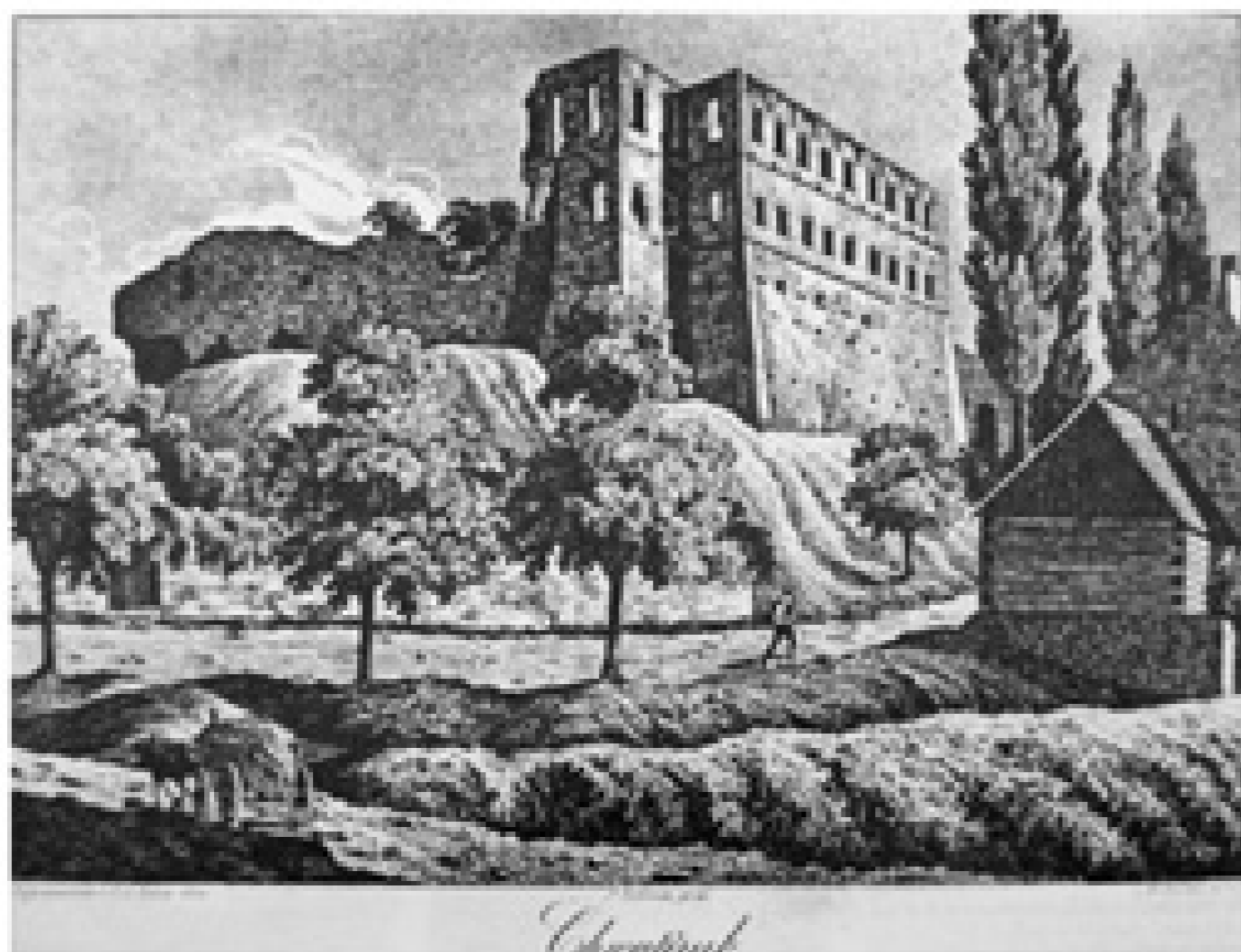

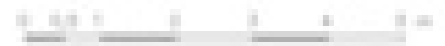
KATASTRALNÍ MAPA 1954

1
2
3
4
5

- 1 - Josef Holub - Chvatěruby 1926
- 2 - Karel Hynek Mácha - kresba tužkou 1832
- 3 - Karel Hynek Mácha - perokresba kolorovaná akvarelem
- 4 - Heber - kresba z roku 1844
- 5 - Chalupa - 1874

	1. státní filie - renesance		konstrukce, vytvořené v roce 1827		konstrukce, nadzemní plochy
	konstrukce; 2. státní filie, renesance, 2. pol. 18. století		prostor, vytvořený v roce 1827		prostor, nadzemní plochy
	prostor; 2. státní filie, renesance, 2. pol. 18. století		konstrukce, provedené v roce 1820, či v blízké době státní filie po roce 1820		
	konstrukce; z původní přestavby státní po roce 1717		prostor, provedené v roce 1820, či v blízké době státní filie po roce 1820		
	konstrukce; z konce přestavby státní po roce 1717		konstrukce, pocházející z přestavby v roce 1825 - arch. Bohumil Šárka z Karlína		
	prostor; z přestavby státní po roce 1717		prostor, pocházející z přestavby v roce 1825 - arch. Bohumil Šárka z Karlína		
	konstrukce, existující do státní v roce 1820		konstrukce, vytvořené při opravě mezi lety 1910-1918		
	prostor, existující do státní v roce 1820		prostor, vytvořený při opravě mezi lety 1910-1918		
	konstrukce, provedené v roce 1820, či v blízké době státní filie po roce 1820		konstrukce, oprávené po roce 1945		
	prostor, provedené v roce 1820, či v blízké době státní filie po roce 1820		prostor, vzniklé po roce 1945		

1:100 - původní plán	
1:200 - plán obnovy	
1:100 - původní plán	1:200 - plán obnovy
1:100 - původní plán	1:200 - plán obnovy
1:100 - původní plán	1:200 - plán obnovy

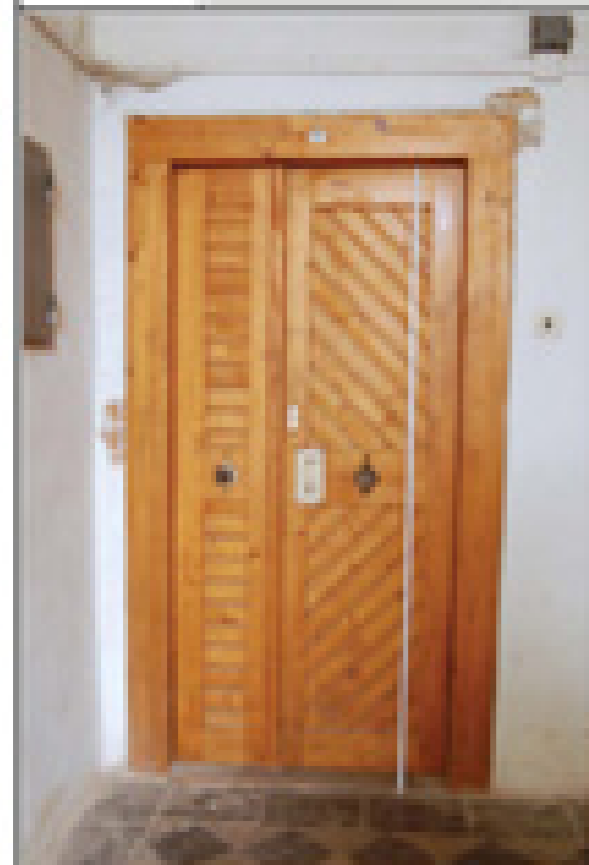
ZÁMEK - CHVATĚRUBY

INVENTARIZACE PRVKŮ

Zpracovatel: Humlíčková Olga, Neuvředlová Hana

Květen 2011

Prvek:	Dveře z místnosti 107 do 108		Číslo:	D07
Popis:	Dvoukřídlé, rámové, asymetrické dveře, jsou replikou z 80. let 20. stol. větší křídlo - kování 1.pol. 19. stol. jeden na. Zástrčka - konec 19.století/zač. 20. stol. Ušší křídlo - kování druhotně ušší ze starších dveří, novodobější než u širšího křídla. Podle charakteru se jedná o exteriérové dveře. Z výsledku průřezu vypovídá že jsou patrně ze dvora z přestavby v roce 1857. Dnes jsou použity jako interiérové, na toto místo byly patrně umístěny při přestavbě 1890.			
Umístění:	Místnost č. 107 - 5 vlna	Rozměry:	920 x 2010 mm	
Materiál:	Dřevo, kov	Povrchová úprava:	Dřevo - bezbarvý lak Kov - zbytky bílého laku	
Detaily:	Přenesení starší kování. Připraveno na přenesení staršího zámku. Zapadací plech přenesen 1.pol 19.stol. Novodobý vložkový zámek. Knopkek - klasický šátek, úchyt může být starší.			
Poznámka:	Dveřní stav je ovšem replika při přestavbě z 80. let 20. stol. Originál uložen ve sklepě.			
Stav:	V dobrém stavu, kování povrchově zkorodované.			

Pohled z vchodu

Pohled ze dvora

ZÁMEK - CHVATĚRUBY

INVENTARIZACE PRVKŮ

Zpracovatel: Humlíčková Olga, Neuvředlová Hana

Květen 2011

Prvek:	Dveře z místnosti 107 do 108		Číslo:	D07
Knopkek / úchyt		Stopy po zámku		
Závěs		Zástrčka - konec 19. začátek 20. století		

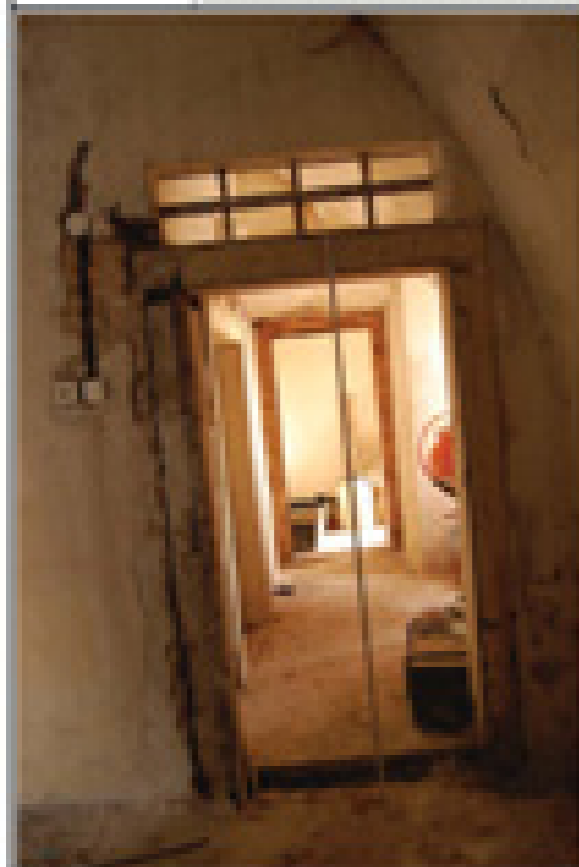
ZÁMEK - CHVATĚRUBY

INVENTARIZACE PRVKŮ

Zpracovaly: Humlíčková Olga, Neuvodová Hana

Květen 2013

Prvek:	Zárubeň z míst. 103 do 101	Číslo:	D15
Popis:	Dřevěná zárubeň pro jednokřídlé dveře se nadsvětlíkem. Zárubeň má obecný charakter 2. čtvrtiny 20. století. V nadsvětlíku se nachází kovový mříž.		
Umístění:	Místnost č. 101 - 12 stěna	Rozměry:	900 x 1800 mm
Materiál:	Dřevo, kov	Povrchová úprava:	
Detaily:	Mříž z 1. republiky - z U profilu (pásovina).		
Poznámka:			
Stav:	Ve špatném stavu. Napadení dřevomorkou		

Pohled z místnosti č. 101

Pohled z místnosti č. 101

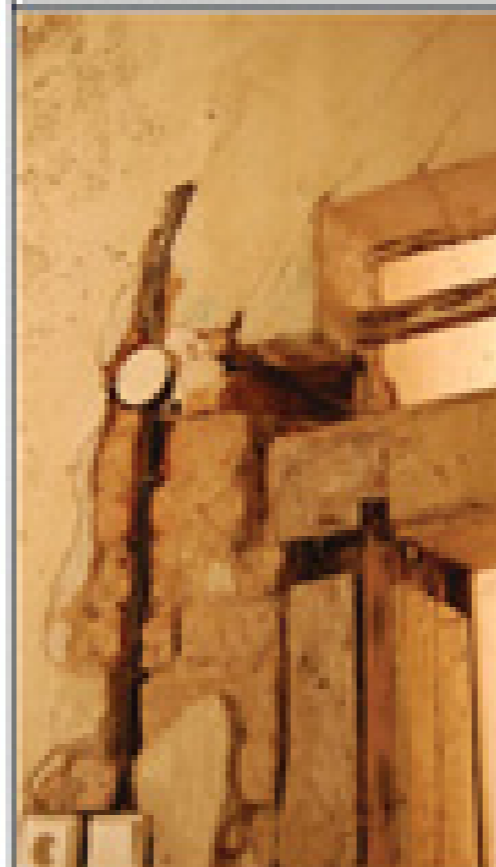
ZÁMEK - CHVATĚRUBY

INVENTARIZACE PRVKŮ

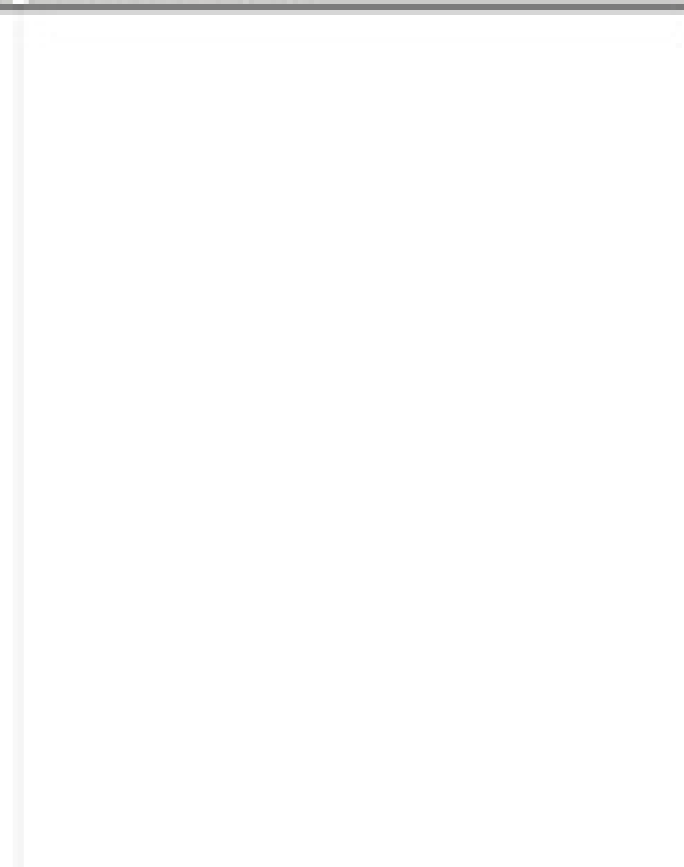
Zpracovaly: Humlíčková Olga, Neuvodová Hana

Květen 2013

Prvek:	Zárubeň z míst. 103 do 101	Číslo:	D15
Popis:	Dřevěná zárubeň pro jednokřídlé dveře se nadsvětlíkem. Zárubeň má obecný charakter 2. čtvrtiny 20. století. V nadsvětlíku se nachází kovový mříž.		
Umístění:	Místnost č. 101 - 12 stěna	Rozměry:	900 x 1800 mm
Materiál:	Dřevo, kov	Povrchová úprava:	
Detaily:	Mříž z 1. republiky - z U profilu (pásovina).		
Poznámka:			
Stav:	Ve špatném stavu. Napadení dřevomorkou		

Pohled z místnosti č. 101

Pohled z místnosti č. 101

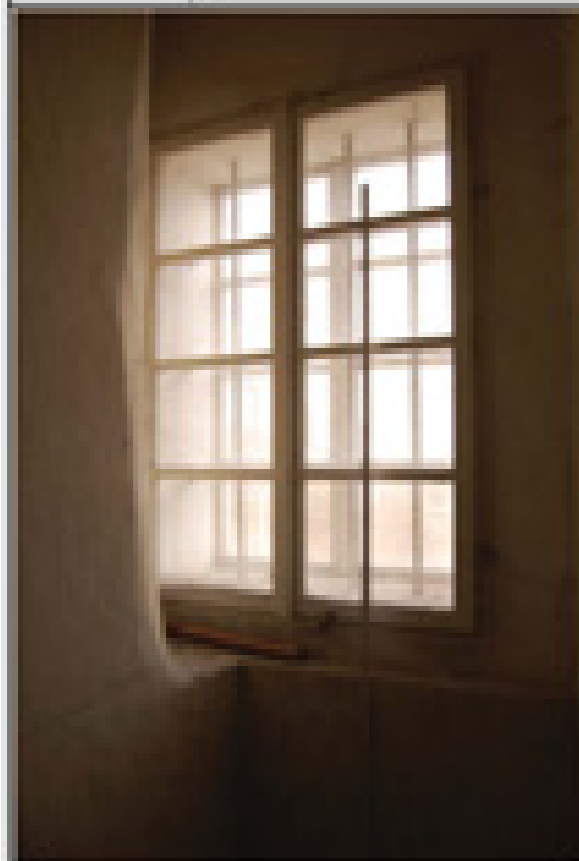
ZÁMEK - CHVATĚRUBY

INVENTARIZACE PRVKŮ

Zpracovatel: Hrubáková Olga, Neuvředlová Hana

Kuřim 2011

Prvek:	Dvojité okno	Číslo:	003
Popis:	Vnitřní křídla jsou dělená na čtyři pole a otevírají se dovnitř. Vnější křídla jsou dělená na čtyři pole a otevírají se ven. Okna jsou novodobá z 80. letech 20. století, ale jedná se o repliku okna z poloviny 19. století. Zavírají se pomocí kovových obrtlíků. Mezi okny se nachází historická kovová mříž. Domaltování na st. parapetu při zřvojení oken před rokem 1806.		
Umístění:	Místnost č. 106 - IV stěna	Rozměry:	890 x 1300 mm
Materiál:	Dřevo, sklo, kov	Povrchová úprava:	Bílá barva
Detaily:	Kovové obrtlíky, mříž historická provlákaná, skládá se z 3 vodorovných prvků (profil 15 x 20 mm) a 4 vertikálních (profil 15 x 15).		
Poznámka:	Okno se nachází ve zčásti pozici. Okenní otvor prošel vývojem.		
Stav:	V dobrém stavu, barva na mříži oloupaná - mříž koroduje.		

Pohled zevnitř

Pohled veně

ZÁMEK - CHVATĚRUBY

INVENTARIZACE PRVKŮ

Zpracovatel: Hrubáková Olga, Neuvředlová Hana

Kuřim 2011

Prvek:	Dvojité okno	Číslo:	003
			
			
Foto		Detail	
			
Mříž		Mříž	

ZÁMEK - CHVATĚRUBY

NÁLEZOVÉ SITUACE

Zpracovatel: Humlířková Olga, Neuvředlová Hana

Kuřim 2011

Číslo: 104 A/1 Místnost: Místnost č. 104

Popis:

Nález: Jižní kout místnosti č. 104.

A - v blízkosti se nachází hrana bývalého otvoru - viditelné nabílení.

B - omítka - nepřilíhí pevná; zařchloutlá maltovina s utuženým povrchem.

A - cihly s tloušťkou 65 mm.

Hrana koriduje s výše položenou výsečí.

Předrysované linie - 16 cm ode zdi a 47 nad podlahou.

ZÁMEK - CHVATĚRUBY

NÁLEZOVÉ SITUACE

Zpracovatel: Humlířková Olga, Neuvředlová Hana

Kuřim 2011

Číslo: 104 A/2 Místnost: Místnost č. 104

Popis:

Nález: Jižní kout místnosti č. 104.

Nález paty výseče, která pokračuje ve vedlejší místnosti č. 106 - prasklina v horní části nálezkové situace danou výseč kopíruje.

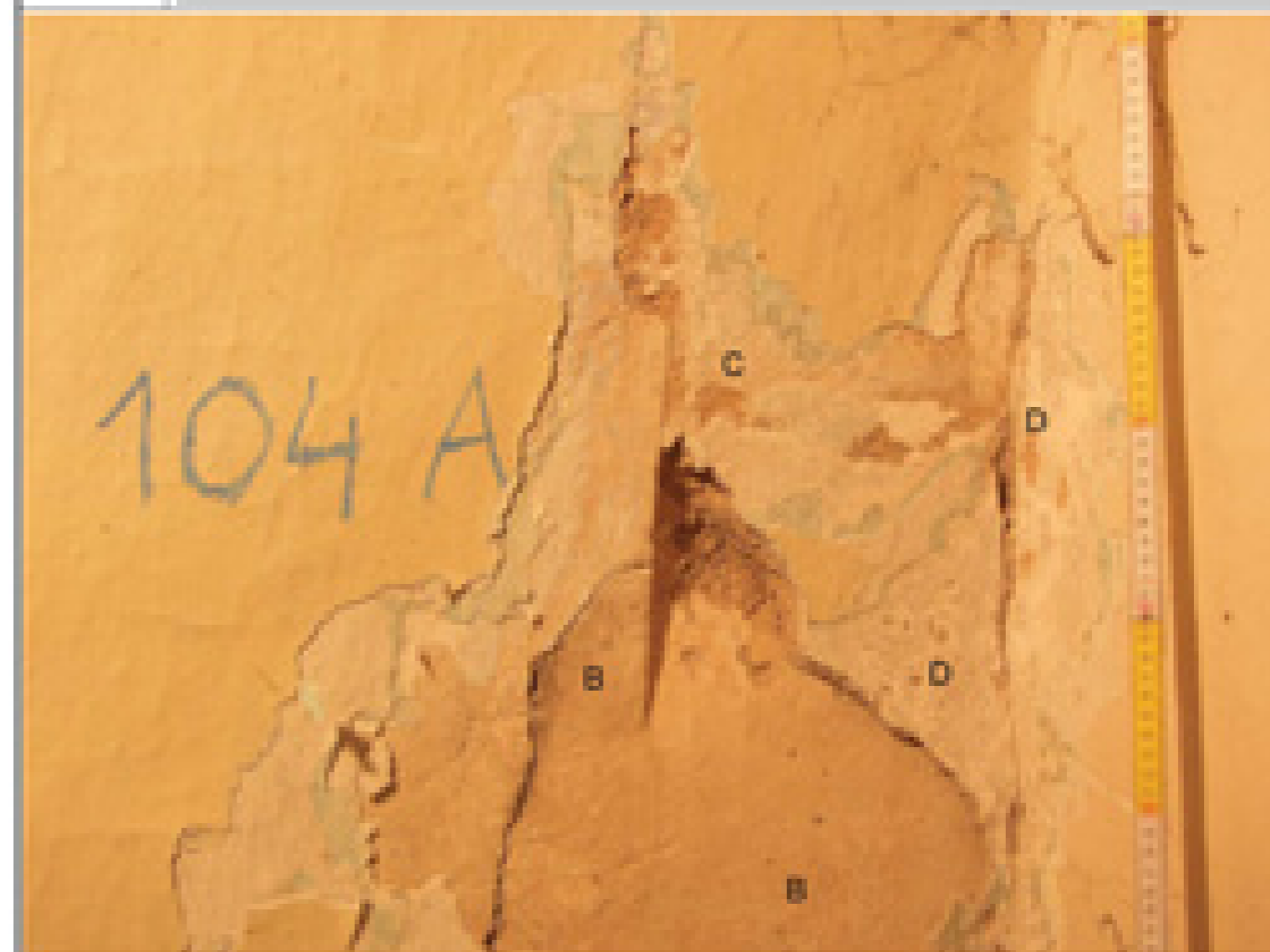
D - klasicistní omítka - oprava pukliny 1820; krupicový povrch

C - přilka vložena; rezavá malta se světlou povrchovou vrstvou

B - kletovaná omítka na výseči -

interpretace: I. renesance a renesance II.

Výseč nemohla souviset s hranou nalezeného otvoru.

ZÁMEK - CHVATĚRUBY

NÁLEZOVÉ SITUACE

Zpracovali: Humlíčková Olga, Neuvodová Hana

Květen 2011

ČÍSLO: 104 H Místnost: Místnost č. 104

Popis:

Nález: Situace na SV stěně.
Detail vztahu příčky a klenby.
Formát cihel barokní klenby 13,5 x 14 x 6 mm.
Na klenbě se nachází souvrství bílých vápenných nátěrů.
Pod klenbu byla podezděna příčka, která odděluje prostor chodby => z počtu nátěrů lze odvodit velký časový interval, kdy byla klenba užívána - bez příčky.
Interpretace: příčka pochází z roku 1820, klenba je barokní (podle tvaru výsečí).

ZÁMEK - CHVATĚRUBY

NÁLEZOVÉ SITUACE

Zpracovali: Humlíčková Olga, Neuvodová Hana

Květen 2011

ČÍSLO: 105 C Místnost: Místnost č. 105

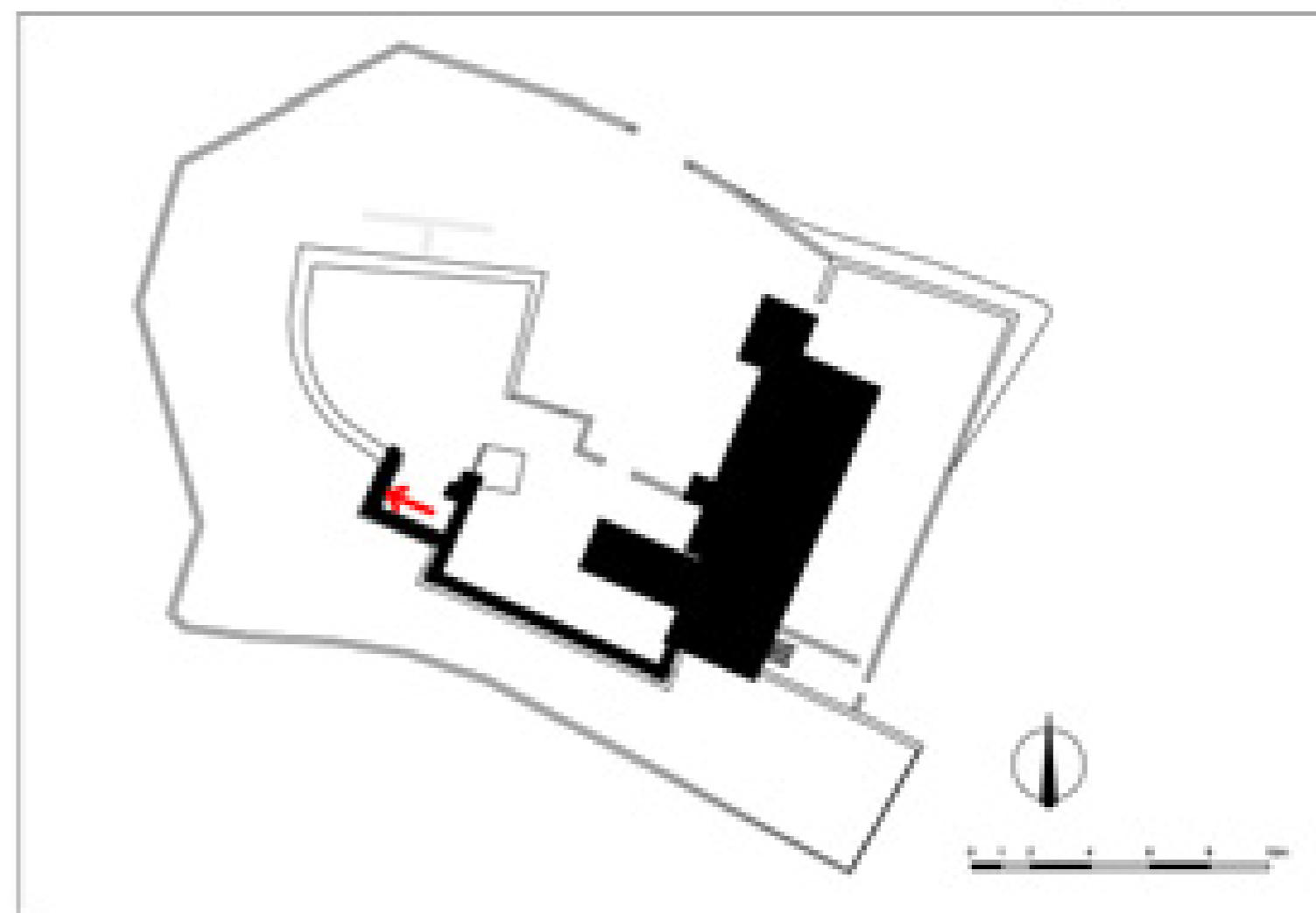
Popis:

Nález: SV stěna - v blízkosti okenní nily.
C - barokní omítka.
D - oprava - asi nové dveře.
Barokní omítka má na sobě velké množství nátěrů - viz 104 H na klenbě.
Žtuhadlo - souvisí s přístavbou záchodů, písemná datace 1915.
Úsek zdi ke špaletě včetně špalety omítnuto omítkou D.

Výběr ze zpracovaných inventarizačních karet druhotně použitých prvků v barokním zdivu okolo okenního otvoru na nedostavěném severozápadním křídle

ZÁMEK - CHVATĚRUBY

DRUHOTNÉ UŽITÉ PŘEVKY

Zpracovatel: Humblíkovi Olga, Neuvédová Hana

Červen 2011

Číslo:

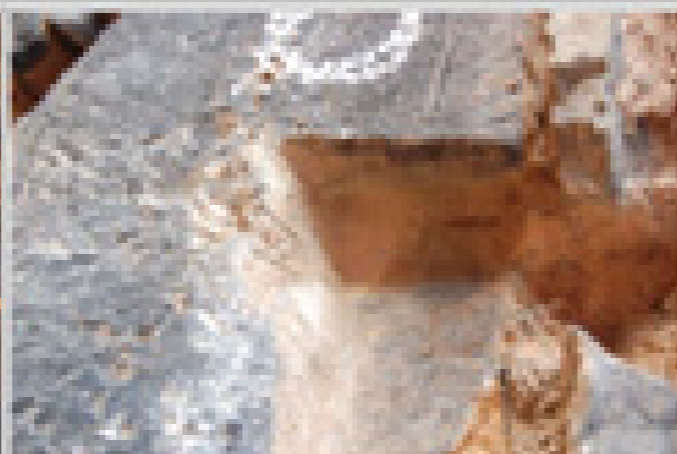

Místo:

Věž, JV průčelí

Popis:

- Prvek se nachází ve věži v JZ průčelím.
- v ostění levého okna v patře - směr od Kralup
 - nachází se v rohu ostění niky
 - pískovec
 - vyvrtaná díra - odšlapano - průměr otvoru cca 35 mm, hloubka 80 mm

ZÁMEK - CHVATĚRUBY

DRUHOTNÉ UŽITÉ PŘEVKY

Zpracovatel: Humblíkovi Olga, Neuvédová Hana

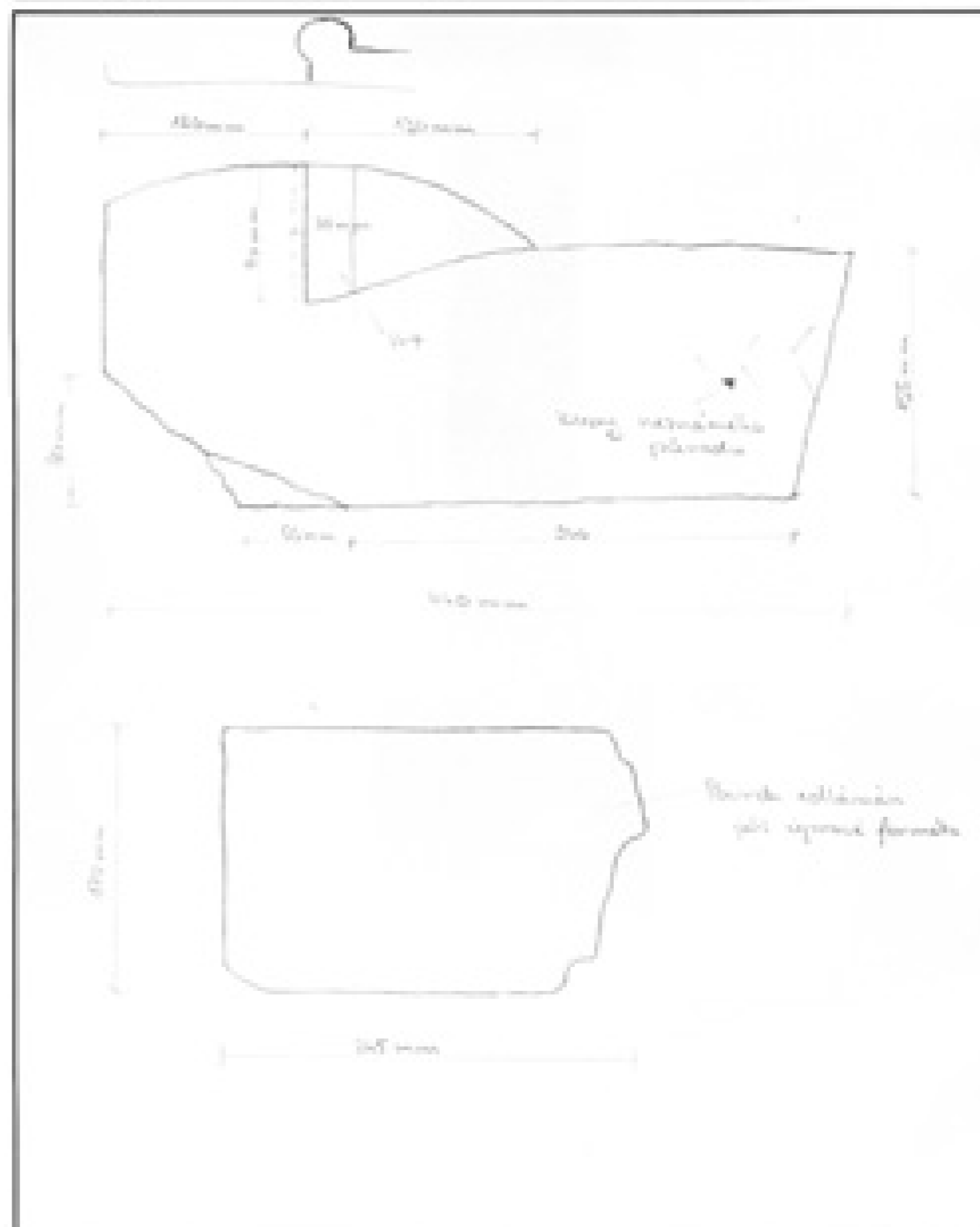
Červen 2011

Číslo:

Místo:

Věž, JV průčelí

ZÁMEK - CHVATĚRUBY

DRUHOTNÉ UŽITÉ PŘEVKY

Zpracovatelé: Humlířková Olga, Neuvodová Hana

Červen 2011

Číslo: H Místo: Věž, JV průčelí

Popis:

- Prvek se nachází ve věži v JZ průčelím.
- v ostění levého okna v patře nahole - směr Kralupy
 - prvek se nachází v rohu okenní niky
 - pískovec
 - opracovaný
 - okraje zvětralé
 - částečně dochovaný původní povrch

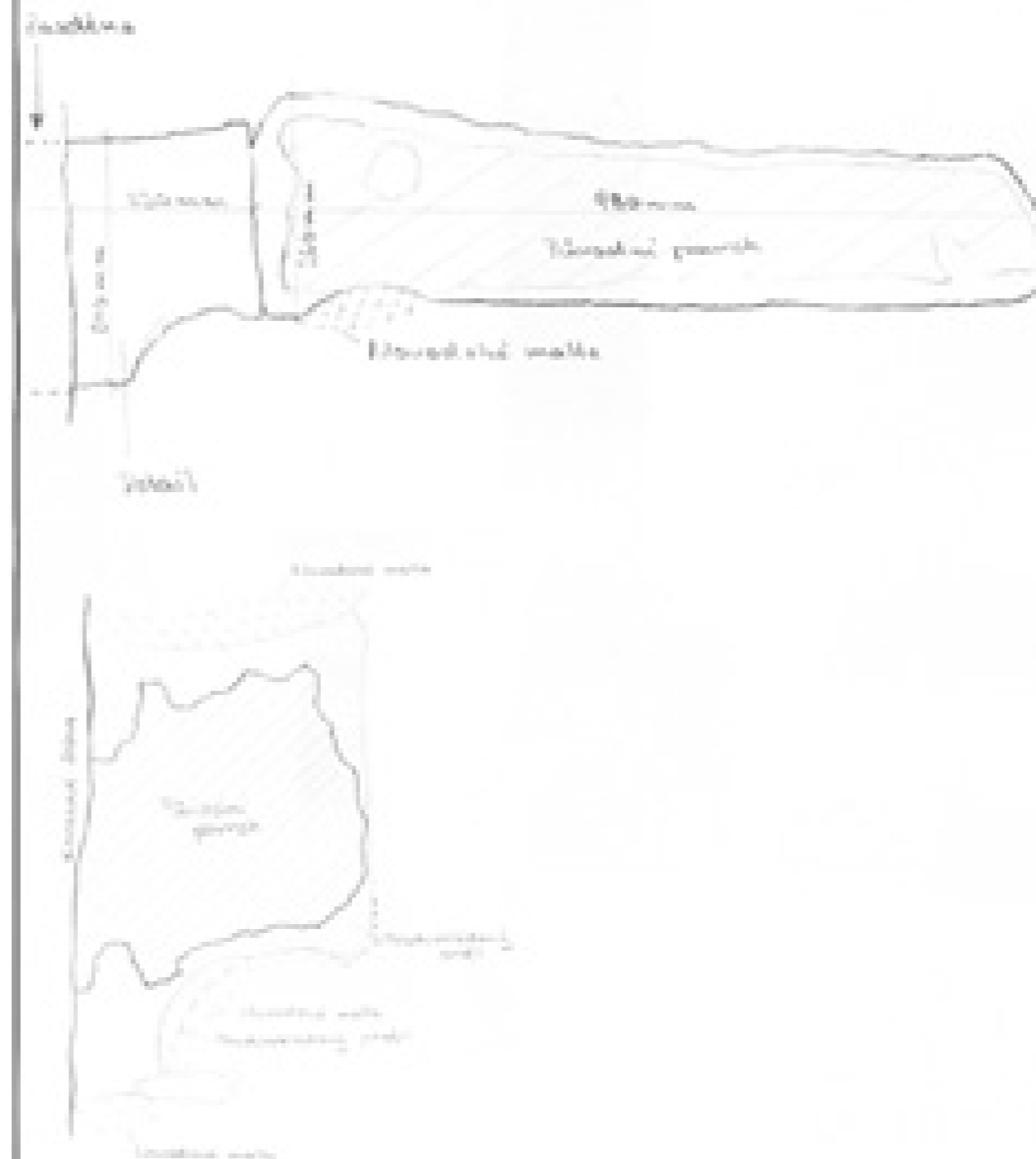
ZÁMEK - CHVATĚRUBY

DRUHOTNÉ UŽITÉ PŘEVKY

Zpracovatelé: Humlířková Olga, Neuvodová Hana

Červen 2011

Číslo: H Místo: Věž, JV průčelí

Protnutí gotického zdiva s barokním nedostavěným křídlem

Rozbor nálezové situace D 1

Umístění nálezové situace D1

Nálezová situace se nachází na samém okraji nedostavěného barokního zámku. Jedná se o zdivo, které mělo být součástí nedostavěného severozápadního křídla. Barokní zdivo zde protíná původní gotickou zeď – v přibližně pravém úhlu (gotická zeď je mírně prohnutá).

Popis nálezové situace D1

Jedná se o průnik gotické zdi a novější barokní stavby. Nálezová situace je na samém okraji postavené barokní části. Barokní zámek zde pohlcuje gotické zdivo, ale je zřejmé, že barokní záměr nebyl nikdy realizován v původně zamýšleném rozsahu.

Z gotického hradu se dochovala pouze obvodová zeď původního hradu a část věže. V této nálezové situaci se dochovaná gotická obvodová zeď protíná s barokní stavbou. Z archeologických průzkumů víme, že zmíněná obvodová gotická zeď v tomto místě byla původně exteriérová. Následně k ní bylo přistavěno gotické křídlo hradu a zeď se stala součástí interiéru hradu. Archeologický průzkum a stavebně historické sondy S1 a S2 potvrdily existenci několika druhotně prolomených pozdně gotických či renesančních oken v dochované gotické zdi pod úrovní současného terénu (pod úrovní nálezové situace D 1).

V sondě S2 i S1, tedy na obou stranách gotického zdiva, se nachází hrubě hosená exteriérová omítka, tento nález lze interpretovat tak, že tato zeď byla původně ohradní (tedy exteriérová z obou stran). V sondě S1 se dále nachází omítka hlazená a bílená, která byla nanášena přes hrubě hosenou omítku. Vzhledem k tomu, že se žádná další vrstva v sondě S2 neobjevuje, lze tvrdit, že se zdivo zvenčilo. Možná proběhla oprava exteriérových omítek kolem průrazu oken, to ovšem není detailně prokazatelné.

V nálezové situaci D 1 je zřejmé, že gotická zeď prostupuje celou barokní zdi, neboť z ní vystupuje na obou stranách. Lze rozpoznat i pozůstatky gotického okna. Samotné ostění okna se nedochovalo, ale podle nedbale zděných kavek nad záklenkem gotického okna a z nálezů dvou druhů zdicích malt v gotickém zdivu lze soudit, že okno bylo do gotické zdi dodatečně vsazeno. Tuto situaci potvrzuje zmíněný archeologický průzkum. V nálezové situaci se dále nachází několik nepálených cihel, které byly použity při dodatečném vyzdění otvoru gotického okna. V prostoru záklenku lze spatřit i interiérovou omítku s mnoha vrstvami bílých nátěrů, které dokládají dlouhodobější užívání interiéru. Omítka s nátěry se rovněž nachází na svlé části gotického zdiva (z interiéru gotické zdi).

Barokní zámek chtěl pohltit gotickou zeď a v místě nálezové situace předpokládal vznik nového barokního okna. Dodnes je zde dochovaná část barokního ostění. Připravené šmorce vypovídají o plánované barokní přičce.

Přímo do plánovaného barokního okna vede z exteriéru barokní stavby gotická zeď. Domníváme se, že pokud by byli ve stavbě pokračovali, tak by zbytek gotické zdi pravděpodobně odsekali alespoň na úroveň parapetu nového okna. Vyčnívající gotická zeď v interiéru mohla být v původních plánech ponechána a částečně užitá v nové užití barokní přičce a částečně skryta pod novou klenbou.

Lze odhadnout, že i když zámek nebyl dokončen z důvodu nedostatku financí, bylo místo ještě na konci stavby celé zpevněno a původní gotické i nedokončené barokní okno bylo zazděno. Barokní přička, pro kterou byly připraveny šmorce, nebyla vyzděna nikdy a gotická zeď v exteriéru barokního zámku nebyla nikdy odsekána.

Jeden zásah proběhl ve 40. letech 20. století, kdy z iniciativy Klubu českých turistů byly provedeny drobné opravy barokního zámku, jednalo se především o zpevnění parapetů. Další zásah proběhl až v 80. letech 20. století, kdy byl zámek upraven pro potřeby Umělecko-průmyslového muzea. Mezi hlavní zásahy v oblasti nálezové situace D1 tehdy patřilo vytvoření betonového věnce přibližně v úrovni podlahy prvního patra a zpevnění koruny barokního zdiva. Z této doby pochází vyspárování jedné plochy kamenného zdiva cementovou omítkou. Nález lze interpretovat tak, že při vytváření betonového věnce zbylo stavitelům trochu materiálu, který použili k zpevnění zdiva, tam, kde to zrovna uznali za vhodné a kam dosáhli. Tato teorie odpovídá nálezu cementového spárování v oblasti dodatečně vyzděného barokního okna. Oblast pravděpodobně vykazovala největší známky destrukce. Jedná se o nález, který je doložen i na jiných historických objektech, které prošly podobnou konzervací v téže době.

Současná situace

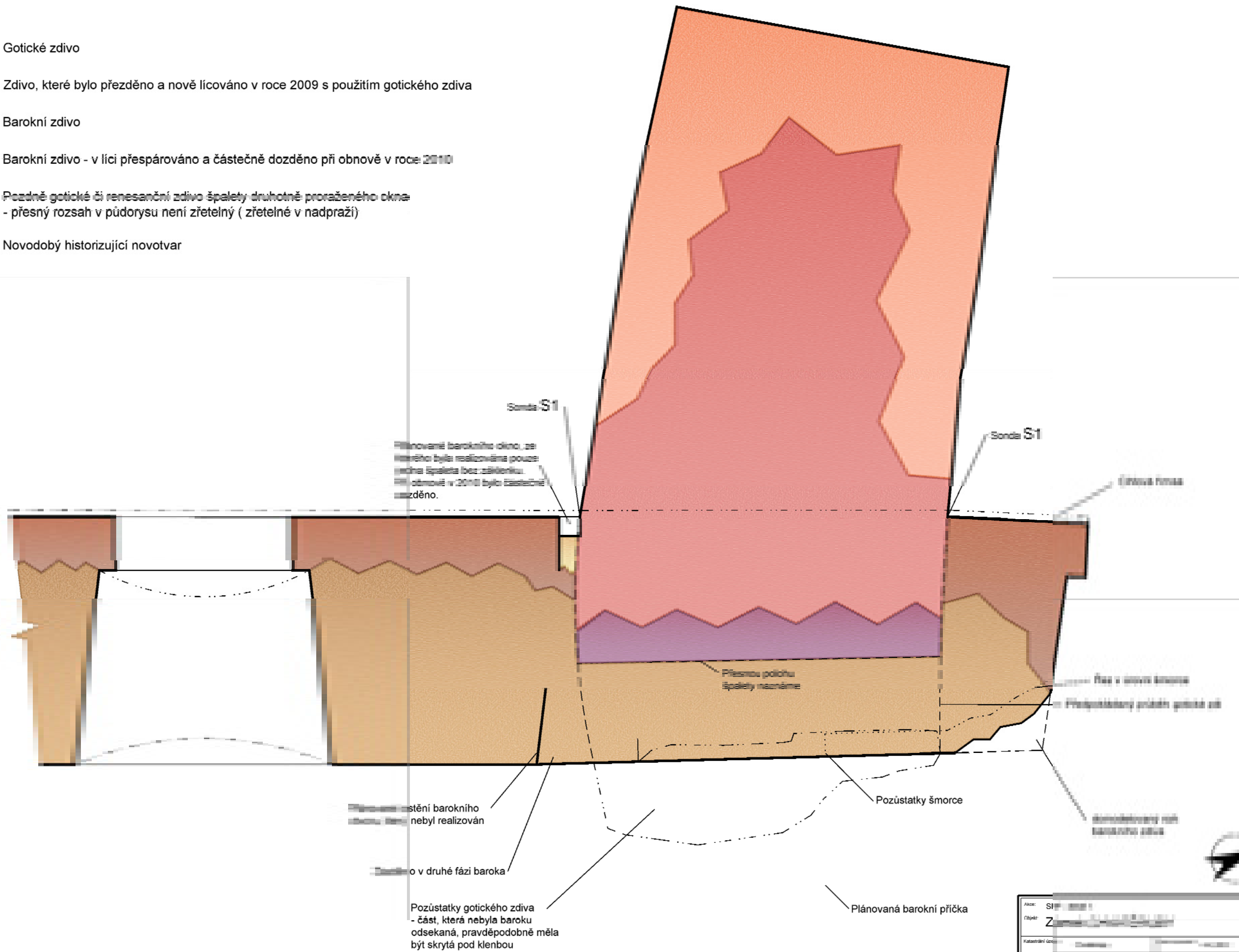
Zámek Chvatěruby prochází kompletní obnovou. Z důvodu havarijního stavu barokního nedostavěného zámku byly stavební práce zahájeny právě na barokním zdivu, které je konzervováno a zpevněno.

V průběhu stavebních prací došlo k odstranění břečtanu na interiérové straně nálezové situace a byl tak objeven detail druhotně vsazeného gotického okna. Břečtan dříve zabezpečoval ochranu tohoto detailu před nepříznivými povětrnostními vlivy a zároveň umožňoval přirozené odvětrávání. V současné době proto hrozí poškození tohoto detailu.

Ostatní části této nálezové situace již prošly konzervací a návrh ochrany nálezové situace se bude zabývat pouze interiérem barokního křídla.

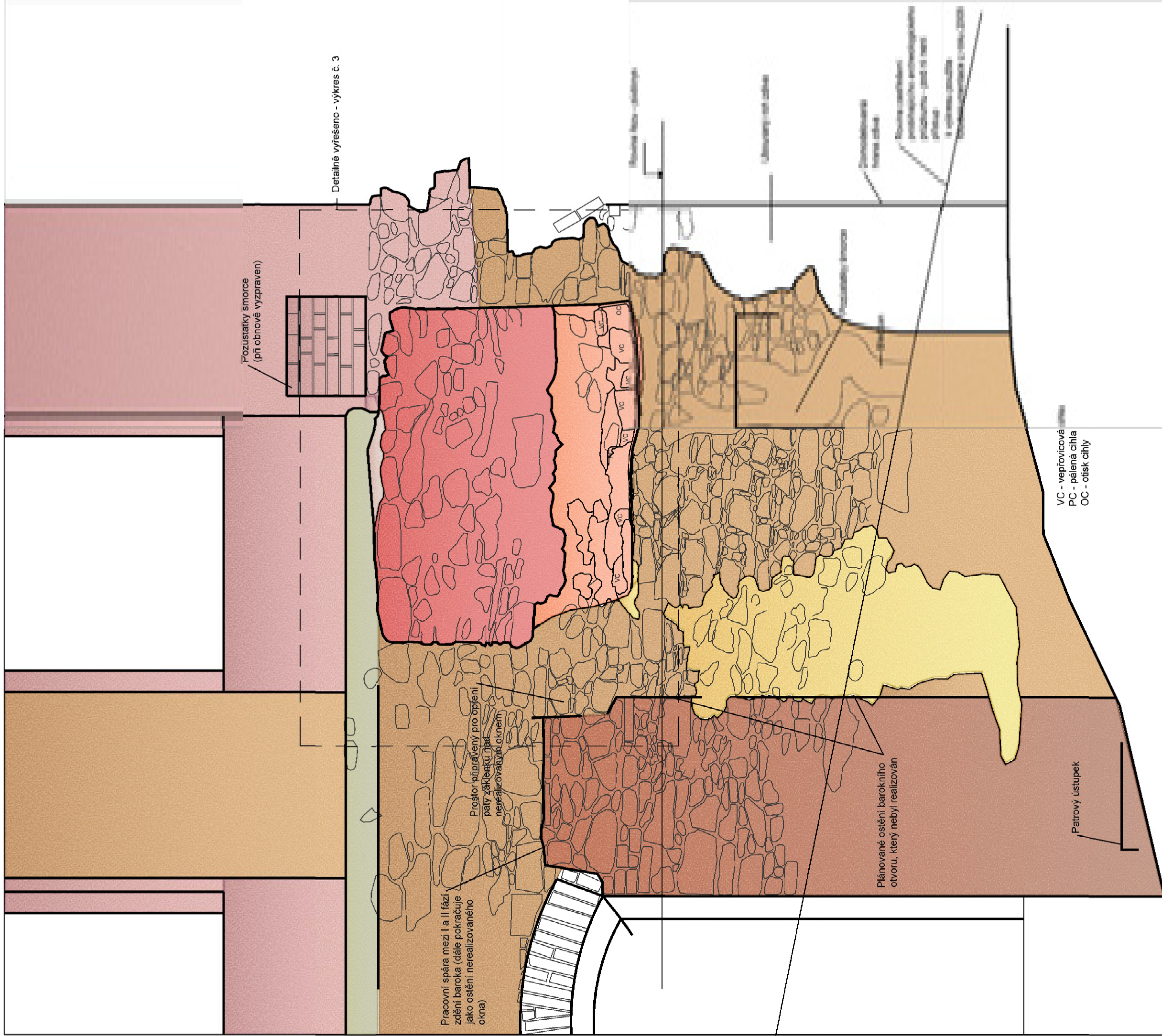
V průběhu obnovy v roce 2011 byla provedena odborná sonda S1 a S2 (exteriérová strana barokního křídla), která potvrdila výsledky předchozího archeologického průzkumu. Sondy byly zdokumentovány a následně opět zakryty.

- Gotické zdivo
- Zdivo, které bylo přezděno a nově lícováno v roce 2009 s použitím gotického zdiva
- Barokní zdivo
- Barokní zdivo - v líci přespárováno a částečně dozděno při obnově v roce 2010
- Pozdně gotické či renesanční zdivo špalety druhotně proraženého okna - přesný rozsah v půdorysu není zřetelný (zřetelné v nadpraží)
- Novodobý historizující novotvar

0 0,1 0,2 0,4 0,6 0,8 1 m

Acq:	SIP 0000 1
Objekt:	Zámek v ul. ...
Katastrální území:	Čáslav
Město:	Čáslav
Název výkresu:	Stěna ...
Interiér:	...

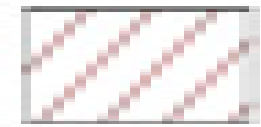

- Pozůstatky gotického zdiva
 - část, která nebyla v baroku odsekaná, měla být skrytá klenbou v zasypu
 - vystupuje před rovinu líc barokního zdiva
- Desčované ostění barokního otvoru
- Baroko II fáze - vyzpravené zdivo
- Baroko I fáze - vyzpravené zdivo
- Baroko I fáze - vyzpravené zdivo
- Baroko I fáze - vyzpravené zdivo
- Baroko I fáze - vyzpravené zdivo
- Baroko I fáze - vyzpravené zdivo

VC - vepřovicová
PC - pálená cihla
OC - otisk cihly

[Red square]	Pozůstatky gotického zdiva
[Orange square]	Desčované ostění barokního otvoru
[Light brown square]	Baroko I fáze - vyzpravené zdivo
[Yellow square]	Baroko I fáze - vyzpravené zdivo
[Dark brown square]	Baroko I fáze - vyzpravené zdivo
[White square]	Baroko I fáze - vyzpravené zdivo

Číslo výkresu	3
Název výkresu	Detailně vyřešeno - výkres č. 3
Stupeň výkresu	1:1
Stav výkresu	1:1
Podpis	

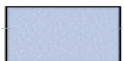

Reziduary gothic masonry
 - parts that were not cut out in the Baroque
 - protrude in front of the face of the Baroque masonry

Reziduary gothic masonry
 - cut out in the Baroque
 - behind the face of the Baroque masonry

- Malta - gips (řez) - oděrná
- Malta - gips (řez) - renesanční - při
odstranění prosklení okna
- Malta - novodobá

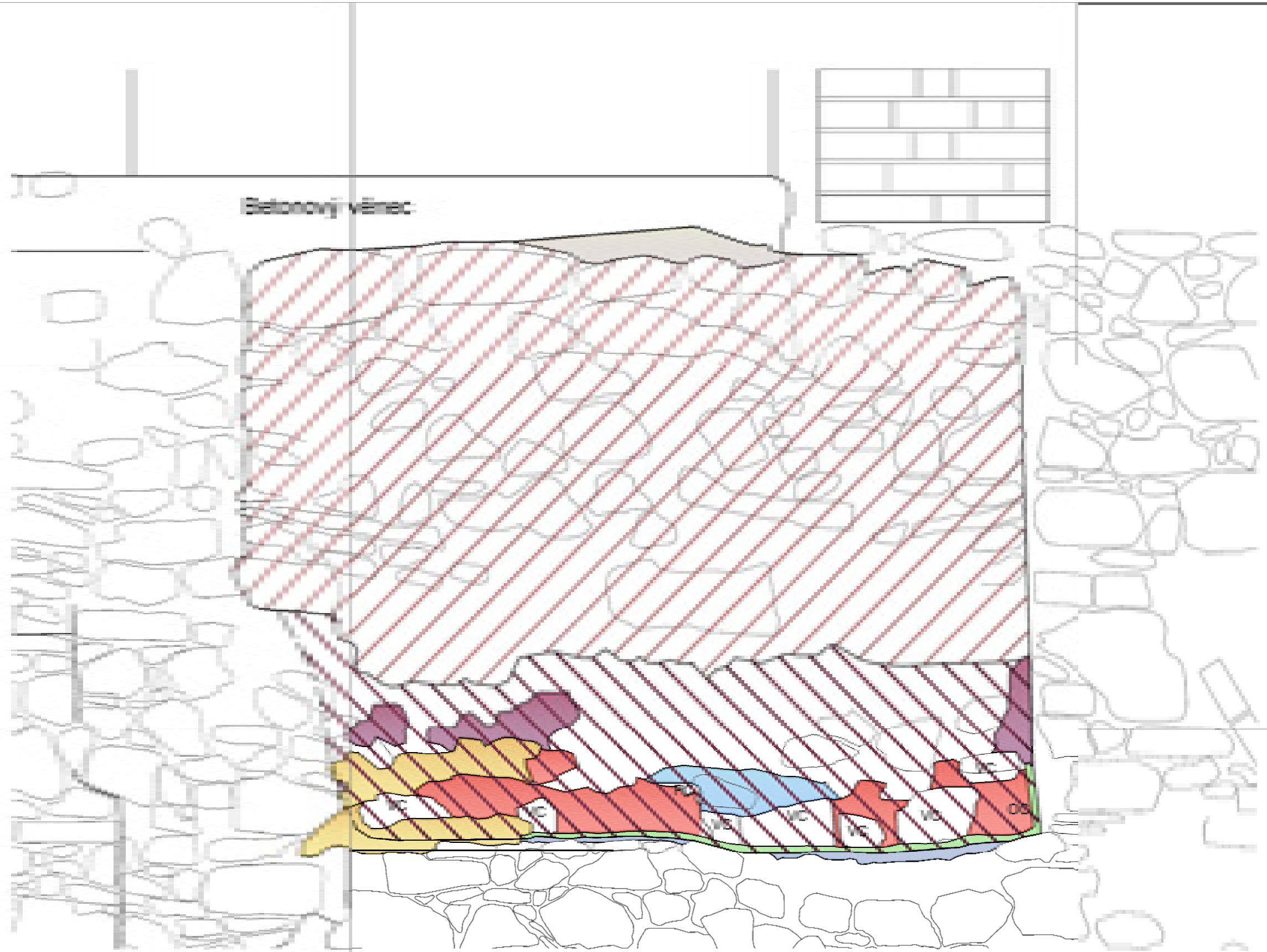
- Gotická II. fáze nebo renesanční interiérová omítka - řez
- Gotická II. fáze nebo renesanční interiérová omítka - pohled na souvrství nátěrů
na klesajícím líci záklenku
- Kaverny vzniklé v II. fázi gotiky či v renesanci při proražení gotického
zdiva (I. fáze) a podezdění okenní niky
- Oblast gotického zdiva vyzpevněna betonem

- VC - vepřovicová cihla
- PC - pálená cihla
- OC - otisk cihly

Aut.: SHP	01/2011
Objekt:	Zámek v ul. Na Příkopě 12, Praha 1
Katastrální území:	Střekov
Město:	Praha
Název výkresu:	Průřez zdivem

Betonový věnec

Přesný obrys rozsah přezdění při opravách v 80. letech 20. století neznáme - neexistuje přesná fotodokumentace tohoto nálezu před obnovou - byl zde břečtan

Cihelná římsa
velmi neobtěžlivě vyzdívaná

Pata klenutí okenního otvoru - nově dozděna podle pozůstatku barokního stavu 2010

Zděné cihelné ostění - nově dozděno podle pozůstatku barokního stavu 2010

Gotické zdivo
- bylo částečně dozděno, nově licováno a spárováno v roce 2009

Sonda S1

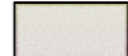
Sonda S2

Zamýšlené barokní okno
- otvor z části zazděn již v barokní říční stavbě - měly nikdy zcela vytvořeno
- pozůstatky částečně zazděny v rámci obnovy

 Barokní zdivo - podle obnovy v roce 2010 - zdivo v říční stavbě částečně dozděno

 Nově zdivo podle zdiva pozůstatku barokního stavu

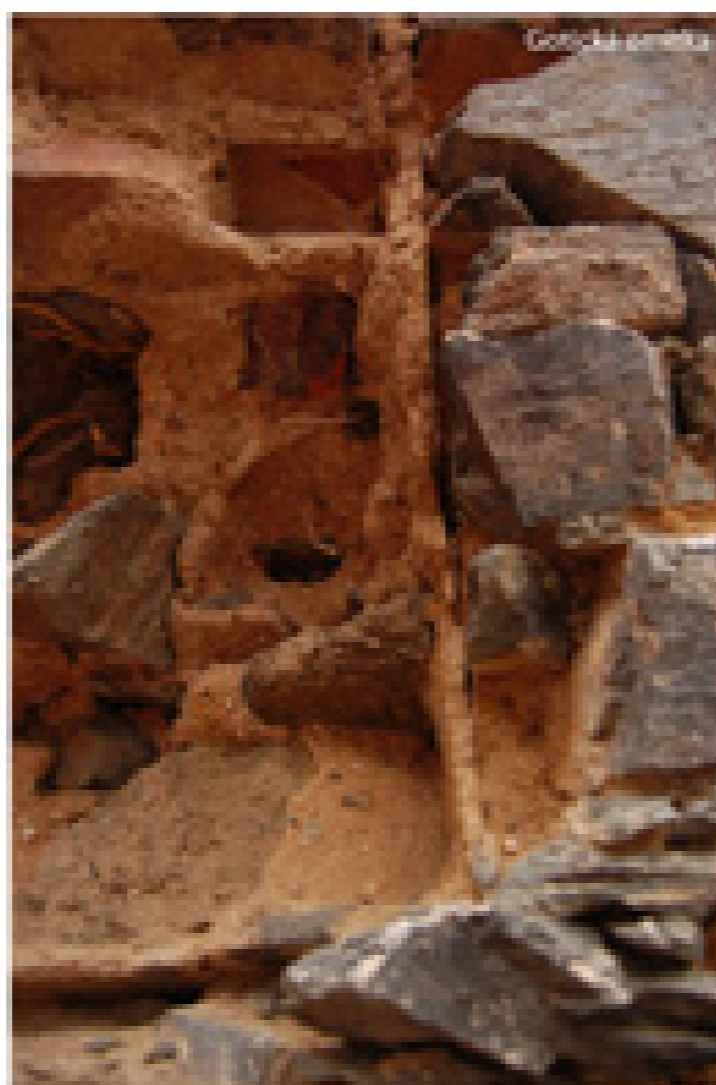
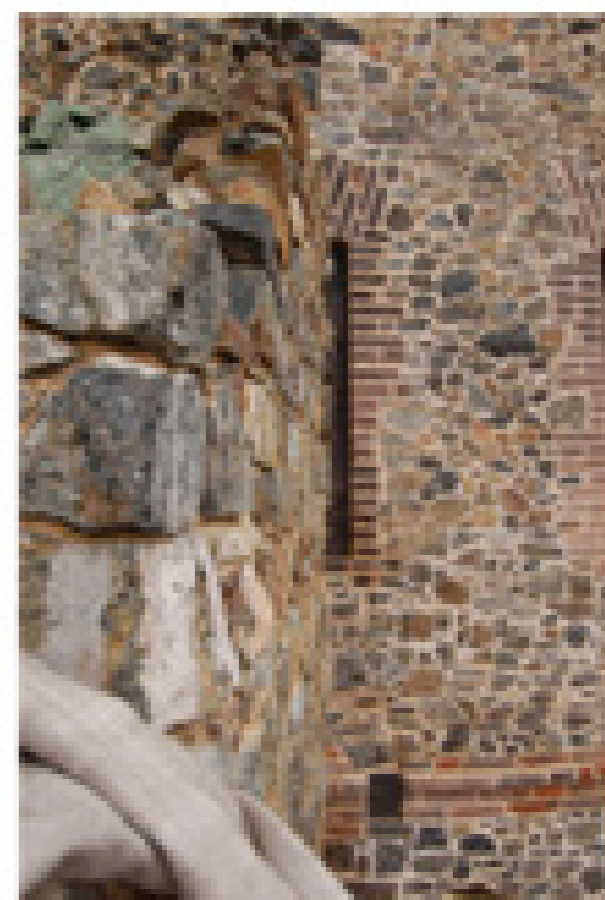
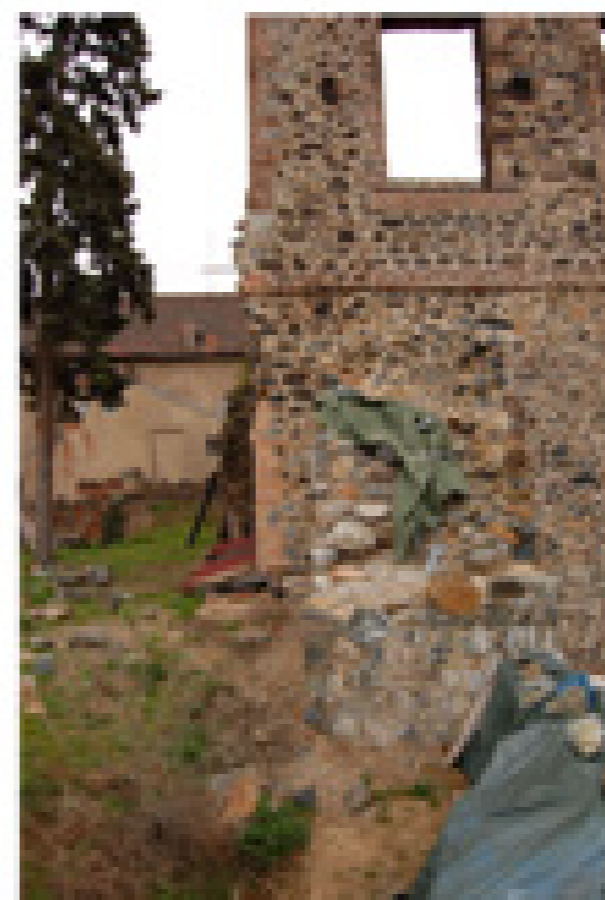
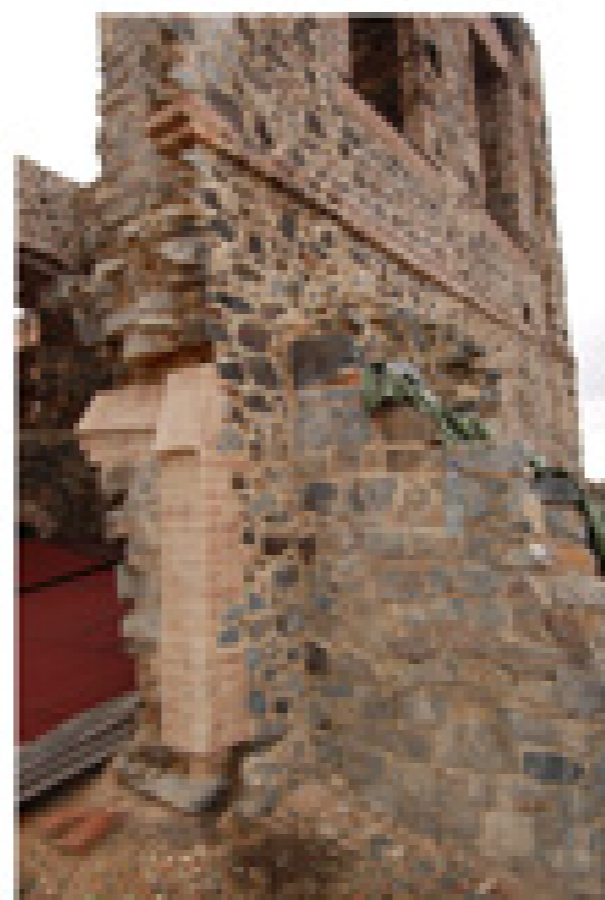
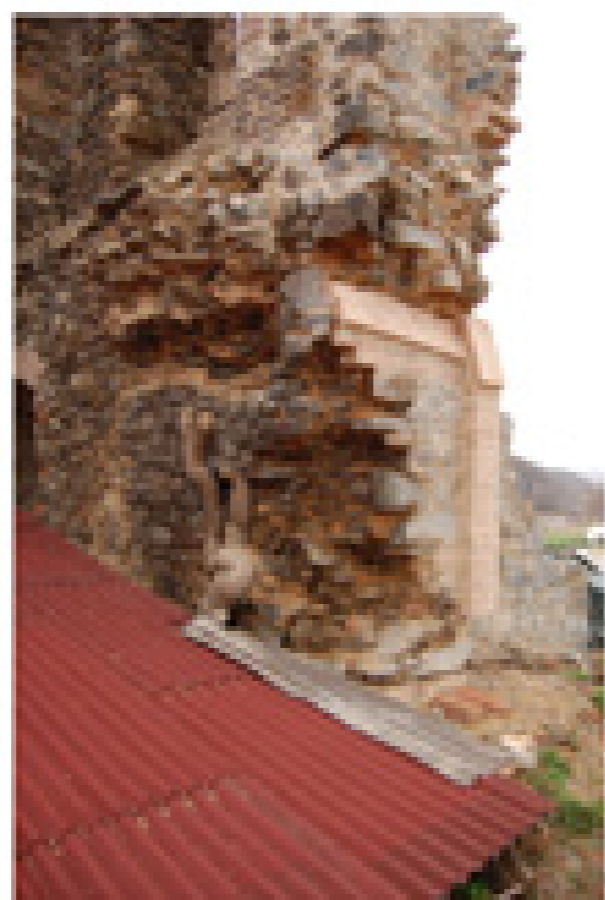
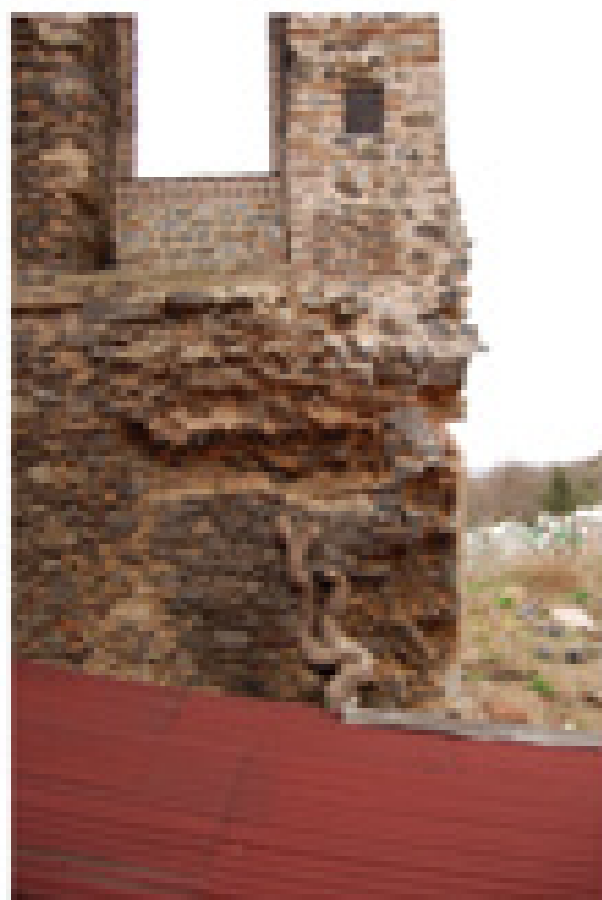
 Plastická novotvar

 Zdivo vyzděné při obnově z roku 2010
- na místě pravděpodobně dožilého barokního zdiva se zde nacházel novotvar z 80. let 20. století z cihel, který se snažil kopírovat barokní stav
- při obnově byl odstraněn materiál pocházející z socialistické rekonstrukce a vytvořen současný novotvar, jehož tvar odpovídá pravděpodobně původnímu baroknímu stavu

Pohled na stavovské páteř
- tento pohled zachycuje stav po obnově barokní části v roce 2010
- gotické zdivo, které se zde nachází v této části částečně dozděno, nově licováno a spárováno v roce 2009

0 0,1 0,2 0,4 0,6 0,8 1 m

Aut.: S1	01/2011
Číslo: Z	01/2011
Katastrální území:	
Město:	
Název výkresu:	

Návrh obnovy

Způsob obnovy

Je potřebné si uvědomit, že nález má vysokou výpovědní hodnotu. Nález je autentickým dokladem o stavební historii zámku a zároveň i o společenských a finančních poměrech jednoho z hlavních stavebních objektů. Nález také vypovídá o stavebních procesech a materiálech své doby. Z důvodu výpovědních hodnot nálezu a autenticity materiálů je pro obnovu zvolen konzervační přístup. Konzervační metoda opravy je tradiční při záchraně torzální architektury. Konzervace představuje metodu založenou na minimalizaci zásahů do památky. V případě nedostavěného barokního zámeckého křídla ve Chvatěrubech je tento přístup ideální.

Obnova bude tedy založena na zachování a šetrném posílení trvanlivosti dochovaných materiálů. Dalším důležitým aspektem je zachování celistvosti výrazu nedostavěného barokního křídla – jeho vizuálního působení. Proto v okolí nálezu bude využita stejná technologie obnovy (T1), jako pro ošetření barokního zdiva na celé nedostavěné části zámku a to s přihlédnutím k míře degradace dílčích částí okolí nálezu. Celkový návrh obnovy fasád na nedostavěné části zámku není součástí diplomové projektu.

Expozice klimatickým vlivům

Nález v současné době není akutně ohrožen povětrnostními vlivy či velkou vlhkostí, neboť nejchoulostivější část nálezu je lehce zapuštěná pod líc zdiva a navíc je krytá neodsekávanou částí gotického zdiva. Přímě toto na místo nepřílí a ani detail není vystaven dlouhé expozici slunečního záření. Zároveň se jedná o větrné místo, protože zámek se nachází v údolí na vyvýšeném ostrohu. Nedochází zde proto k hromadění škodlivé vlhkosti.

Z výše uvedeného vyplývá, že nehrozí přímé poškození nálezu. Nezanedbatelným faktem ovšem zůstává, že v nedávné době došlo ke změně okolních podmínek (odstranění blečtanu), tedy ke změně ochrany nálezu proti nepříznivým klimatickým vlivům. Je potřeba vyřešit ochranu méně trvanlivých prvků.

Záchranné zajištění

Na detailu se nenachází žádné prvky, kterým by hrozila okamžitá destrukce a ztráta. Dochované části gotické omítky, či méně odolné materiály (nepálené cihly) lze mechanicky poškodit při neopatrné práci na stavbě v blízkosti řešeného detailu.

Přímě pod řešenou částí se v současné době nachází lokalita archeologického průzkumu, která je kryta nepochozím zastřešením. K detailu není volný přístup, přestože se nachází lehce nad úrovní terénu. Nehrozí mu mechanické poškození od provozu stavby.

Není potřeba řešit akutní záchranné zajištění, stačí upozornit osoby pohybující se na stavbě na cenost nálezu a doporučit zvýšenou opatrnost při případné činnosti v blízkosti detailu.

Technologie obnovy barokního zdiva [T1]

Jedná se o zdivo s otevřenými spárami. Pro správnou obnovu je potřeba provést odborný materiálový rozbor původní užití malty. Pro doplňování vápenné malty (spárování) pak bude následně užitá malta s co nejpodobnějším složením, strukturou, barevností i způsobem zpracování původní malty. V rámci obnovy bude odstraněna dožilá malta, dále bude provedeno nové spárování vápennou maltou zatřenou v líc zdiva a, v případě potřeby, bude provedena barevná retuš.

V místech kde bude barokní zdivo s trhlinami či s erodovaným lícem, bude provedeno odstranění dožilé malty, vyklínování štěpinami, přezdění a dozdění kovem. Pro dozdivání bude užitá podobného materiálu, jako je v originálním zdivu. Následovat bude vyspárování vápennou maltou zatřenou v líc zdiva a podle potřeby bude provedena barevná retuš.

Obnovení oblastí, která byla vyspárována cementovou maltou [T2]

V době statického zajištění památky v 80. letech 20. století, došlo k novému vyspárování barokního zdiva cementovou maltou. Jedná se o málo prodyšnou a materiálově nevhodnou úpravu. V současné době se doposud neprojevují viditelné známky destrukce, způsobená touto úpravou. Můžeme předpokládat, že je to z důvodu, že se jedná o relativně malou oblast a že celkově stavba nemá problém s přebytkem vlhkosti.

Přesto bude cementová omítka šetrně odstraněna. Následně bude oblast obnovena podle technologie T1.

Betonový věnec [T3]

Betonový věnec pochází z 80. let 20.stol a v rámci obnovy se počítá s jeho zachováním. Je potřebné provést podrobný průzkum jeho technického stavu a provést opravu odpovídajícím materiálem (betonovou mazaninou).

Dožilé zdivo [T4]

Konec nezpěvněné barokní zdi jeví silné známky degradace a průběhu let již došlo ke ztrátě autentického materiálu. V rámci návrhu nebude ztracený materiál doplněn. Okraj zdiva bude staticky zajištěn - zpevněn, vyčištěn a dospárován podle technologie T1.

Prostor s pozůstatky blečtanu [T5]

Před zpevněním barokní zdi budou kompletně a šetrně odstraněny veškeré zbytky biologického materiálu. Následně bude obnova provedena podle technologie T1.

Technologie obnovy gotického zdiva [T6]

Jedná se o odsekané zdivo – není licované. Pro správnost obnovy je potřeba udělat odborný materiálový rozbor původní užité malty. Pro doplňování vápenné malty pak bude následně užitá malta s co nejpodobnějším složením, strukturou, barevností i způsobem zpracování původní malty.

V rámci obnovy bude odstraněna dožilá malta, dále bude provedeno zpevnění vápennou maltou a, v případě potřeby, bude provedena barevná retuš.

Betonová mazanina na gotickém zdivu [T7]

Betonová mazanina bude letmě odstraněna. Dále bude práce pokračovat podle technologie T6.

Pozůstatky gotického zdiva – hlavní část nálezové situace [T8]

Jedná se o nejcennější část nálezu s velkou vypovídací hodnotou, zároveň se také jedná o část, která je nejvíce ohrožena možnou destrukcí. Zde je potřeba dodržet přísně konzervační přístup. Tato prostory je umístěna v méně exponované části a není potřeba žádných stavebních úprav, které by zvyšovaly ochranu proti nepříznivým klimatickým podmínkám.

Součástí nálezové situace jsou i dochované gotické omítky, které se zde objevují přímárně v řezu. Nachází se zde pouze malá plocha gotické omítky s odkrytými vrstvami interiérových výmalob, které jsou v torzálním stavu.

Ochrana celé této části (včetně gotických omítek) proběhne postupným, cyklickým, opakovaným zpevňováním, které bude provedeno napolstěním vápennou vodou. Jedná se o dlouhodobý proces, který bude probíhat po dobu jedné stavební sezony.

Protože se jedná o relativně malou ošetřovanou plochu, která je běžně dostupná (bez lešení), není potřeba řešit složité transport konsolidantu. Vápenná voda bude aplikována pomocí ručního tlakového postřikovače. Důležité bude dodržení veškerých technologií. Na konci zpevňovacího procesu bude ověřena účinnost odborně způsobilou osobou a případně bude rozhodnuto o následném postupu.

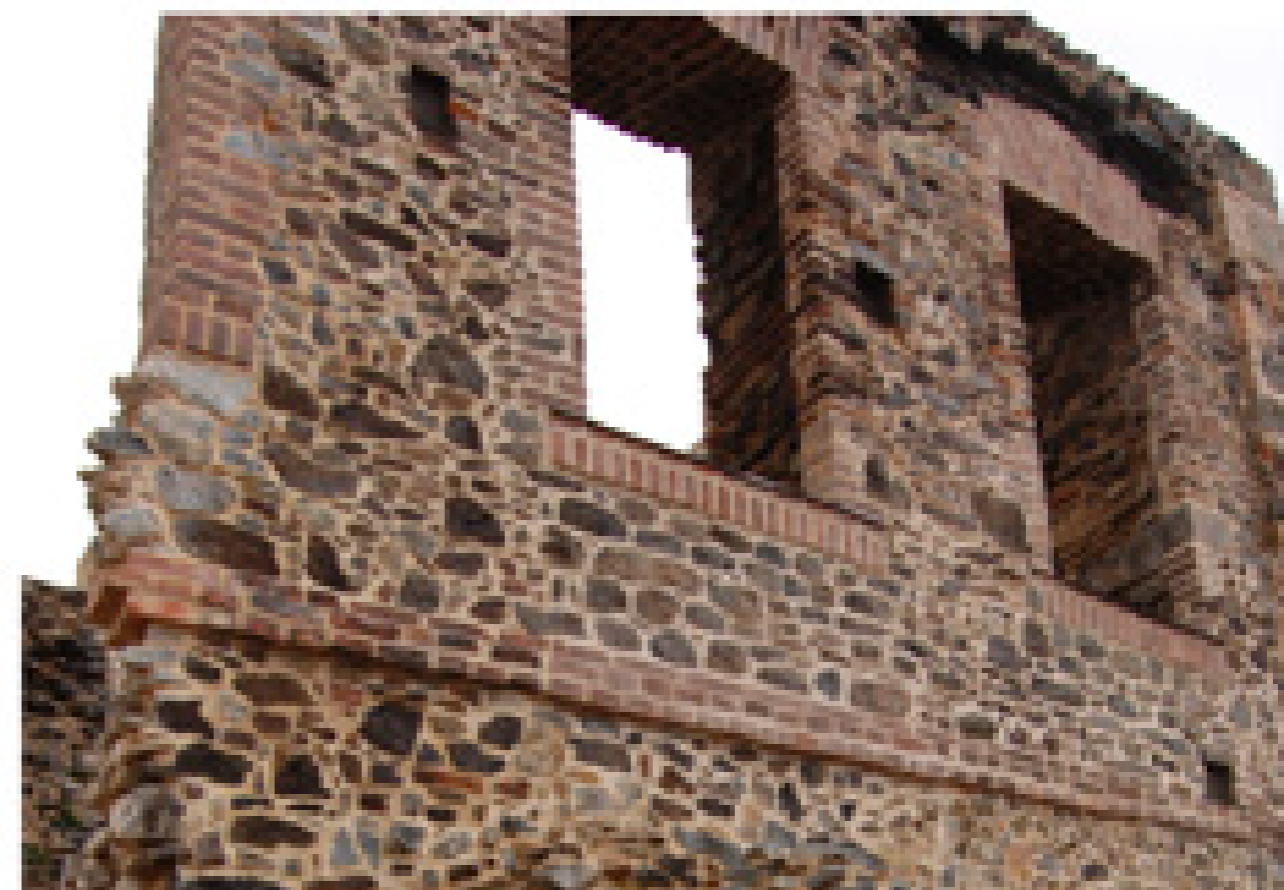
Oblast novodobé malty na přechodu gotického a barokního zdiva [T9]

Jedná se o prostor, kde novodobá omítka zakrývá přechod mezi gotickým a barokním zdivem. Cementová omítka bude letmě odstraněna. Následně bude přizván stavební historik, který provede do-
datečný průzkum DP1.

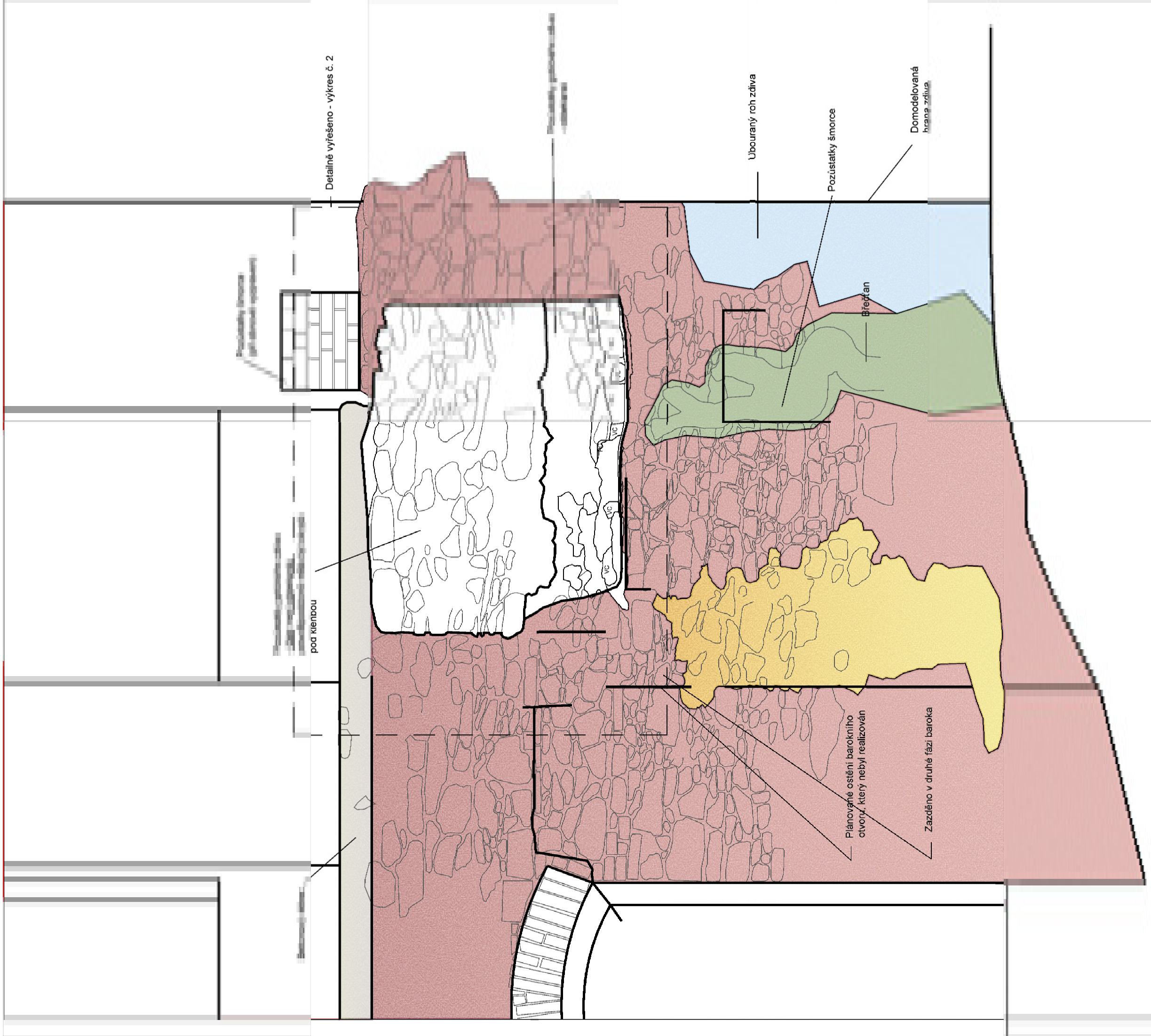
Následně bude prostor gotického zdiva ošetřen dle technologie T7 a barokní zdivo dle technologie T1.

Prostor přezdílného parapetu v 80. letech 20.století

Parapet po obnově

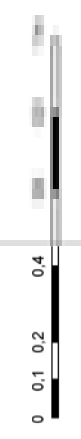

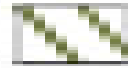
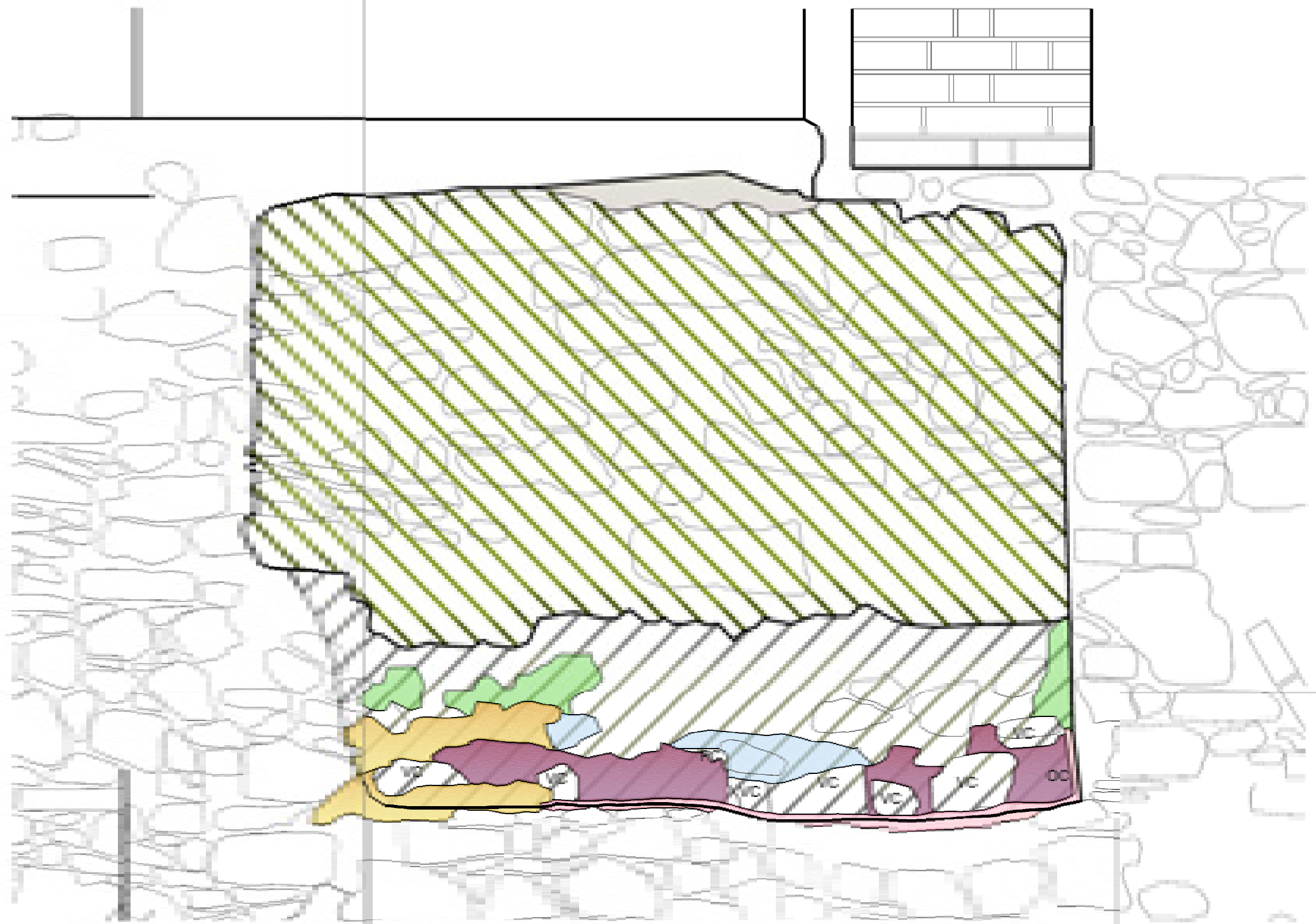
- Technologie obnovy T1
- barokní zdivo
- Technologie obnovy T2
- oblast s cementovým spárováním
- Technologie obnovy T3
- betonový věnec

- Technologie obnovy T4
- prosto
- Technologie obnovy T5
- oblast

1:1
 1:2
 1:5
 1:10
 1:20
 1:50
 1:100
 1:200
 1:500
 1:1000

Technická zpráva	1
Číslo projektu	123456
Číslo listu	1/1
Číslo kódu	123456
Číslo listu	1/1

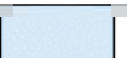

Technologie obnovy T8
Průhledný gotický zděvací
 - část, která nebyla v rámci oblékání
 měřiči skryta v rámci výzdoby
 - vystupuje před novou barokní oblékání

Technologie obnovy T8
Průhledný gotický zděvací
 - oblékání

NÁVRH DEMONTÁŽE

- Technologie obnovy T1
- část průhledného zděvací (speciální beton)
- Technologie obnovy T8
- oblékání novotvaru měřiči

- Technologie obnovy T8
- plně historizující
- Technologie obnovy T8
- malá gotická okna - oblékání
- Technologie obnovy T8
Kavny vzniklé v II. fázi gotiky či v renesanci při proražení gotického
zděva(I. fáze) a podezdění okenní niky
- Technologie obnovy T8
- malta - gotika II fáze - při druhotném proražení okna

- VC - vnitřní výplň
- OC - okenní otvor
- OC - okenní otvor

Název stavby: 000 1	
Záměr: 000 1	
Katastrální území:	000 1
Město:	000 1
Název výkresu:	000 1
Projektant:	000 1